

Līdzfinansēts no
Eiropas Savienības
programmas "Eiropa
pilsoņiem"

Kultūras ministrija

Pētījums par Eiropas Savienības programmas „Eiropa pilsoņiem” (2007-2016) darbības perioda rezultātu ietekmi uz projektu kvalitāti un programmas attīstības izvērtējumu

Pētījuma pasūtītājs:

Latvijas Republikas Kultūras ministrija

Pētījuma veicējs:

Kristīne Kūlīte

2017

Saturs

Izpētes darba anotācija	3
Annotation of the study	3
Ievads.....	4
Par Programmu	4
Programmas darbības perioda (2007-2016) rezultāti	6
Programmas popularitāte.....	7
Programmas rezultatīvie rādītāji.....	16
Strukturālais atbalsts.....	23
Programmas noteiktās prioritātes un to ietekme uz realizētajiem projektiem	23
Tendences un novērojumi Programmas līdzšinējā darbībā	27
Programmas līdzšinējā ieviešana.....	27
Labās prakses piemēri (atbalstītie projekti).....	28
Atbalstīto projektu analīze un secinājumi	41
Pārskats par izvēlēto tematiku atbalstītajos projektos	44
Finansējums un tā izmaiņas atbalstītajiem projektiem	45
Programmas finansējuma sadalījums	45
Kopīgās un atšķirīgās lietas Programmas attīstībā	52
Programmas pārstrukturizācijas sekas un ieguvumi.....	53
Programmas projektu finansējuma aprēķina un piešķiršanas veidi, to lietderība.....	53
Eiropas Komisijas sniegtais informatīvais atbalsts projektu sagatavošanā, to realizēšanā un atskaišu sagatavošanā	54
Eiropas Komisijas informatīvie pasākumi Programmas popularizēšanas ietvaros	55
Programmas atbalstīto projektu līdzfinansēšana ar resursiem, kas nav Eiropas Komisijas piešķirtais līdzfinansējums	55
Secinājumi par Programmas darbību.....	55
Vīzija par programmas darbību pēc 2017.gada, priekšlikumi Programmas uzlabošanai pēc 2020.gada	56

Izpētes darba anotācija

Pētījuma mērķis ir veikt Eiropas Savienības (turpmāk – ES) programmas “Eiropa pilsoņiem” (turpmāk – Programma) attīstības izvērtējumu un ietekmi, balstoties uz rezultatīvajiem rādītājiem, statistikas datiem un realizētajiem projektiem.

Pētījuma uzdevumi ir analizēt Programmas līdzšinējo darbību, apkopot secinājumus un sniegt priekšlikumus tās attīstības iespējām tuvākajā nākotnē.

Darba metodes ietver statistikas datu apkopošanu no Programmas pirmsākumiem, ņemot vērā gan Programmas pieejamību, popularitāti un atbalsta koeficientu. Iepazīšanos ar dažādos gados atbalstītajiem projektu pieteikumiem un balstoties uz šo informāciju konstatēt projektu biežākos tematiskos aspektus un to ietekmi uz Programmas pamatauditoriju. Pētījuma ietvaros arī tiek izpētīta finanšu plūsma un sadalījums uz atbalstītajiem projektiem, lai saskatītu tendences, kādi projekti tiek atbalstīti Programmas ietvaros. Paralēli izpētes darbam un iegūtajai informācijai notiek arī Programmas darbības analīze, izdalot Programmas vājās un stiprās puses.

Pētījuma rezultātā tiek iegūta unikāla informācija par Programmas specifisko atbalstu dažādu pilsoniskās sabiedrības un publisko institūciju iniciatīvām. Pētījuma rezultātus lietderīgi izmantot potenciālajiem projektu sagatavotājiem, lai izprastu Programmas nozīmi un sagatavotu kvalitatīvāku pieteikumu, kas arīdzan būtu konkurētspējīgs Eiropas mērogā. Pētījums ir arī noderīgs līdzeklis gan tām struktūrām, kuras ikdienā darbojas popularizējot šo Programmu, gan institūcijām, kuras apkopo dažādu atbalsta instrumentu nozīmi un lietderību. Darbs papildināts arī ar pamatinformāciju par Programmu, tās struktūru, specifiskajām atbalsta darbībām un apakšpasākumiem, kā arī finansēšanas veidiem un pašas Programmas administratīvo funkciju izpildi.

Izpētes darba noslēgumā, pamatojoties uz darba rezultātiem, tiek izstrādāta Programmas vīzija un norādīti ieteikumi Programmas darbības uzlabošanai nākotnē.

Annotation of the study

The study aims to make the European Union’s programme “Europe for Citizens” (Further – the Programme) evaluation and impact of development, based on performance indicators, statistical data and realised projects.

The study is to analyse existing activities and tasks to summarize the conclusions and provide proposals for its development opportunities in the near future.

The working methods include statistical data collection from the beginning of the Programme, taking into account both the accessibility of the Programme, popularity and success rate. Access to different years of the supported project proposals and on the basis of this information to determine the most frequent thematic aspects of projects and their impact on the Programs basic auditory. The study also being studied within the framework of the financial flow and distribution on the supported projects to see the trends which projects are supported within the framework of the Programme. Parallel research work and the

Programme shall also take place on the basis of the information obtained by dividing the analysis of strengths and weaknesses.

The study will lead to a unique identification of specific support of the Programme of the various civil society and public institutions initiatives. It is appropriate to use the results of potential project managers to understand the role of the Programme and to prepare for the effective application, which also would be competitive at European level. The study is also useful material on a daily basis and the structures that are active in promoting the Programme, both institutions, which collects the importance and usefulness of different aid instruments. Work has been supplemented with basic information about the Programme, its structure, specific support measures and sub-measures, as well as financing and administrative functions of the Programme itself.

In conclusion, on the basis of the study results is designed the vision and recommendations for improving the functioning of the Programme in the future.

Ievads

ES veido tās pilsoņi, un tā ir paredzēta pilsoņiem. Ir ļoti svarīgi veicināt pilsoņu plašāku iesaisti ES ikdienas dzīvē un tās principu īstenošanā. Tas attiecas gan uz vajadzību palielināt pilsoņu līdzdalību pašreizējos procesos, gan uzlabot pilsoņu izpratni par ES vēsturi un tās pirmsākumiem divu pasaules karu izskaņā.

Parakstot Lisabonas līgumu 2009. gada beigās, tika veiktas vairākas izmaiņas virzībā uz ES tuvināšanu tās pilsoņiem un uz pārrobežu debašu veicināšanu par ES politikas virzieniem.

Pašreiz īstenojamiem Programmas darbības otrā cēliena gadiem ir radīta sarežģīta programma, ar nopietniem risināmiem jautājumiem. Ir jāpieņem lēmumi un jāizveido politika tādos jautājumos kā ekonomiskā izaugsme, drošība un Eiropas loma pasaulē, tādēļ pilsoņu līdzdalība diskusijās un politikas veidošanā ir svarīgāka nekā jebkad agrāk. Atzīstot, ka Eiropas pilsonība ir svarīgs Eiropas integrācijas stiprināšanas un nosargāšanas procesa elements, Eiropas Komisija turpina veicināt Eiropas pilsoņu iesaisti visos kopienas dzīves aspektos, tādējādi ļaujot viņiem piedalīties tādas Eiropas veidošanā, kas būtu iedzīvotājiem vēl tuvāka.

Šajā kontekstā pieņemtā Programma ir svarīgs instruments, kura mērķis ir piešķirt ES 500 miljoniem iedzīvotāju vēl aktīvāku lomu ES attīstībā.

Finansējot shēmas un pasākumus, kuros var piedalīties pilsoņi, programma veicina izpratni par kopīgu Eiropas vēsturi un vērtībām, un sekmē piederības izjūtu attiecībā uz ES attīstību.¹

Par Programmu

Programma ir radīta ar pārliecību, ka ES veido tās pilsoņi. Ņemot vērā to, ka piederība Eiropai tiek uzskatīta par ļoti būtisku Eiropas integrācijas procesa stiprināšanas un aizsardzības elementu, Eiropas Komisija turpina veicināt Eiropas pilsoņu iesaisti visos kopienas dzīves procesos, dodot iespēju viņiem piedalīties tādas Eiropas veidošanā, kas būtu iedzīvotājiem vēl tuvāka.

¹ Eiropa pilsoņiem — Programmas ceļvedis — versija ir spēkā no 2017. gada, 34.lpp, Eiropas Komisija, Migrācijas un iekšlietu ģenerāldirektorāts, Izglītības, audiovizuālās jomas un kultūras izpildaģentūra

Programmas mērķis ir tuvināt Eiropu tās iedzīvotājiem, rosinot debates par ES aktuāliem jautājumiem vietējā, reģionālā un starptautiskā – dalībvalstu – līmenī. Radīt apstākļus, kas nodrošina iedzīvotājiem iespējas piedalīties ES politikas veidošanas procesos, stiprināt solidaritāti Eiropas pilsoņu vidū, kā arī nodrošināt to, ka pilsoniskās sabiedrības organizācijas, to biedri un jebkurš sabiedrības loceklis tiek iesaistīts ES demokrātiskajā dzīvē.

Programmas pamatmērķi:

- Padziļināt Eiropas pilsoņu izpratni par ES, tās vēsturi un daudzveidību.
- Stiprināt Eiropas pilsonības vērtību iedzīvotāju apziņā un uzlabot apstākļus pilsoņu līdzdalībai demokrātiskajos procesos ES līmenī.

Programmas specifiskie mērķi:

- Vairo izpratni par Eiropas vēstures piemiņas pasākumu nozīmību, uzsverot to, kas ir kopīgs Eiropas valstu vēsturē.
- Veicināt demokrātisku un pilsonisku līdzdalību ES līmenī, rosinot pilsoņus demokrātiski un pilsoniski līdzdarboties ES līmenī un pilnveidojot viņu izpratni par ES politikas veidošanas procesu un brīvprātīgā darba priekšrocībām

Programmas pamata iezīmes:

- Vienlīdzīga pieeja;
- Starptautiska un vietēja dimensija;
- Starpkultūru dialogs;
- Brīvprātīgais darbs – aktīvu Eiropas pilsoņu izpausme.

Programmas dalībvalstis: visas ES dalībvalstis (tai skaitā Lielbritānija), kā arī valstis, kas noslēgušas saprašanās memorandu par dalību programmā (šobrīd Albānija, Maķedonija, Serbija, Melnkalne un Bosnija un Hercegovina).

Programmas finansējuma saņēmēji: Pašvaldības un to padotības iestādes, pilsoniskās sabiedrības organizācijas (NVO).

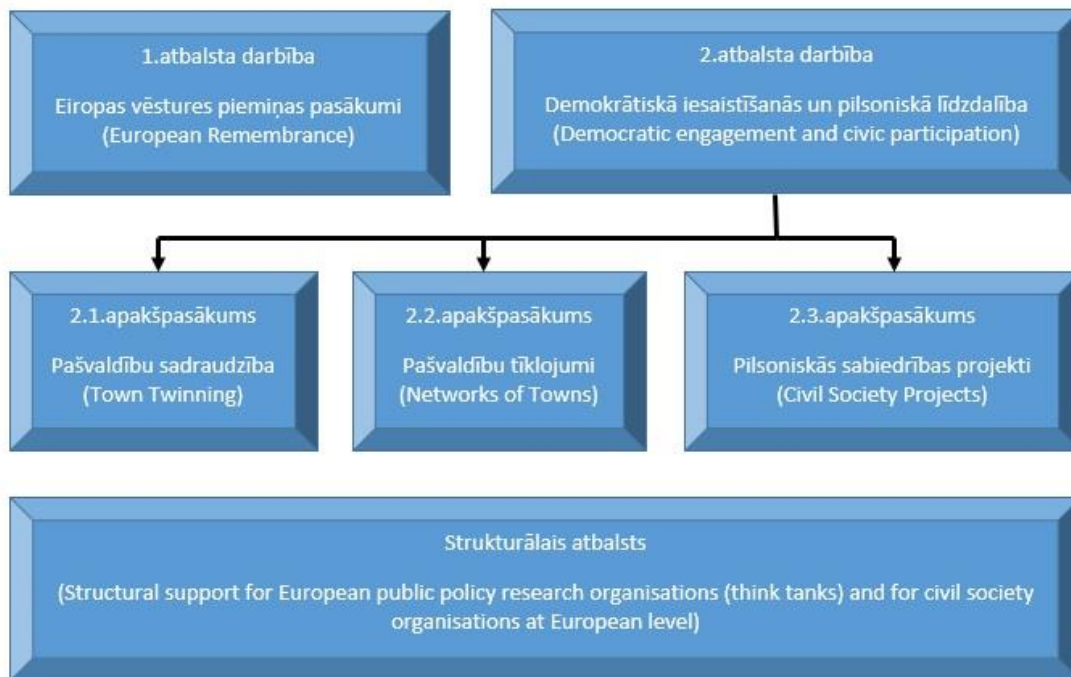
Vēsture

Programma tika izveidota 2007.gadā, un 2013.gadā noslēdzās tās pirmais 7 gadu darbības periods. Programmas ietvaros pirmajā darbības periodā paredzētais finansējums 215 000 000 *euro* apmērā tika piešķirts aptuveni 6000 atbalstītajiem projektiem, kuros iesaistījušās pašvaldības un pilsoniskās sabiedrības organizācijas no dažādām Eiropas valstīm, tai skaitā Latvijas.²

Struktūra

Šobrīd Programma sastāv no divām atbalsta darbībām un 3 atbalsta apakšpasākumiem, kā arī strukturālā atbalsta (*1.attēls*)

² <https://www.km.gov.lv/lv/fondi-un-es-politika/es-programma-eiropa-pilsoniem-2014-2020/par-programmu/pamatinformacija>

1.attēls

1. atbalsta darbība – Eiropas vēstures piemiņas pasākumi

Tās mērķis ir veicināt mieru un labklājību, aktualizēt vēsturisko vērtību nozīmību, īpaši atbalstot projektus, kuri atspoguļo galvenos pagrieziena punktus Eiropas vēsturē laika posmā no 20. gs. sākuma līdz mūsdienām, to nozīmi un sekas, kas jūtamas arī mūsdienā Eiropā.

2. atbalsta darbība – Demokrātiskā iesaistīšanās un pilsoniskā līdzdalība

mērķis ir iedrošināt pilsoņus demokrātiski un pilsoniski līdzdarboties ES līmenī, padziļinot pilsoņu izpratni par ES politikas veidošanas procesu un paplašinot viņu iespējas piedalīties politisko priekšlikumu sagatavošanā un apspriešanā par problēmām, kas saistītas ar programmas mērķiem un prioritātēm. Priekšrocības tiek dotas tiem projektiem, kuru tematikā akcentētas programmā noteiktās daudzgadu prioritātes.³

Programmas darbības perioda (2007-2016) rezultāti

2007.gadā iesākot Programmas pirmo darba gadu, nebija veikta padziļināta izpēte par potenciāli iespējamo projektu pieteikumu daudzumu. Programmas struktūra un tematiskais pārklājums paredzēja, ka pieteicēju iniciatīvas varētu tikt realizētas arī vairākās atbalsta darbībās, atbalsta pasākumos un apakšpasākumos. Neskatoties uz to, ka Programmas vienkāršotie nosacījumi un ērtā projektu administrēšana bija pievilcīga mazo nevalstisko organizāciju, kā arī dažādu pašvaldību skatījumā, atsauce sākotnēji nebija pietiekami liela. To pirmkārt varēja izskaidrot ar informācijas trūkumu, atsauksmēm un pieredzes neesamību. Otrkārt – gan Latvijā, gan arī citur Eiropā bija tā saucamais finansēšanas bums, kad ES fondu finansējums bija pieejams gandrīz ikvienam un ar krietni lielākiem finanšu apjomiem. Latvijā, programmas popularitāte sāka izpausties pakāpeniski – līdz ar veiksmīgi realizēto pirmo projektu pieredzi, arī citas organizācijas sarosījās, lai piesaistītu līdzekļus saviem nelielajiem projektiem. Arī finanšu krīze mūsu valstī diezgan vērā ņemami ietekmēja daudzu nevalstisko organizāciju izvēli par labu neliela finanšu apjoma projektiem, kuru līdzfinansējums nebija strikti noteikts.

³ <https://www.km.gov.lv/lv/fondi-un-es-politika/es-programma-eiropa-pilsoniem-2014-2020/par-programmu/atbalsta-darbibas>

Ņemot vērā šībrīža Programmas struktūru (2 atbalsta darbības, 3 atbalsta apakšpasākumi + strukturālais atbalsts), pētījuma ietvaros tika ņemti vērā pirmā Programmas darbības perioda (2007-2013) šo pašu atbalsta darbību un apakšpasākumu priekšgājēji: Aktīvi piemiņas pasākumi Eiropā (Eiropas vēstures piemiņas pasākumi), Sadraudzības pašvaldību iedzīvotāju tikšanās (Pašvaldību sadraudzība), Sadraudzības pašvaldību tīklojums (Pašvaldību tīklojumi), Atbalsts pilsoniskās sabiedrības organizāciju sāktiem projektiem (Pilsoniskās sabiedrības projekti).

Programmas popularitāte

Programmas popularitāte lielākoties tiek vērtēta pēc iesniegto projektu pieteikumu skaita. Jo vairāk projekti tiek iesniegti salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu, jo konkrētā aktivitāte ir bijusi pieprasītāka.

Popularitāte Programmā kopumā

2007.gadā tika iesniegti 2060 projektu pieteikumi 2008.gadā iesniegto projektu skaits nedaudz pieauga – 2304. Krietni mazāks projektu pieteikumu skaits bija 2009.gadā – tika iesniegti 1804 projekti. Sākās Programmas atpazīstamības periods un 2010.gadā tika iesniegti 2463 projektu iesniegumi. 2484 projekti tika iesniegti 2011.gadā. 2012.gadā iesniegto projektu skaits bija 2712 Pirmā Programmas darbības perioda noslēgumā 2013.gadā tika iesniegti 2882 projekti. 2014.gads, kā otrais Programmas darbības periods iesākās ar 1901 projektu pieteikumu. Tā kā otrā darbības perioda uzsaukumi aizkavējās saistībā ar Programmas palaišanu, uz to varētu arī attiecināt zemāku aktivitāti. 2015.gadā iesniegts jau, tika 2721 projekts. Zemais atbalsta koeficients ietekmēja arī 2016.gada uzsaukumus un kopumā pa šo gadu tika iesniegti 2430 projektu pieteikumi. (Skatīt 2.attēlu)

Latvijas rezultāti ir līdzīgi (3.attēls). 2007.gadā tika iesniegti 16 Latvijas organizāciju projekti. 2008.gadā situācija ir identiska – 16 projektu iesniegumi. 2009.gadā 17 iesniegti projekti, 2010.gadā – 20. 46 iesniegtie projekti 2011.gadā bija tā brīža lielākais skaits iesniegto projektu skaita ziņā, kopš Programmas pirmsākumiem. 2012.gadā iesniegto projektu apjoms no Latvijas turpināja strauji kāpt, sasniedzot 51 projekta pieteikumu. 2013.gadu Latvija noslēdza arī ar 51 iesniegtu projekta pieteikumu. Jaunajā darbības periodā iesniegto projektu skaits no Latvijas kāpa ik gadu minimāli, bet tomēr progresija bija pozitīva: 2014.gadā tie bija 25 projektu iesniegumi, 2015. gadā – jau 35 projekti, bet 2016.gadā – 36 projekti.

Apkopojot kopīgo statistiku var secināt, ka Programmas popularitāte Eiropā kopš 2007.gada vidēji ir augusi par 13.3% (vidēji 2376.1 projekti gadā, pret pirmajā gadā iesniegtajiem 2060 projektiem). Latvijā Programmas popularitāte augusi krietni vairāk – par 48.88% (vidēji 31.3 projekti gadā pret pirmajā gadā iesniegtajiem 16).

2.attēls

3.attēls

Popularitāte Eiropas vēstures piemiņas pasākumu darbībā

Šīs Programmas specifiskā atbalsta darbība, kas saistīta ar vēstures notikumu un vēstures liecību saglabāšanu un izziņāšanu, ik gadu ir piesaistījusi arvien jaunus interesentus un iniciatīvu sagatavotājus.

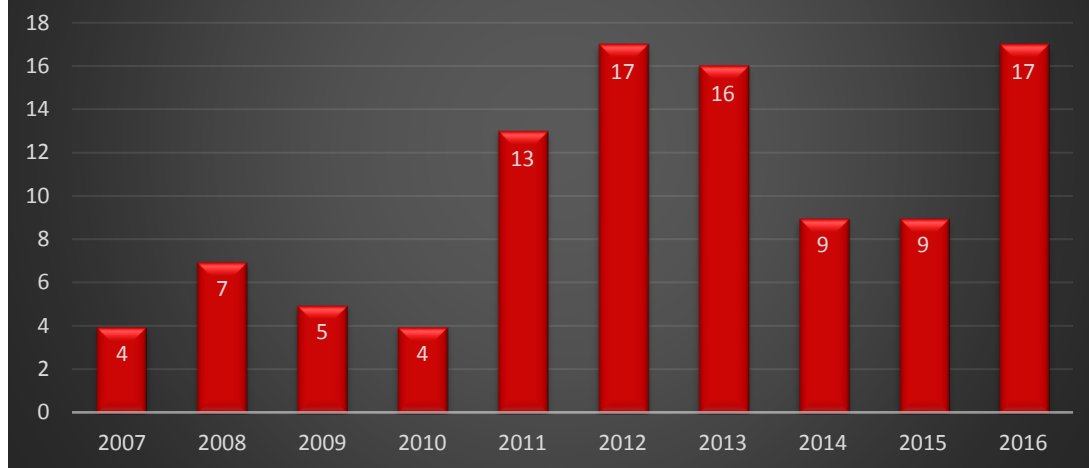
2007.gadā, iesākot Programmu, šīs atbalsta darbības ietvaros tika iesniegti 126 projektu pieteikumi. Nākamajos gados iesniegto projektu pieteikumu skaits, pakāpeniski pieauga no 130 projektu iesniegumiem 2008.gadā līdz 201 projektu pieteikumam 2009.gadā. 2010.gadā pieaugums bija minimāls – 217 projektu iesniegumi, vēl mazāks pieaugums bija 2011.gadā – 220 projektu iesniegumi. Toties sākot ar 2012.gadu projektu iesniegumu skaits pieauga pamatīgāk – 311 pieteikumi un 425 – 2013.gadā. Arī Latvijā dotā atbalsta darbība izpelnījās pastiprinātu interesi no dažādām organizācijām, kas izpaudās arī sagatavoto projektu iesniegumu skaita ziņā. 2007.gadā tika iesniegti 4 projektu iesniegumi. 2008.gadā jau 7. 2009.gadā iesniegto projektu skaits no Latvijas samazinājās uz 5, bet 2010.gadā vēl mazāk – 4. Ar 2011.gadu arī organizācijas Latvijā saspārojās un iesniedza jau 13 projektu iesniegumus, 2012.gadā iesniegto projektu skaits sasniedza 17, bet 2013.gadā bija tikai par vienu iesniegumu mazāk – 16.

Jaunajā darbības periodā atbalsta darbības popularitāte turpināja kāpt no 472 iesniegtajiem projektu iesniegumiem 2014.gadā un 538 iesniegumiem 2015.gadā, kas līdz šim ir augstākais rādītājs, jo 2016.gadā iesniegto projektu pieteikums kritās uz 468. (Skatīt 4.attēlu). Latvijā jaunajā periodā projektu iesniegumu aktivitāte kritās. Pamatojoties uz zemo atbalsta koeficientu un vairākkārtēju projektu pieteikumu neatbalstīšanu – dažu organizāciju Latvijā vēlme sagatavot projektu pieteikumus un tos uzlabot krietni noplaka. Gan 2014., gan 2015. gadā tika iesniegts vienāds projektu pieteikumu skaits – 9 projekti. Daudz kas izmainījās saistībā ar ikgadējo prioritāšu publicēšanu 2015.gada beigās. Latvijas Programmas koordinātoru intensīvais darbs pie prioritāšu skaidrošanas deva rezultātu – 2016.gadā tika iesniegti veseli 17 projektu iesniegumi, neskatoties uz to, ka kopējais iesniegto skaits visā Eiropā bija samazinājies, salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu. (Skatīt 5.attēlu) Popularitāte vidēji Eiropā šīs atbalsta darbības ietvaros augusi par 59.46% (vidēji 310.8 projekti gadā), Latvijā – par 60.4% (vidēji 10,1 projekti gadā).

4.attēls

No Latvijas iesniegto projektu skaits 1.atbalsta darbībā "Eiropas vēstures piemiņas pasākumi"

5.attēls

Popularitāte Pašvaldību sadraudzības apakšpasākumā.

2007.gadā tika iesniegti 1648 projekti (no Latvijas – 6), 2008.gadā iesniegto projektu skaits palielinājās līdz 1791 (7 projektu pieteikumi no Latvijas). Būtisks kritums notika 2009.gadā, kad tika iesniegti 1175 projektu pieteikumi, kas ir skaidrojams ar to, ka Programma nedaudz izmainīja vienotās likmes finansēšanas politiku, noņemot papildu līdzfinansējumu par attālumu starp partnervalstīm kilometros, lai finansētu starptautiskos projektus un ceļa izdevumus. Daudzām valstīm tas šķita neracionāls solis, un tādējādi samazinājās iesniegto projektu pieteikumu skaits. No Latvijas šajā gadā tika iesniegti 4 projektu pieteikumi. 2010.gadā iesniegto projektu skaits pieauga uz 1666 projektiem, to skaitā 10 projektu pieteikumi no Latvijas. Šis gads tiek uzskatīts par atspēriena punktu šī apakšpasākuma popularitātes ziņā mūsu valstī, jo turpmākos trīs gadus tieši šis apakšpasākums nodrošinās arvien lielāku projektu pieteikumu skaitu no Latvijas. 2011.gadā atkal bija neliels kritums iesniegto projektu skaitā – kopumā tika iesniegti 1433 projektu pieteikumi, toties no Latvijas tika iesniegti 15. Sākot ar 2012. gadu pieteikumu skaits pamazām sāka kāpt no 1517 uz 1564 projektu pieteikumiem 2013.gadā, noslēdzot pirmo Programmas darba periodu. No Latvijas iesniegto projektu ziņā šie skaitļi ir attiecīgi 21 projektu pieteikums 2012.gadā un 18 projektu pieteikumi 2013.gadā.

Augstais konkurences līmenis un aizkavētais jaunā perioda ieviešanas laiks neiedrošināja potenciālos projektu iesniedzējus un 2014.gads piedzīvoja strauju kritumu iesniegto projektu skaita ziņā – tika iesniegti tikai 667 projektu iesniegumi, kas ir gandrīz par 60% mazāk, nekā iepriekšējā gadā. Ņemot vērā, ka pie strukturālajām izmaiņām, no iepriekšējā darbības perioda netika turpinātas tādi atbalsta apakšpasākumi, kā Atbalsta darbības (Support Measures) un Iedzīvotāju projekti (Citizens projects), kas būtībā iekļāvās jaunā darbības perioda struktūrā. 2015.gadā aktivitāte atkal pieauga uz 1404 iesniegtajiem projektiem, bet atkal nokritās 2016.gadā – tika iesniegti 1093 projektu pieteikumi. Situācija ar Latvijas organizāciju aktivitāti jaunajā darbības periodā ir pretēja un krietni zemāka, nekā iepriekšējā darbības periodā. Mazais finansējuma apjoms un ierobežotie nosacījumi gāja paralēli ar zemāko iesniegto projektu skaitu 2014.gadā – 2 projekti. 2015.gadā skaitlis pieauga līdz 9 projektiem, bet 2016. gadā atkal nokritās uz 6 iesniegumiem. Skatīt popularitātes izmaiņas Eiropā šī apakšpasākuma ietvaros 6.attēlā un Latvijā – 7.attēlā.

Pašvaldību sadraudzības apakšpasākums ir vienīgais apakšpasākums, kurā popularitāte Eiropā ir kritusies, sakarā ar to, ka ar katru gadu projekti kļūst apjomīgāki un ilglaicīgāki, tādējādi retāk izvēloties apakšpasākumu ar zemāku finansējumu un īsiem ieviešanas termiņiem.

Kopumā popularitāte ir kritusies par 15.3%, vidēji iesniedzot katru gadu aptuveni 1395.8 projektu, salīdzinājumā ar 2007.gada 1648 projektu pieteikumiem. Latvijā gan šī apakšpasākuma popularitāte ir augusi aptuveni par 38.78% (vidēji 9.8 iesniegtie projekti gadā).

6.attēls

7.attēls

Popularitāte Pašvaldību tīklojumu apakšpasākumā.

Pašvaldību tīklojumu apakšpasākums savu popularitāti ieguva ar vienkāršotākiem nosacījumiem krietni lielāka finansējuma piesaistīšanai līdzvērtīgu pasākumu rīkošanai, jeb projektu norisei, kā Pašvaldību sadraudzības aktivitātē. Pamatā galvenais šķērslis projektu iesniegšanai šajā apakšpasākumā ir tas, ka projektiem ir jābūt ilglaicīgiem un jāparedz lielāks ārvalstu partneru skaits projektā. Projektu iesniegumu pieaugums pa gadiem, izņemot 2009.gadu ir acīmredzams.

2007.gadā šī apakšpasākuma ietvaros tika iesniegti 89 projektu pieteikumi (no Latvijas – 3), 2008. gadā – 96 (no Latvijas – 2). 2009.gadā skaitlis nedaudz samazinājās, tika iesniegti 72 projektu pieteikumi (no Latvijas – 4), bet ar nākamo gadu iesniegto projektu skaits kāpa arvien straujāk: 132 projekti 2010.gadā, 166 – 2011.gadā, 294 – 2012.gadā un 319 projektu

pieteikumi 2013.gadā. No Latvijas iesniegto projektu skaits sākot ar 2010.gadu ik gadu ir attiecīgi 4, 10, 7 un 7 projektu iesniegumi.

2014.gadā no visām Programmas dalībvalstīm tika iesniegti 224 projektu iesniegumi (no Latvijas – 4), 2015.gadā šis skaitlis sasniedza augstāko rādītāju – 339, bet 2016.gadā nedaudz nokritās uz 328. No Latvijas šajos gados tika iesniegti attiecīgi 12 un 7 projektu iesniegumi.

Diezgan lielu popularitāti arī ieguvis šis apakšpasākums, kas pēc būtības un satura ir ļoti līdzīgs "Pašvaldību sadraudzības" apakšpasākumam, tomēr paver iespēju piesaistīt gan krietni apjomīgāku finansējumu pie vienkāršotiem nosacījumiem, kā arī projektu ieviest garākā laika periodā. Vidēji Eiropā šī apakšpasākuma popularitāte augusi par 56.78% (vidēji 205.9 pieteikumi gadā), kā arī Latvijā pieaugums īpaši neatpaliek – 50% (vidēji 6 projektu iesniegumi gadā). Pašvaldību tīklojuma apakšpasākuma popularitātes pieaugums un kritums Eiropā attēlots 8.attēlā, savukārt situācija ar no Latvijas iesniegtajiem projektiem parādīta 9.attēlā.

8.attēls

9.attēls

Popularitāte Pilsoniskās sabiedrības projektu apakšpasākumā

Šis apakšpasākums ir īpaši vērst uz pilsoniskās sabiedrības organizāciju atbalstu, tāpēc pieprasījums pēc finansējuma šī apakšpasākuma ietvaros kāpis neiedomājami strauji, ko var novērot pa gadiem.

2007.gadā tika iesniegti 197 projektu pieteikumi, 2008.gadā – 287, 2009.gadā – 356, 2010.gadā – 448, 2011.gadā iesniegto projektu skaits, salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu pieauga vairāk nekā par 200 projektiem, jeb gandrīz par 50%. Kopumā tika iesniegti 665 projekti, kas krietni pasliktināja tā saucamo atbalsta koeficientu. Ņemot vērā šo faktu, samazinājās projektu pieteicēju entuziasms un 2012.gadā iesniegto projektu skaits saruka uz 590 projektu iesniegumiem. Neatrisinot zemā atbalsta koeficienta problēmu arī 2013.gadā iesniegto projektu pieteikumu skaits, lai gan lēni, bet turpināja krist – tika iesniegti 574 projekti. No Latvijas iesniegto projektu skaita ziņā rādītāji bijuši mainīgi, bet tendence iesniegt vairāk projektus ar katru gadu tomēr pieturējās. 2007.gadā no Latvijas tika iesniegti 3 projektu pieteikumi, 2008.gads bijis īpašs ar to, ka netika iesniegts neviens projekta pieteikums. 2009.gadā tika iesniegti 4 projekta pieteikumi, 2010. gadā – 2, 2011.gadā – 8 projektu pieteikumi, 2012.gadā – 6, savukārt 2013.gads bija zīmīgs ar pašu lielāko pieteikumu skaitu pirmajā Programmas darbības periodā – kopumā no Latvijas tika iesniegti 10 projektu pieteikumi.

Ņemot vērā, kā šī apakšpasākuma ietvaros pēdējos gadus ir bijis vizuālākais atbalsta koeficients, popularitāte tajā turpināja krist. 2014.gadā no visām Programmas dalībvalstīm tika iesniegti 538 projekti, 2015.gadā – 440 projekti. 2016.gadā iesniegto projektu skaits pieauga par 101 projektu – tika iesniegts 541 projekts.

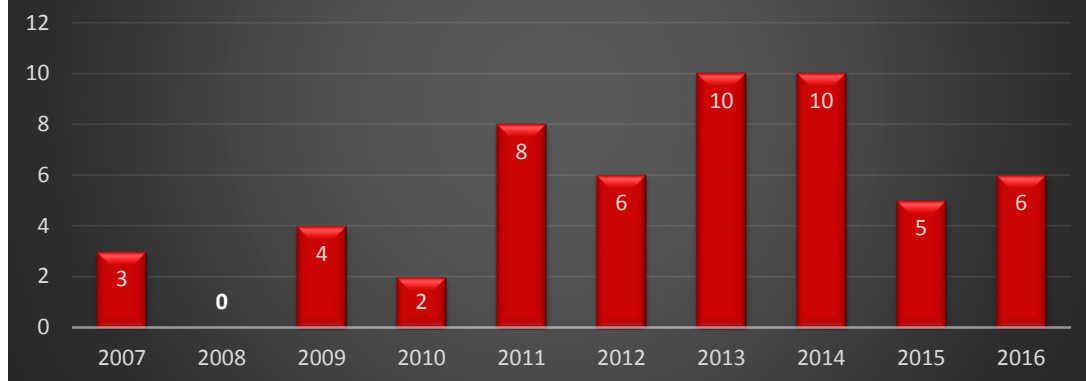
No Latvijas 2014.gadā tika iesniegts identisks projektu skaits kā iepriekšējā gadā – 10 projektu pieteikumi, nākamajos gados iesniegto projektu skaits samazinājās: 2015.gadā – 5 un 2016.gadā – 6 iesniegumi. Skatīt *10.attēlu* šī apakšpasākuma popularitātei Eiropā un *11.attēlu* tā popularitātei Latvijā.

Pilsoniskās sabiedrības atbalsta apakšpasākums vienmēr ir bijis saistošs nevalstiskajām organizācijām. Tas arī izpaužas apakšpasākuma popularitātes pieaugumā par 57.51% Eiropā (vidēji 463.6 projektu iesniegumi gadā), kā arī 44.44% pieaugums iesniegto projektu skaita ziņā no Latvijas (vidēji 5.4 projektu pieteikumi gadā).

10.attēls

No Latvijas iesniegto projektu skaits 2.3. apakšpasākumā "Pilsoniskās sabiedrības projekti"

11.attēls

Dalībvalstu aktivitāte

Vērā ņemams ir aktivitātes sadalījums pa valstīm. Protams, valstis ar lielāku iedzīvotāju skaitu kopumā ir sniegušas krietni lielāku projektu pieteikumu skaitu uz kopējā Eiropas fona. Tāpēc mazākām valstīm pretimnākošs solis bijis ģeogrāfiska balansa ievērošanas princips, kas paredz, ka pie vienlīdzīgiem vērtējumiem priekšroka projekta finansēšanā ir bijusi tam iesniedzējam, kas nāk no valsts, ka mazāk pārstāvēta Programmā.

2007.gadā Francija, Vācija, Itālija, Ungārija un Polija bija līderes starp valstīm, kas sniegušas pieteikumus "Pašvaldību sadraudzības" un "Pašvaldību tīklojuma" apakšpasākumos. Savukārt pilsoniskās sabiedrības projektu apakšpasākumā visvairāk projektus iesniedza organizācijas no Itālijas, Beļģijas, Vācijas, Francijas un Ungārijas. Aptuveni 34% no atbalstītajiem projektiem nāca no valstīm, kas iestājās ES pēc 2004.gada (tai skaitā arī Latvija). Atbalsta darbībā "Eiropas vēstures piemiņas pasākumi" visvairāk projekti nāca no tādām valstīm, kā Vācija, Itālija, Polija, Francija un Ungārija.⁴

2008.gadā dalībvalstu aktivitāte īpaši nemainījās, tomēr pieauga finansēto projektu īpatsvars (37%) no valstīm, kas iestājās ES pēc 2004.gada. Eiropas vēstures piemiņas pasākumu atbalsta darbībā iepriekšējā gadā aktīvākajām valstīm pievienojās arī Austrija.⁵

2009.gadā aktīvāko valstu skaits praktiski palika nemainīgs, toties pieauga jauno ES dalībvalstu atbalstīto projektu apjoms (42%),⁶ vēsturisko notikumu piemiņas projektos ievērojams daudzums projektu tika iesniegts arī no Čehijas un Lietuvas, kas pamatojams ar to, ka šī atbalsta darbība ieguva arvien lielāku popularitāti, īpaši bijušo sociālistisko republiku vidū.⁷

Sākot ar 2010.gadu sāka pieaugt konkurence, bet arī tas neatturēja tādas lielās valstis kā Itālija saglabāt līderpozīcijas, tā Eiropas vēstures piemiņas pasākumu atbalsta darbībā bez jau

⁴ European Commission, Directorate-General for Education and Culture, Youth, sport and citizenship, Citizenship policy: "Europe for Citizens", Report on the activities under the "Europe for Citizens" programme 2007, EFCC/70/2008-EN, Brussels, 20 May 2008, EAC D4/

⁵ European Commission, Directorate-General for Education and Culture, Youth, sport and citizenship, Citizenship policy: "Europe for Citizens", Report on the activities under the "Europe for Citizens" programme 2008, EFCC/120/2009-EN, Brussels, 2 June 2009, EAC D4/

⁶ European Commission, Directorate-General for Communication, Citizens and institutions, Citizens policy: "Europe for Citizens", Report on the activities under the "Europe for Citizens" programme 2009, EFCC/152/2010, Brussels, 19 May 2010

⁷ http://eacea.ec.europa.eu/citizenship/results_compensia/documents/active_european_remembrance.pdf

pieminētās Itālijas, Lietuva iesniegto projektu ziņā apsteidza Vāciju⁸, Pašvaldību sadraudzības apakšpasākumā vadošās palika no iepriekšējiem gadiem dominējošās valstis. Pašvaldību tīklojuma apakšpasākumā tuvu lielajām valstīm ar iesniegto projektu skaitu atradās arī Horvātija, Grieķija, Latvija un Slovēnija⁹. Pilsoniskās sabiedrības projektu apakšpasākumā aktīvāko valstu skaitam pievienojās Lietuva ar 28 projektu iesniegumiem un Malta ar 27 pieteikumiem¹⁰.

2011.gadā Eiropas vēstures piemiņas pasākumu darbībā aiz Itālijas un Ungārijas sekoja tādas valstis kā Slovākija, Lietuva un Somija, kas līdz šim nav bijusi aktīvākā Programmas dalībniece¹¹. Pašvaldību sadraudzībā lielajam piecīniekam (Vācija, Francija, Ungārija, Itālija un Polija) ar projektu pieteikumu skaitu virs 150 tuvākās sekotājas ir Slovākija (70 projektu pieteikumi), Rumānija (55) un Apvienotā Karaliste (49)¹². Novērojums liecina, ka Apvienotās Karalistes ieinteresētība un atsaucība Programmā zūd ar katru gadu, kas izpaužas ar arvien pieaugošo eiro skepticizmu šajā valstī, kas neizbēgami noveda pie BREXIT (Lielbritānijas izstāšanās procedūras no ES) 2016.gadā. Latvija un Slovākija ar 10 iesniegtajiem projektu pieteikumiem ieņēma ceturto vietu Pašvaldību tīklojuma apakšpasākumā pēc tādām valstīm, kā Ungārija, Itālija un Vācija (no Vācijas tika iesniegti vien 15 projektu pieteikumi)¹³. Šie statistika rādītāji uzskatāmi parāda, ka mūsu valstī projekta pieteicēji atrada šajā apakšpasākumā ne tikai sev izdevīgākus nosacījumus, bet arī ilgtermiņa ietekmi uz savu iniciatīvu realizēšanu. Pilsoniskās sabiedrības projektu apakšpasākumā Rumānija ar 36 un Horvātija ar 34 projektu iesniegumiem spēja būt aktīvākās valstis pēc ilggadējam līdervalstīm – Ungārijas, Vācijas un Itālijas¹⁴.

Īpašas izmaiņas 2012.gada Eiropas vēstures piemiņas pasākumu aktivitātes rādītājos nenotika, bet toties Pašvaldību sadraudzības apakšpasākumā īpašu izrāvienu veica Slovākija, iesniedzot 186 projektu pieteikumus (ceturtais rādītājs)¹⁵ un Pašvaldību tīklojuma apakšpasākumā Slovākija ar 30 projektu pieteikumiem ieņēma trešo vietu starp visām Programmas dalībvalstīm¹⁶. Rumānija Pilsoniskās sabiedrības projektu apakšpasākumā ar 36 pieteikumiem dalīja ceturto vietu ar Franciju¹⁷.

Programmas pirmā darbības perioda pēdējā 2013.gadā Eiropas vēstures piemiņas pasākumu atbalsta darbībā vērā ņemamu aktivitāti izrādīja Slovēnija, kas līdz šim iesniedza mazāk projektu šajā atbalsta darbībā¹⁸. Ungārijas rezultāti pēdējos gados, īpaši Pašvaldības sadraudzības apakšpasākumā kāpuši ļoti strauji. Ar 346 projektu pieteikumiem šī valsts bija viennozīmīgs līderis 2013.gada uzsaukumā, atstājot aiz sevis pēdējos gados ļoti aktivizējušos Slovākiju ar 258 projektu pieteikumiem¹⁹. Grieķija un Serbija savu aktivitāti izpauda Pašvaldību tīklojuma apakšpasākumā, tūlīt aiz ierasti aktīvāko valstu grupas²⁰, savukārt Pilsoniskās sabiedrības projektu apakšpasākumā dominēja Itālija un Ungārija²¹.

⁸ http://eacea.ec.europa.eu/citizenship/results_compendia/documents/2010-2011/stat_remembrance_2010.pdf

⁹ http://eacea.ec.europa.eu/citizenship/results_compendia/documents/ntt-tot-2010.pdf

¹⁰ http://eacea.ec.europa.eu/citizenship/results_compendia/documents/succes_rate_csp_2010.pdf

¹¹ http://eacea.ec.europa.eu/citizenship/results_compendia/documents/2010-2011/stat_remembrance_2011.pdf

¹² http://eacea.ec.europa.eu/citizenship/results_compendia/documents/2010-2011/synthese_cm_2011_total.pdf

¹³ http://eacea.ec.europa.eu/citizenship/results_compendia/documents/2010-2011/ntt_synthese_2011_mb.pdf

¹⁴ http://eacea.ec.europa.eu/citizenship/results_compendia/documents/succes_rate_csp_2011.pdf

¹⁵ http://eacea.ec.europa.eu/citizenship/results_compendia/documents/2012/stat_all_pahses_2012_cm.pdf

¹⁶ http://eacea.ec.europa.eu/citizenship/results_compendia/documents/2012/stat_2_phases_2012_ntt.pdf

¹⁷ http://eacea.ec.europa.eu/citizenship/results_compendia/documents/2012/succes_rate_csp_2012.pdf

¹⁸ http://eacea.ec.europa.eu/citizenship/results_compendia/documents/success-rate-rem-2013-for-publication.pdf

¹⁹ http://eacea.ec.europa.eu/citizenship/results_compendia/documents/STAT_2013_CM.pdf

²⁰ http://eacea.ec.europa.eu/citizenship/results_compendia/documents/Stat_2013_NTT.pdf

²¹ http://eacea.ec.europa.eu/citizenship/results_compendia/documents/statistiques_csp_2013.pdf

2014.gadā lielākais iesniegto projektu pieteikumu skaits Eiropas vēstures piemiņas pasākumu atbalsta darbībā bijis no Itālijas, Polijas, Vācijas un Beļģijas. Pašvaldību sadraudzības apakšpasākumā Ungārija joprojām turpina saglabāt līderpozīcijas, tāpat arī tuvākais sekotājs – Slovākija. Arī Rumānija šī apakšpasākuma ietvaros ieņem trešo vietu, kas parāda, ka šobrīd bijušās austrumu bloka valstis ir aktivitātē pārspējušas kapacitātes ziņā daudz nodrošinātākās Rietumeiropas valstis. Pašvaldību tīklojuma apakšpasākumā līderpozīcijas ieņem valstis sekojošā kārtībā: Itālija (68 projektu pieteikumi), Ungārija (34) un Slovākija (24). Pilsoniskās sabiedrības projektu apakšpasākumā aktīvākā valstis ir Itālija ar 113 pieteikumiem, tuvākos sekotājus apsteidzot vairāk par 70 projektiem.

2015.gadā Eiropas vēstures piemiņas pasākumu atbalsta darbībā pēc iesniegto projektu pieteikumu skaita vadošās valstis ir Itālija, Polija, Ungārija un Rumānija. Ungārijas, Slovākija un Rumānija turpina būt līderes Pašvaldību sadraudzības apakšpasākumā, un Pašvaldību tīklojuma apakšpasākumā līderi ir Itālija, Ungārija, kā arī Grieķija. Nedaudz savādāka pārstāvētība ir Pilsoniskās sabiedrības projektu apakšpasākumā, kur Itālija, Polija un Vācija ir valstis, kas nodrošinājušas lielāko pieteikumu skaitu.

2016.gadā arī Spānija ielaužas kā viena no aktīvākajām valstīm Programmā. Atbalsta darbībā “Eiropas vēstures piemiņas pasākumi” Spānija ir otra aktīvākā valsts pēc Itālijas un par diviem projektu pieteikumiem, apsteidzot Poliju. Pašvaldību sadraudzības apakšpasākumā aktīvākās valstis ir Ungārija, Slovākija, Itālija, Vācija un Francija. Pašvaldību tīklojuma apakšpasākumā – Itālija, Ungārija, Horvātija, Polija, Grieķija un Spānija. Pilsoniskās sabiedrības apakšpasākumā aktīvāko valstu skaitā bija Itālija, Horvātija, Polija un Spānija.

Ņemot vērā iepriekšējo gadu rezultātus, statistika liecina, ka vairāk nekā 50% no visiem projektu pieteikumiem, kas tiek iesniegti Programmas ietvaros nāk no Itālijas, Vācijas, Francijas, Polijas, kā arī no Ungārijas un Slovākijas, kas īpaši izceļas uz to valstu fona, kuru teritorija un kopējais iedzīvotāju skaits ir krietni mazāks par Eiropas lielvalstīm.

Programmas rezultatīvie rādītāji

Lai izvērtētu rezultatīvos rādītājus Programmas ietvaros, tika ņemts vērā gan Programmas kopumā, gan atsevišķi pa atbalsta darbībām un apakšpasākumiem atbalstīto projektu skaits attiecībā uz iesniegto projektu daudzumu. Visi rādītāji arī tika vērtēti, salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, ņemot vērā gan pieaugošo interesi par programmu, gan ierobežotajiem finanšu resursiem.

Rezultatīvie rādītāji par Programmu kopumā

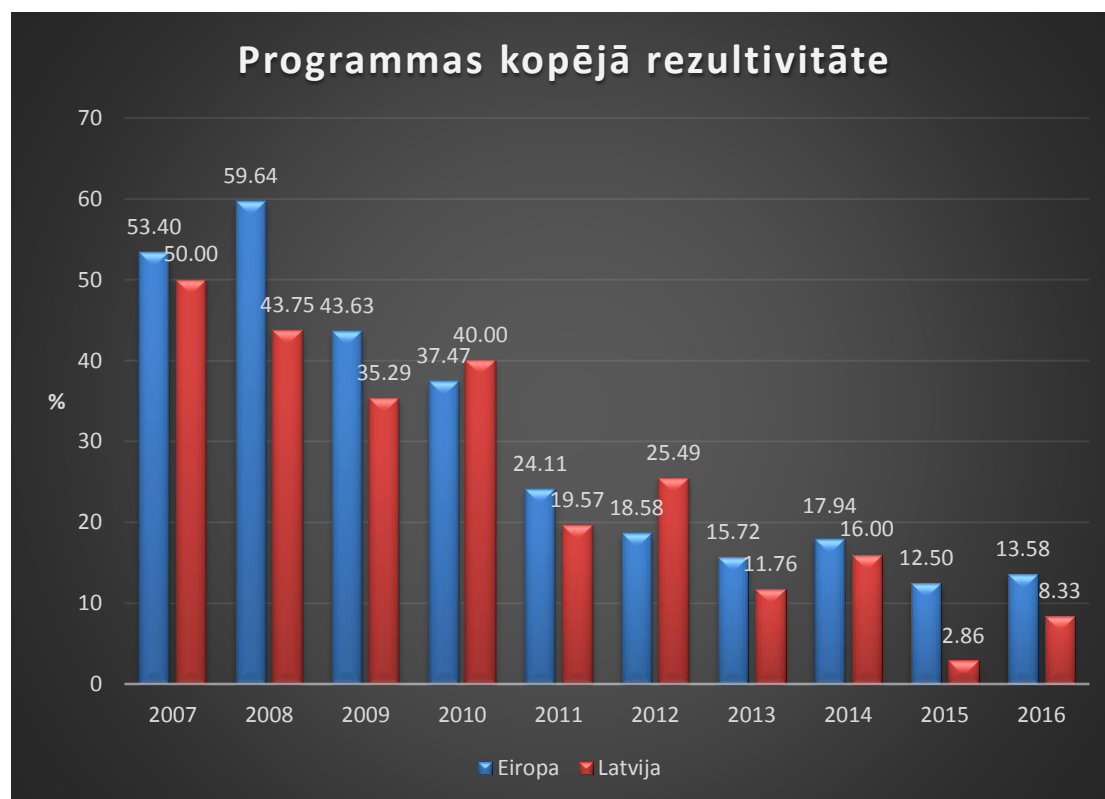
Uzskatāma tabula ar Programmas kopējo rezultatīvitāti gan Eiropā, gan Latvijā pieejama *12.attēlā*. 2007.gadā tika iesniegti 2060 projektu pieteikumi un no tiem tika atbalstīti 1100. Atbalsta koeficients – 53.4%. 2008.gadā iesniegto projektu skaits nedaudz pieauga – 2304, no kuriem atbalstīti tika 1374 (59.64%). Krietni mazāks projektu pieteikumu skaits bija 2009.gadā – tika iesniegti 1804 projekti, no tiem atbalstīti – 787 (43.63%). Ar šo gadu sākās Programmas atpazīstamības periods, kā arī Programma kļuva gan elastīgāka, gan pieejamāka plašākam interesentu lokam. Tas deva neviennozīmīgi vērtētus rezultātus: no vienas puses, kā ieguvums bija lielā projektu pieteikumu iesniegšanas aktivitāte, no otras puses – negatīvu atspaidu tas atstāja uz rezultātiem, kas noveda pie tā, ka arvien vairāk saruka Programmas atbalsta koeficients. 2010.gadā tika iesniegti 2463 projektu iesniegumi, no kuriem tika atbalstīti 923 projekti. Atbalsta koeficients 2010.gadā sastādīja 37.47%. 2484 projekti tika iesniegti 2011.gadā, atbalstīti no tiem tika 599 (24.11%). Kā redzams, pēdējos gados atbalsta koeficienta kritums ir bijis acīmredzams. 2012.gadā pie 2712 iesniegtiem projektiem atbalsts tika piešķirts 504 projektiem (18.58%). Pirmā Programmas darbības perioda noslēgumā 2013.gadā tika iesniegti 2882 projekti, no kuriem finansējumu saņēma 453 projekti, tādējādi atbalsta koeficients sastādīja vairs tikai 15.72%. Redzams, ka vairāk nekā trīs reizes ir samazinājies atbalsta koeficients, kopš Programmas uzsāka savu darbību. No 1901 projektu pieteikuma 2014.gadā, finansējumu saņēma 341 projekts, kas sastādīja 17.94%, tādējādi

uzlabojot iepriekšējā gada rādītājus. Tomēr nākamajā 2015.gadā atbalsta koeficients turpināja kristies, no 2721 iesniegtā projekta finansējumu saņēma 340 projekti (12.5%), bet 2016.gadā no 2430 projektiem finansējumu saņēma 330 pieteikumi, kas atbalsta koeficientu atkal nedaudz uzlaboja – 13.58%.

Nedaudz savādāka statistika ir attiecībā uz projektu pieteikumiem, kuru vadošais partneris ir no Latvijas. 2007.gadā tika atbalstīti 8 no 16 iesniegtajiem Latvijas organizāciju projektiem, kas sastāda tieši 50%. 2008.gadā situācija ir līdzīga: no 16 projektu iesniegumiem 7 saņēma finansējumu (43.75%). 2009.gadā 6 atbalstīti no 17 iesniegtajiem, kas sastāda 35.29%. 2010.gadā no 20 iesniegtajiem projektiem, atbalstīti tika 8 (40%). 46 iesniegtie projekti 2011.gadā bija tā brīža lielākais iesniegto projektu skaita ziņā, kopš Programmas pirmsākumiem. Tajā gadā tika atbalstīti 9 no tiem (19.57%). 2012.gadā iesniegto projektu apjoms no Latvijas turpināja strauji kāpt, sasniedzot 51 projekta pieteikumu. No tiem tika atbalstīti – 13, kas ir 25.49%. Pirmo reizi kopīgi Programmas ietvaros Latvijas atbalsta koeficients bijis lielāks par vidējo visā Eiropas mērogā. 2013.gadu Latvija noslēdza arī ar 51 iesniegtu projekta pieteikumu, no kura 6 tika atbalstīti, ar 11.76% atbalsta koeficientu. Latvijas rezultāti mijušies mainīgām sekmēm. 2014.gadā no 25 iesniegumiem 4 saņēma finansējumu (16%), 2015.gadā tikai viens projekts saņēma finansējumu no 35 iesniegtajiem (2.86%), bet 2016.gadā finansējumu saņēma 3 no 36 iesniegtajiem projektu pieteikumiem, kas atbalsta koeficientu palielināja uz 8.33%.

Programmas rezultativitāte Eiropā kopš 2007.gada ir kritusies par 55.54% (vidējais atbalsta koeficients 29.66% pret pirmajā gadā sasniegto – 53.4%), bet Latvijā par 50.62% (25.31% pret pirmā gada 50%).

Papildu statistikas rādītājiem par vadošajiem projektu iesniedzējiem no Latvijas ir vērts pieminēt, ka ne mazums organizāciju un iestāžu no Latvijas darbojušās kā sadarbības partneri citu valstu organizāciju iesniegtajos un atbalstītajos projektos, kas deva savu artavu ne tikai finansējuma piesaistes ziņā, bet arī dzina Latvijas organizāciju aktīvu iesaisti projektos, kuru tematika ir bijusi svarīga un aktuāla tajos iesaistītajām organizācijām. Turklāt Latvijas organizāciju skaits, kas iesaistījušās dažādos atbalstītajos projektos ar katru gadu palielinājies.

12.attēls

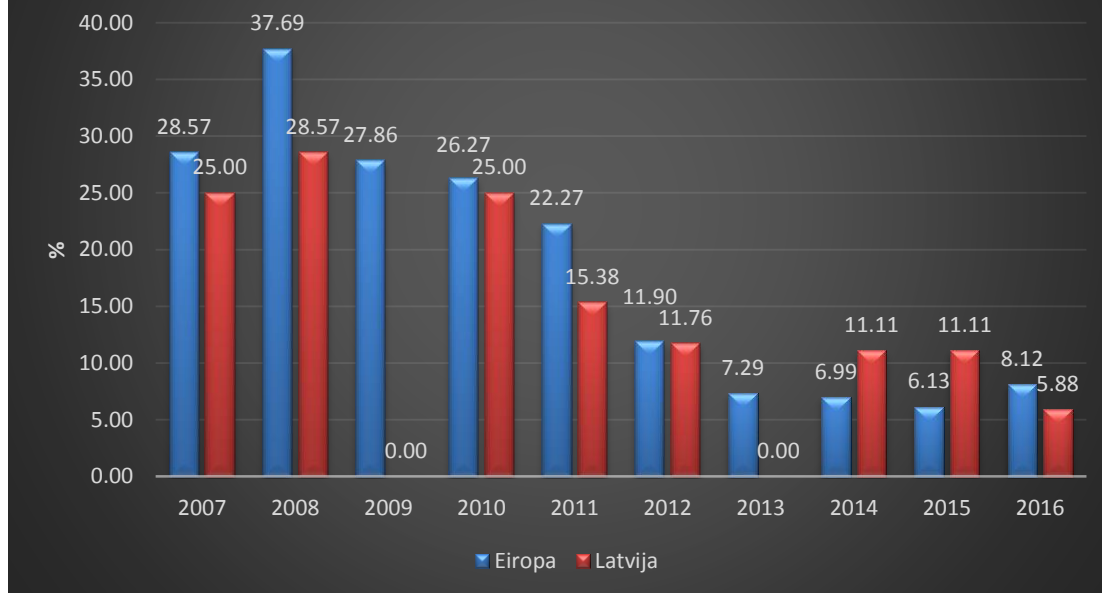
Rezultatīvie rādītāji Eiropas vēstures piemiņas pasākumu darbībā

Kā jau minēts iepriekšējā apkopojumā par rezultativitāti kopumā, arī atsevišķi pa atbalsta darbībām un apakšpasākumiem atbalsta koeficients pirmajos gados bijis diezgan augsts. Tomēr uz visu pārējo atbalsta darbību un apakšpasākumu fona atbalsta darbība “Eiropas vēstures piemiņas pasākumi” jau no paša sākuma bija diezgan pieprasīta un līdz pat pēdējiem diviem pirmā darbības perioda gadiem uzturēja gandrīz nemainīgu atbalsta koeficientu. (Skatīt *13.attēlu*) Tā 2007.gadā 36 projekti no 126 saņēma finansējumu (28.57%), 2008.gadā tie bija jau 49 atbalstīti no 130 (37.69%), 2009.gadā atbalsta koeficients atkal nokritās uz 27.86%, kad tika atbalstīti 56 projekti no 201. 2010.gadā rezultāts ir ļoti līdzīgs: 57 atbalstīti projekti no 217 iesniegtajiem (26.27%) un pat 2011.gadā, kad visās pārējās atbalsta darbībās un apakšpasākumos radās liela konkurence, šajā atbalsta darbībā ietekme bija minimāla: no 220 iesniegtiem projektiem finansējumu saņēma 49 (22.27%). 2012.gadā konkurence pieauga, jo tika iesniegti 311 projekti, no kuriem atbalstu saņēma 37 (11.9%), bet 2013.gadā finansējums tika piešķirts 31 projektam no 425 iesniegtajiem, kas sastādīja 7.29% atbalsta koeficientam. 2014.gadā šīs darbības mērķis tika paplašināts ar skatījumu ne tikai uz nacistisko un staļinistisko totalitāro režīmu un projektiem, kas uz to atsaucas, bet gan uz daudz dažādiem Eiropai nozīmīgiem notikumiem 20.gadsimtā un līdz pat mūsdienām. Lai izvairītos no totālas konkurences šai atbalsta darbībai tika atvēlēts krietni lielāks finansējuma apjoms no kopīgā Programmas budžeta (40% pret 4% iepriekšējā darbības periodā). Šis balanss starp nozīmīgajām izmaiņām atbalsta darbības struktūrā, un finansējuma neradīja lielas izmaiņas, tomēr atbalsta koeficients pakāpeniski pieauga. 2014.gadā tika iesniegti 472 projekti un finansēti no tiem tika 33 (6.99%), 2015.gadā atkal tika atbalstīti 33 projekti no 538 iesniegtajiem (6.13%). 2016.gadā projektu skaits, kuri saņēma finansējumu pieauga uz 38. No kopumā iesniegtajiem 468 projektiem tie bija 8.12%.

Arī Latvija ir bijusi viena no Eiropas līderēm iesniegto projektu skaita ziņā šīs darbības ietvaros jau no pašiem Programmas pirmsākumiem. Rezultatīvie rādītāji pa šiem gadiem ir sekojoši: 2007. gadā tika iesniegti 4 projekti un tika atbalstīts viens (25%), 2008.gadā 2 atbalstīti no 7 (28.57%), 2009.gadā no 5 iesniegtajiem netika atbalstīts neviens projekts (0%), viens no 4 projektiem tika atbalstīts 2010.gadā (25%), 2011.gadā 2 no 13 (15.38%), 2012.gadā 2 no 17 (11.76%). Diemžēl 2013.gads bijis ļoti neveiksmīgs projektu iesniegumiem no Latvijas, kad netika atbalstīts neviens no 16 iesniegtajiem pieteikumiem (0%). Jaunā darbības perioda pirmajā – 2014.gadā un 2015.gadā, katru gadu tika atbalstīts viens projekta pieteikums no 9 (11.11%), 2016.gadā tas bija viens atbalstīts projekts no 17 iesniegtajiem (5.88%).

Izpētot šīs atbalsta darbības rezultativitāti kopš 2007.gada tā ir kritusies par 35.91% (vidējais atbalsta koeficients 18.31% pret pirmā gada 28.57%), savukārt Latvijā par 46.48% (13.38% pret pirmā gada 25%).

Programmas rezultivitāte 1.atbalsta darbībā "Eiropas vēstures piemiņas pasākumi"

13.attēls

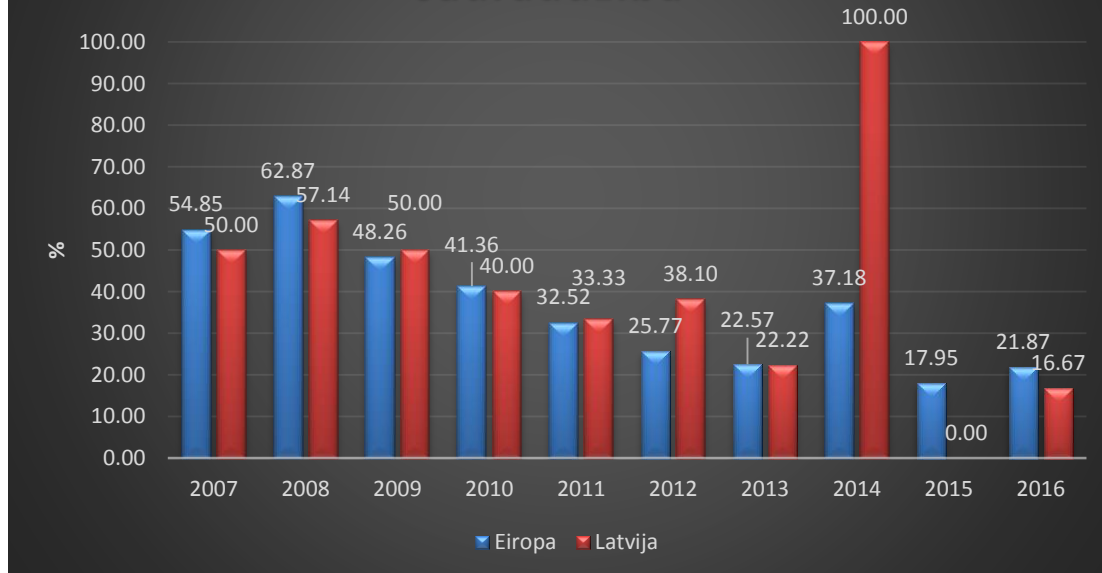
Rezultatīvie rādītāji Pašvaldību sadraudzības apakšpasākumā.

2007.gadā šī atbalsta apakšpasākuma ietvaros tika atbalstīti 904 no 1648 iesniegtajiem projektiem (54.85%). 2008.gadā no 1791 iesniegtā projekta finansējumu saņēma 1126 pieteikumi (62.87%). 2009.gads atbalsta koeficientu jau pazemināja zem 50 procentu atzīmes, kas tika atbalstīti 567 projekti no 1175 iesniegtajiem (48.26%). 689 pieteikumi tika atbalstīti 2010.gadā no 1666 iesniegtajiem, kas sastādīja 41.36% atbalsta. 2011.gadā koeficients jau nokritās uz 32.52% (466 atbalstīti no 1433 iesniegtajiem projektiem). Vēl pēc gada 2012.gadā jau vidēji vairs tika atbalstīts katrs ceturtais iesniegtais projekts – 25.77%, jeb 391 projekts no 1517 iesniegtajiem. Pirmo Programmas darbības periodu noslēdza ar 353 atbalstītiem projektiem no 1564 iesniegtajiem, atbalsta koeficientu samazinot līdz 22.57%. Jaunais Programmas darbības periods, kas iesākās 2014.gadā atbalsta koeficientu uzlaboja līdz 37.18%, kad tika iesniegti 667 projekti, no kuriem finansējumu saņēma 248 (atbalsta koeficienta pieaugums pamatojams ar zemu aktivitāti un Programmas jauna perioda ieviešanas aizkavēšanos). 2015.gadā no 1404 pieteikumiem atbalstīti tika 252 (17.95%), bet 2016.gadā no 1093 projektiem finansēti tika 239 projekti (21.87%).

No Latvijas 2007.gadā tika atbalstīti 3 no 6 projektu iesniegumiem (50%), 2008.gadā 4 no 7 (57.14%), 2009.gadā tie bija 2 atbalstīti projekti no 4 (50%), bet 2010.gadā jau 40%, jeb 4 no 10 iesniegtajiem projektiem. 2011.gadā atbalstīti tika 5 projektu pieteikumi no kopumā 15 iesniegtajiem (33.33%), 2012.gadā tie bija 38.10%, kad bija atbalstīti veseli 8 projekti, tomēr no 21 iesniegtā projekta. 2013.gads noslēdzās ar 4 atbalstītiem no Latvijas iesniegtajiem 18 projektu pieteikumiem (22.22%). 2014.gads līdz šim šī apakšpasākuma ietvaros bijis visveiksmīgākais, kad tika atbalstīti abi iesniegtie projektu pieteikumi (100%). Iespējams ne aiz sakrītības nākamajā 2009.gadā neviens no 9 kopumā iesniegtajiem projektu pieteikumiem finansējumu nesaņēma (0%). Viens projekts finansējumu saņēma 2016.gadā no 6 iesniegtajiem (16.67%).

Šīs atbalsta apakšpasākuma rezultativitātes kritums mērojams 33.42%, ņemot vērā vidējo atbalsta koeficientu 36.52% pret 2007.gada 54.85%. Toties Latvijā šis kritums ir bijis viszemākais no visām atbalsta darbībām un apakšpasākumiem – 18.5% (vidēji 40.75% pret 50% 2007.gadā) (Skatīt 14.attēlu)

Programmas rezultivitāte 2.1. apakšpasākumā "Pašvaldību sadraudzība"

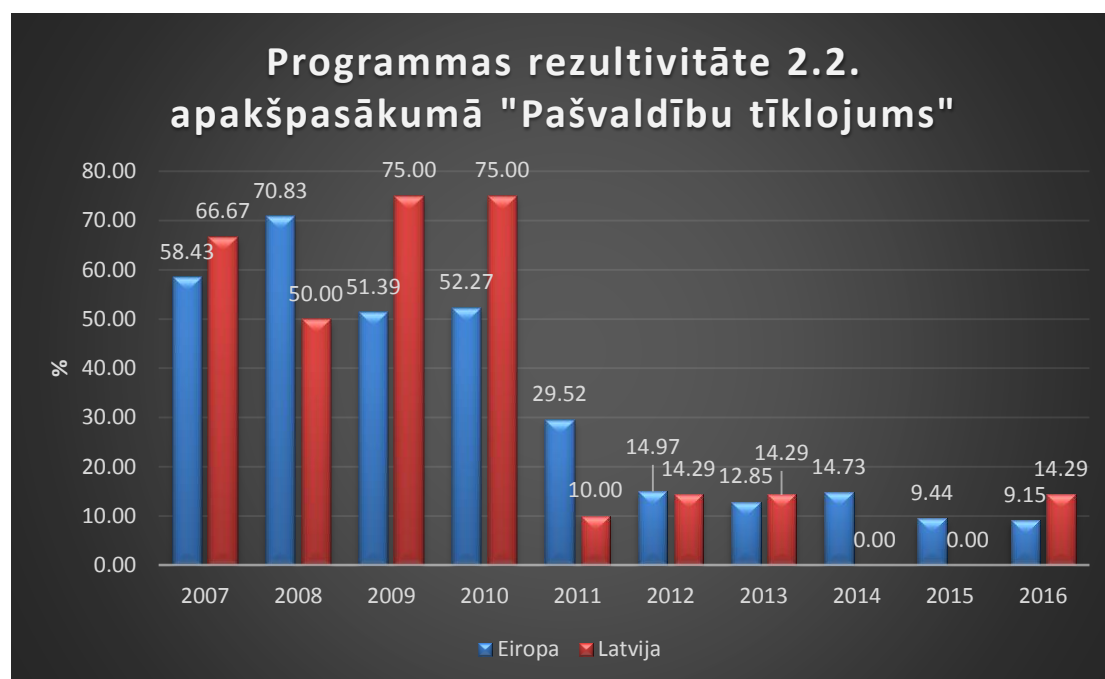
14.attēls

Rezultatīvie rādītāji Pašvaldību tīklojumu apakšpasākumā.

Līdzīgi rezultatīvie rādītāji kā Pašvaldību pasākumā līdz šim bijuši arī Pašvaldību tīklojuma apakšpasākumā. 2007.gadā no 89 projektiem atbalstīti tika 52 (58.43%), 2008.gadā no iesniegtajiem 96, finansējumu saņēma 68 projekti (70.83%), kas ir visaugstākais rādītājs līdz šim. 2009.gadā atbalsta koeficients nokrita uz 51.39%, kad tika atbalstīti 37 projekti no 72 iesniegtajiem. Arī 2010.gadā katrs otrais šī apakšpasākuma projekts tika atbalstīts – 69 apstiprinātie projekti no 132 (52.27%). Sākot ar 2011.gadu arvien, apjomīgāki projekti tika pieteikti, tādējādi pazeminot atbalstīto projektu skaitu šajā apakšpasākumā. Šajā gadā tik finansēti 49 projekti no 166 iesniegtajiem, atbalsta koeficientu samazinot uz 29.52%. 2012.gads turpināja koeficienta pazemināšanu, kad no 294 iesniegtajiem pieteikumiem finansējumu saņēma 44 (14.97%). Pirmā darbības perioda noslēguma 2013.gadā tika iesniegti 319 projektu pieteikumi un tikai 41 no tiem tika piešķirts finansējums, kas radīja 12.85% atbalsta koeficientu. 2014.gads atbalsta koeficientu nedaudz palielināja uz 14.73%, kad tika atbalstīti 33 no 224 projektu pieteikumiem. 2015.gada rezultāti ir sliktāki – no 339 projektiem finansēti tiek 32 (9.44%). Ļoti līdzīgi rezultāti ir arī 2016.gadā, kad atbalstīti tiek 30 no 328 projektiem (9.15%).

Latvijas rādītāji arī līdz pat 2010.gadam (ieskaitot) bijuši diezgan pozitīvi, sākot ar 2007.gadu, kad no 3 iesniegtajiem, 2 projekti saņēma finansējumu (66.67%), 2008.gadā finansējumu saņēma 1 no 2 iesniegtajiem projektiem (50%), 2009. un 2010.gadā katru gadu tika iesniegti 4 projekti, no kuriem 3 saņēma finansējumu (75%). Līdzīgi kā Eiropā, arī Latvijā 2011.gadā notika straujš kritums, kad no 10 iesniegtajiem projektiem, finansējums tika piešķirts vienam projektam (10%), savukārt 2012. un 2013. gadā, katru gadu tika iesniegti pa 7 projektiem un pa vienam tika saņemts finansējums (14.29%). Pirmie divi jaunā darbības perioda gadi Latvijai bija ļoti neveiksmīgi, jo šajos gados netika atbalstīts neviens projekts. Neviens no četriem 2014.gadā iesniegtajiem, ne arī no 12 iesniegtajiem projektu pieteikumiem 2015.gadā. Neskatoties uz bēdīgajiem rezultātiem, tomēr 2016.gadā no Latvijas tika iesniegti 7 projektu pieteikumi un viens no tiem saņēma finansējumu (14.29%), atkārtotot iepriekšējā perioda pēdējo divu gadu rezultatīvos rādītājus šajā apakšpasākumā.

Par 44.62% ir kritis rezultativitātes rādītājs, jeb atbalsta koeficients visā Eiropā. Vidēji 32.36% projektu tikuši atbalstīti šī apakšpasākuma ietvaros, salīdzinot ar 2007.gada 58.43%. Latvijā kritums bijis nedaudz lielāks – par 52.08%, jeb vidējais rādītājs – 31.95% pret 2007.gada iespējamiem 66.67%. (Skatīt 15.attēlu)

15.attēls

Rezultatīvie rādītāji Pilsoniskās sabiedrības projektu apakšpasākumā

Viennozīmīgi viens no pašiem populārākajiem Programmas atbalsta apakšpasākumiem ir bijis atbalsts pilsoniskās sabiedrības projektiem. Gan pamatojoties uz samērā lielo finansējuma apjomu, gan projekta ieviešanas termiņiem un atvieglotajiem nosacījumiem, īpaši koncentrējot uzmanību nevalstisko organizāciju iniciatīvām, šis apakšpasākums ar katru gadu palielināja konkurenci starp projektu pieteicējiem un tādējādi pazemināja atbalsta koeficientu, kas šobrīd ir pats zemākais starp visām Programmas atbalsta darbībām un apakšpasākumiem. 2007.gadā no 197 iesniegtajiem projektiem finansējumu saņēma 108 (54.82%), 2008.gadā šis skaitlis nokritās gandrīz par 10 procentiem, kad no 287 iesniegtajiem pieteikumiem tika atbalstīti 131 (45.64%), Vēl par 10 procentiem atbalsta koeficients nokritās arī 2009.gadā – 35.67% (127 atbalstīti no 356 iesniegtajiem). Un nemainīgi trešo gadu pēc kārtas par 10% nokritās rādītājs arī 2010.gadā – no 448 projektiem, atbalstīti tika 108 pieteikumi (24.11%). 2011.gads iesāka dramatisko lejupslīdes līkni, kad no 665 iesniegtajiem projektiem atbalstu saņēma 35 (5.26%), 2012.gadā no 590 iesniegtajiem finansējumu saņēma 32 projekti (5.42%), savukārt 2013.gadā no 574 iesniegumiem finansēti tika 28 (4.88%), kas ir zemākais rādītājs šobrīd. Jaunais Programmas darbības periods neatrisināja augstās konkurences problēmu šajā apakšpasākumā, kad 2014.gadā atbalsta koeficients turpināja saglabāties pēdējo gadu līmenī (vidēji katrs 20-tais projekts saņēma finansējumu) – 5.02% (27 atbalstīti projekti no 538 iesniegtajiem), 2015.gadā tie bija tikai 23 atbalstīti projekti no 440 iesniegtajiem (5.23%) un 2016.gadā sasniedzot līdz šim zemāko rādītāju – 4.25%, jeb tie bija 23 atbalstīti projekti no 541 iesniegtā pieteikuma.

Latvijas nevalstiskās organizācijas šo atbalsta pasākumu izmantoja ar dažādām sekmēm. Programmas sākumā, tās darbības pirmajā 2007.gadā no Latvijas tika iesniegti 3 projektu pieteikumi un atbalstu saņēma 2 no tiem (66.67%), 2008.gadā netika iesniegts neviens projektu pieteikums, līdz ar to šis gads nav bijis rezultatīvs. 2009.gadā jau tika iesniegti 4 projektu pieteikumi un viens arī saņēma atbalstu (25%), 2010.gadā aktivitāte kritās, līdz ar to arī rezultāts – tika iesniegti 2 projektu pieteikumi un neviens no šiem pieteikumiem netika atbalstīts (0%). Sākot ar 2011.gadu aktivitātes, tāpat kā programmas popularitāte pieauga. No

Latvijas tika iesniegti 8 projektu pieteikumi un 1 tika atbalstīts (12.5%), 2012.gadā tie bija jau 2 atbalstīti projekti no 6 (33.33%), bet 2013.gadā tika iesniegti 10 projektu pieteikumi no Latvijas un viens no tiem saņēma finansējumu (10%). Arī 2014.gadā, iesākot jauno darbības periodu no Latvijas tika atbalstīts viens projekta pieteikums no 10 iesniegtajiem (10%). Nākamie 2 gadi bija krietni neveiksmīgāki, jo netika atbalstīts neviens no 5 projektu pieteikumiem 2015.gadā un neviens no 6 pieteikumiem 2016.gadā.

Runājot par atbalsta koeficienta kritumu, tad šis apakšpasākums ir bijis ar vislielāko ietekmi. Par 65.29% kritums Eiropā (vidēji 19.03% pret pirmā gada 54.82%) un kritums Latvijā par veseliem 76.38%, ko sastāda vidēji 15.75% atbalsta koeficients pret 2007.gada 66.67%. (Skatīt 16.attēlu)

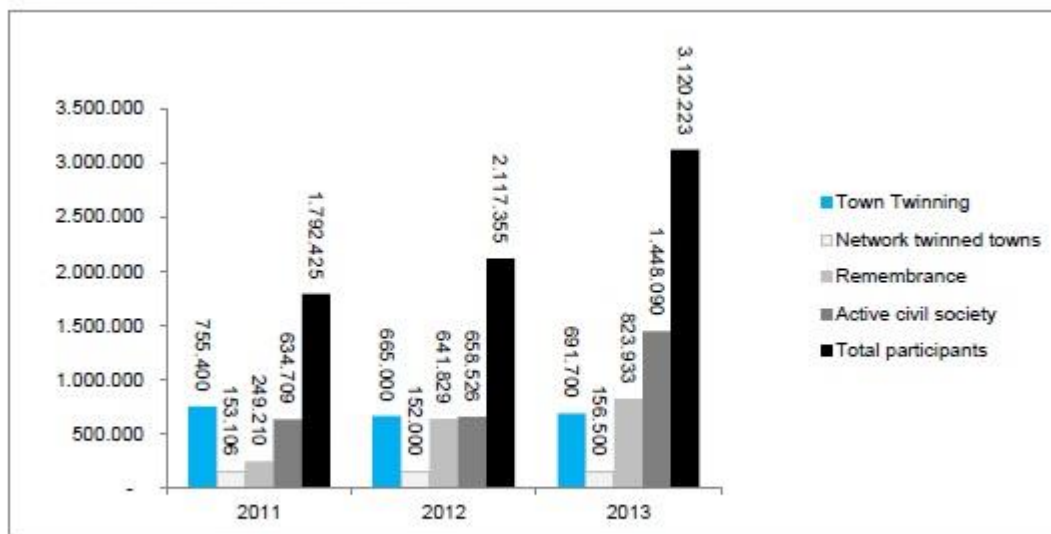
16.attēls

Izvērtējot dalībvalstu rezultativitāti pie nosacījuma, ka tiek ievērots ģeogrāfiskais balanss, lielo valstu (pēc vairāk iesniegto projektu daudzuma) rezultatīvie rādītāji atbalsta koeficientā gandrīz visus gadus ir bijuši zemāki par vidējiem rādītājiem. Ja Programmas pirmajos gados varēja runāt par vidēji katru otro atbalstīto projekta pieteikumu, tad 2013.gadā šis rādītājs jau bija vidēji katrs septītais projekts, bet pēdējos gados tikai katrs desmitais projekts. Šie ir vidējie skaitļi un pavisam savādāka aina ir katrā no atbalsta apakšpasākumiem.

Programmas ietekme uz Eiropas Komisijas atbalstīto projektu tieši iesaistītajiem dalībniekiem (nerunājot arī par tiem projektiem, kuri par spīti to neatbalstīšanai šajā Programmā tomēr realizēja savas pilsoniskās iesaistes iniciatīvas) arī ir vērā ņemamas. Pēc Eureval 2013.gada pētījuma datiem, laika posmā no 2011.gada līdz 2013.gadam (3 gadu Programmas ieviešanas periods) Programmas atbalstīto projektos tieši iesaistījās aptuveni 7 miljoni pilsoņu, kas kopumā ir ļoti daudz atbilstoši tai kapacitātei, ko piedāvā šī Programma, ņemot vērā gan laika terminus, gan projekta vidējās izmaksas, kā arī Programmas apjomu kopumā. 17.attēlā redzams tieši iesaistīto dalībnieku sadalījums pa atbalsta darbībām, apakšpasākumiem un kopējais iesaistīto dalībnieku skaits katrā no nosauktajiem gadiem.²²

²² Study on measuring the impact of the Europe for Citizens programme, Eureval, 2013

Participants per Action strand

Source: monitoring data provided by EACEA

17.attēls

Attēla skaidrojums: Tieši iesaistīto dalībnieku skaits katrā no Programmas atbalsta darbībām un apakšpasākumiem, kur Town Twinning – Pašvaldību sadraudzība, Network twinned towns – Pašvaldību tīklojumi, Remembrance – Eiropas vēstures piemiņas pasākumi, Active civil society – Pilsoniskās sabiedrības projekti, Total participants – kopējais tieši iesaistīto dalībnieku skaits.

Strukturālais atbalsts

Strukturālais atbalsts Programmas ietvaros ir finansējums, kas tiek piešķirts kādai nevalstiskai organizācijai, kas darbojas plašā Eiropas mērogā. Strukturālo atbalstu nesāņem konkrēta projekta realizācijai, bet gan organizācijas ikdienas darbībai, ko tā veic, lai sasniegtu tos mērķus, kas pamatā ir minēti konkrētās organizācijas statūtos un tie sakrīt ar Programmas definētajiem vispārīgajiem vai specifiskajiem mērķiem. Strukturālo atbalstu organizācija saņem vairākiem gadiem, bet parasti tie ir 3 vai 4 darbības gadi. Katram nākamajam darbības gadam organizācijai ir pienākums sagatavot darba programmu turpmākajiem 12 mēnešiem, lai varētu turpināt saņemt strukturālo atbalstu.

Vidēji katrā uzsaukumā (2 reizes 7 gadu periodā) tiek atbalstītas no 30 līdz 40 organizācijas no visām Programmas attiecināmajām valstīm. Iesniegti vidēji tiek ap 150, kas konkurences līmeni nosaka vidēji viens atbalstīts projekts no pieciem iesniegtajiem. Zīmīgi, ka visus gadus kopš Programmas pirmsākumiem 2007.gadā domnīca "PROVIDUS" no Latvijas ir bijusi starp strukturālā atbalsta saņēmējiem, ik gadu vidēji savai ikdienas darbībai nodrošinot aptuveni 150 000 euro lielu finansējumu.

150 000 euro ir arī vidējais strukturālā atbalsta piešķirums kopumā Eiropā vienai organizācijai viena gada ietvaros.

Programmas noteiktās prioritātes un to ietekme uz realizētajiem projektiem

Prioritāšu saraksts kopš Programmas pirmsākumiem ir samērā plašs, tāpēc tas devis iespēju potenciālajiem projektu iesniedzējiem būtiski variēt starp tēmām un piemeklēt sev ērtāko un atbilstošāko.

Diemžēl Eiropas Komisijas publiski pieejamie plaši izvērtie dati ir pieejami tikai no 2010.gada, tāpēc Programmas prioritāšu ieviešana projektos uzskatāmāk ir redzama no 2010.gada. Nedaudz informācijas ir par 2009.gadu. Zemāk norādītajā sarakstā ar

prioritārajām un tematiskajām jomām ir atšifrēti arī atbalstīto projektu vidējais procentuālais iedalījums katram no atbalsta apakšpasākumiem atsevišķi.

Prioritāšu un relevanto tēmu saraksts kopš Programmas pirmsākumiem:

2007:

- Eiropas gads 2007: vienlīdzīgas iespējas visiem;
- ES paplašināšanās, divu jauno dalībvalstu iepazīšana;
- Eiropas starpkultūru dialoga gads;
- Romas līguma 50-tā gadskārta.

2008:

- Jauna institucionāla attīstība un Eiropas dienas svinības;
- Sieviešu līdzdalība politiskajā dzīvē, vienlīdzīgas iespējas visiem;
- Eiropas starpkultūru dialoga gads;
- Fiziskā kultūra aktīvai pilsonībai un sociālajai iekļaušanai;
- Radošums un inovācijas.

2009:

- 20-tā gadskārta kopš Berlīnes mūra krišanas un Eiropas dienas svinības;
- Eiropas Parlamenta vēlēšanas un institucionāla attīstība, sieviešu līdzdalība politiskajā dzīvē;
- Starpkultūru dialoga strukturāli un metodoloģiski aspekti;
- Pilsoniskā iesaiste ES politisko prioritāšu jautājumu apspriešanā par tādām jomām, kā ekonomikas attīstība, klimata pārmaiņas un atjaunojamā enerģija;
- Imigrācijas izaicinājumi, Eiropas gads radošumā un inovācijās;
- Vietējo pašvaldību iedrošināšana veidot starptautisko tīklojumu.

2010:

- ES nākotne un tās pamatvērtības, Eiropas dienas svinības 9.maijā kontekstā ar Šūmaņa Deklarācijas 60-to gadskārtu; (vidēji 17% no atbalstītajiem projektiem)
- Aktīva Eiropas pilsonība: pilsoniskā līdzdalība un demokrātija Eiropā; (vidēji 20,64% no atbalstītajiem projektiem)
- Starpkultūru dialogs; (vidēji 39,62% no atbalstītajiem projektiem)
- Cilvēku labklājība Eiropā: nodarbinātība, sociālā kohēzija un ilgtspējīga attīstība. Pilsoņu aktīva iesaiste ES būtisku jautājumu risināšanā par klimata izmaiņām, atjaunojamo enerģiju, ekonomikas attīstība un imigrācija; (vidēji 16,43% no atbalstītajiem projektiem)
- ES politikas ietekme uz sabiedrību. (vidēji 19,5% no atbalstītajiem projektiem)

Atbalsta darbībā "Aktīvi Eiropas piemiņas pasākumi" projektu sadalījums: Nacisms 63%, Staļinisms 12%, Totalitārie režīmi 25%.

2011:

- Pilsoniskās sabiedrības iesaiste dažādu jautājumu apspriešanā, saskaņā ar Lisabonas līgumu; (vidēji 26,55% no atbalstītajiem projektiem)
- Pilsoņu iedrošināšana iesaistīties iniciatīvā, īpaši uzsverot brīvprātīgo darbu un 2011.gadu, ka Brīvprātīgā darba gadu; (vidēji 37,92% no atbalstītajiem projektiem)
- Aizspriedumu kultūrā pārvarēšana un robežu nojaukšana starp dažādu uzskatu paudžiem; (vidēji 28,83% no atbalstītajiem projektiem)
- Sociālā dimensija un tās ietekme uz "Eiropa 2020" stratēģiju; (vidēji 21,93% no atbalstītajiem projektiem)
- Atsauce uz 2010.gadu, kā gadu cīņai ar nabadzību un sociālo atstumtību, iniciatīvas un risinājumi. (vidēji 27,07% no atbalstītajiem projektiem)

Atbalsta darbībā "Aktīvi Eiropas piemiņas pasākumi" projektu sadalījums: Nacisms: 62%; Staļinisms 17%; Totalitārie režīmi 21%

2012:

- Pilsoņi un ES: vērtības, demokrātiskā dzīve un institucionālie jautājumi; (vidēji 39,67% no atbalstītajiem projektiem)
- Pilsoņu intereses un ES politika. (vidēji 41,5% no atbalstītajiem projektiem)

Atbalsta darbībā “Aktīvi Eiropas piemiņas pasākumi” projektu sadalījums: Nacisms 59%, Staļinisms 20%, Totalitārie režīmi 21%

2013:

- ES: vērtības, tiesības un iespējas pilsoņiem; (vidēji 63,12% no atbalstītajiem projektiem)
- Pilsoņu līdzdalība ES demokrātiskajos procesos un ikdienas dzīvē.²³ (vidēji 58,53% no atbalstītajiem projektiem)

Atbalsta darbībā “Aktīvi Eiropas piemiņas pasākumi” projektu sadalījums: Nacisms 67%, Staļinisms 30% Totalitārie režīmi 3%

2014:

- Atsaucoties uz jaunā darbības perioda 1.atbalsta darbību “Eiropas vēstures piemiņas pasākumi” tika atzīmēti tādi vēsturiski notikumi kā 100 gadi kopš Pirmā pasaules kara sākuma, Berlīnes mūra krišanas 25. gadskārta un 10 gadi kopš ES paplašināšanās Centrāleiropas un Austrumeiropas virzienā; (No atbalstītajiem projektiem šīs darbības ietvaros tematiskais sadalījums bija: ES vēsture 27%, Kopīgas ES vērtības 26%, Nacisms 15%, Citi totalitārie režīmi 9%, Fašisms 8%, Staļinisms 6%, Holokausts 5%, Citas tēmas 4%)
- Savukārt 2. atbalsta darbības “Demokrātiskā iesaistīšanās un pilsoniskā līdzdalība” prioritātes, kas saistītas ar Eiropas Parlamenta vēlēšanām (vidēji 19,13% no atbalstītajiem projektiem) un pilsoņu līdzdalību ES demokrātiskajos procesos (vidēji 50,04% no atbalstītajiem projektiem).²⁴

2015:

- 1.atbalsta darbības “Eiropas vēstures piemiņas pasākumi” ietvaros prioritārās tēmas ir 70. gadskārta kopš Otrā pasaules kara noslēguma, Otrā pasaules kara sekas, kā arī pēckara notikumu ietekme uz jaunas Eiropas kopīgās telpas izveidi, Eiropas integrācijas procesi un Šūmaņa deklarācijas procesa pirmsākumi; (No atbalstītajiem projektiem šīs darbības ietvaros tematiskais sadalījums bija: Kopīgas ES vērtības 23%, Citas tēmas 19%, Nacisms/Fašisms 17%, Citi totalitārie režīmi 16%, Holokausts 15%, Notikums nesenā pagātne ES 5%, Staļinisms 3%)
- ES nākotne un debātes par to ir Programmas 2.atbalsta darbības “Demokrātiskā iesaistīšanās un pilsoniskā līdzdalība” prioritāte.²⁵ (vidēji 49,75% no atbalstītajiem projektiem)

Līdz 2015.gadam Programmas prioritātes mainījās katru gadu. Sākot no 2016.gada, tās būs derīgas vairākus gadus un attieksies uz visu Programmas periodu (2016.–2020.gadu), lai pieteikuma iesniedzējiem būtu vairāk laika plānot un sagatavot savus projektus. Tas neskar iespējamību, ka Eiropas Komisija jebkurā brīdī pēc apspriešanās ar Programmas ieinteresētajām personām, kuras pārstāvētas pilsoniskā dialoga grupā un Programmas komitejā, pārskata, pielāgo un/vai pārveido prioritāšu sarakstu, ja rodas šāda vajadzība.²⁶

1.atbalsta darbība “Aktīvi Eiropas piemiņas pasākumi”

- Nozīmīgu vēsturisku pavērsienu atceres dienas nesenajā Eiropas vēsturē:

2016.gads:

- 1936. gads. Spānijas pilsoņu kara sākums; (15% no atbalstītajiem projektiem)
- 1956. gads. politiskā un sociālā mobilizācija Centrāleiropā; (12% no atbalstītajiem projektiem)
- 1991. gads. Dienvidslāvijas karu sākums; (24% no atbalstītajiem projektiem)
- 1951. gads. Apvienoto Nāciju Organizācijas konvencija par bēgļu statusu saistībā ar bēgļu situāciju Eiropā pēc Otrā pasaules kara. (15% no atbalstītajiem projektiem)

²³ http://eacea.ec.europa.eu/citizenship/programme/priority_themes_en.php

²⁴ <https://eacea.ec.europa.eu/sites/eacea-site/files/lv-priorities.pdf>

²⁵ https://eacea.ec.europa.eu/sites/eacea-site/files/priorities_for_2015.pdf

²⁶ https://eacea.ec.europa.eu/sites/eacea-site/files/priorities_2016_en_full_text_lv.pdf

2017.gads:

- 1917.gads. Sociālās un politiskās revolūcijas, impēriju sabrukums un ietekme uz Eiropas politisko un vēsturisko situāciju;
- 1957. gads. Romas līgums un Eiropas Ekonomikas kopienas sākums.

2018.gads:

- 1918.gads. Pirmā pasaules kara beigas — nacionālo valstu rašanās un nespēja izveidojot sadarbību un mierīgu līdzāspastāvēšanu Eiropā;
- 1938.gads/1939.gads. Otrā pasaules kara sākums;
- 1948.gads. Aukstā kara sākums;
- 1948.gads. Hāgas Kongress un Eiropas integrācija;
- 1968.gads. Protesta un civiltiesību kustības, invāzija Čehoslovākijā, studentu protesti un antisemītiska kampaņa Polijā.

2019.gads:

- 1979.gads. Eiropas Parlamenta vēlēšanas — arī 40 gadi kopš pirmā tieši ievēlētā EP 1979.gadā;
- 1989.gads. Demokrātiskas revolūcijas Centrāleiropā un Austrumeiropā un Berlīnes mūra krišana;
- 2004.gads. 15 gadi kopš ES paplašināšanās Centrāleiropā un Austrumeiropā.

2020.gads:

- 1950.gads. Robēra Šūmaņa deklarācija;
 - 1990.gads. Vācijas atkalapvienošana;
 - 2000.gads. ES Pamattiesību hartas izsludināšana.
 - Pilsoniskā sabiedrība un sabiedrības līdzdalība totalitārajā režīmā; (30% no atbalstītajiem projektiem 2016.gadā)
 - Izstumšana un pilsonības zaudēšana totalitārā režīmā: ko mācīties mūsdienās; (35% no atbalstītajiem projektiem 2016.gadā)
 - Demokrātiska pāreja un pievienošana ES. (14% no atbalstītajiem projektiem 2016.gadā)
- 2.atbalsta darbība “Demokrātiskā iesaistīšanās un sabiedriskā līdzdalība”
- Euroskepticisma izpratne un apspriešana; (vidēji 25,4% no atbalstītajiem projektiem 2016.gadā)
 - Solidaritāte krīzes laikā; (vidēji 28,6% no atbalstītajiem projektiem 2016.gadā)
 - Cīņa pret “imigrantu” stigmatizāciju un pretargumentu izvirzīšana starpkultūru dialoga un savstarpējas izpratnes veicināšanai; (vidēji 33,4% no atbalstītajiem projektiem 2016.gadā)
 - Diskusijas par Eiropas nākotni. (vidēji 50% no atbalstītajiem projektiem 2016.gadā)

Varētu teikt, ka prioritārās tēmas pozitīvi ietekmē projektu pieteikumus, bet tas ir tikai tādā gadījumā, ja izvēlētā projekta tēma sakrīt ar prioritāro. Jaunie un nepieredzējušie projektu pieteicēji nereti uzķeras un pieļauj būtisku kļūdu sagatavojot, projekta pieteikumu atsauca uz divām, trim un pat vairākām prioritātēm, kuras tie plāno savu projektu ietvaros skart. Tas pārsvarā notiek aiz vēlmes iegūti maksimāli lielāku novērtējuma punktu skaitu.

Kā var redzēt no visiem līdzšinējiem Programmas darbības gadiem, tad prioritārās tēmas mainījušās pamatā vēsturisko piemiņas projektu darbībā, bet pārējās atbalsta darbībās un apakšpasākumos tās ir bijušas identiskas vai nedaudz papildināts, pieskaņotas konkrētam periodam. No kopējā saraksta izriet, ka gan starpkultūru dialogs, gan diskusijas par ES nākotni ir bijušas prioritārās tēmas visus gadus, ko potenciālie projektu pieteicēji nekautrējas integrēt savos projektos, lai būtu atsauce vismaz uz kādu no tematiskajām Programmas prioritātēm. Atkārtojoties ir vērts pieminēt, ka šādu rīcību varētu uzskatīt par tuvredzīgu šībrīža konkurences apstākļos, jo veiksmīgāks projekts būs tas, kas tiks labi strukturēts, racionāls un tam pilnīgi, pietiks ar vienu tematisko prioritāti. Mēdz gadīties, ka ar diezgan augstu atzīmi tiek novērtēti tie projekti, kuru projekta pieteikumos nav atsauce ne uz vienu no

tematiskajām prioritātēm. Tāpēc daudz kas atkarīgs no patiešām apdomāta projekta pieteikuma satura, izvirzāmā mērķa un metodēm, kā projekta rezultāti tiek sasniegti.

Labums no tā, ka Programma ir definējusi konkrētas prioritārās tēmas ir tajā, ka tiem projektu pieteicējiem, kuriem šī Programma ir sveša un trūkst ideju, kādā virzienā varētu strādāt un sagatavot projekta pieteikumu, šīs tēmas lieti noder kā sākuma platforma tematikas izvēlei.

Tendences un novērojumi Programmas līdzšinējā darbībā

Intereses līmenis par Programmu un projektu pieteikumu kvalitātes progresīvs pieaugums iezīmē labu sinerģiju starp Programmu un tās mērķa grupām. Pat tāds atbalsta instruments kā "Youth in Action" (Jaunatne Darbībā), kas pēc būtības bija ļoti tuvs Programmai vairāk orientējās uz citu mērķauditoriju, tajā pat laikā Programma bija unikāls instruments, kas saved kopā pašvaldības, to padotības iestādes un NVO sektoru, kā arī atbalstot pašvaldību sadraudzību un vēsturisko notikumu projektus. Programmas ietekme uz iesaistīto publiku ir tik liela, ka parādās tendence iesaistīt projektos jauniešus, bērnus, kā arī grūti sasniedzamo sabiedrības daļu, veidojot ilgtspējīgus tīklojumus un organizējot sabiedriskās politikas apspriešanu. Neskatoties uz to, ka ar katru gadu jaunākas iniciatīvas tika nominētas finansējumam šīs Programmas ietvaros, tādējādi pozicionējot sevi kā augstvērtīgu un ietekmīgu projektu, tomēr arī labas idejas ne vienmēr ir bijušas veiksmīgi turpinātas. Ļoti daudzi projekti nav racionāli pildījuši savu aktivitāšu un sasniegto rezultātu redzamības pasākumus. Šis faktors ir ļoti būtisks, ja projektu pieteicēji vēlas sasniegt pēc iespējas, lielāku interesentu loku, kuriem dotais projekts un tā rezultāti varētu šķist svarīgi. Tāpat labi popularizēts projekts sasniedz interesentus ne tikai vietējā un nacionālā līmenī, bet arī dzian starptautiski un kas ir vēl labāk – sasniedz arī augstākos politiskos līmeņus, piemēram, Eiropas Parlamentu. Pieredze rāda, ka ir projekti, kuru pasākumu ietvaros tiek rīkotas tā saucamās atvērta tipa diskusiju grupas, kurās tiek pieaicināti Eiropas Parlamenta deputāti (lielākoties no valsts, kas rīko pasākumu), kas ir ļoti tālredzīgi, jo tādējādi pasākumam un projektam kopumā tiek pievienota laba vērtība un potenciālā ietekme uz nākotnes perspektīvām.

Viennozīmīgi viens no klupšanas akmeņiem ir relatīvi mazais kopējais budžets Programmai uz to kvantumu projektu pieteikumu, kas ik gadu tiek iesniegti Programmas konkursu ietvaros. Šis faktors par sliktu runā galvenokārt tām organizācijām, kas atkārtoti sniedz projektu pieteikumus pēc iepriekšējā projekta neatbalstīšanas. Ja projekta pieteicēji atkārtoti saņem negatīvu atbildi, bieži vien motivācijas līmenis sarūk un ir grūti saņemt uzlabot pieteikumu un sniegt to atkārtoti. Šo jautājumu nepieciešams izskatīt un rast risinājumu, lai mazinātu pastāvošo zemo atbalsta koeficientu. Visvienkāršākais, bet tai pašā laikā resursus prasošs risinājums ir kopējā finansējuma palielināšana Programmas ietvaros. Programmas ambīciju un Programmas budžeta nesaderība manāma pieaugošās konkurences veidolā, neskatoties pat uz to, ka projektu kvalitāte ar katru gadu palielinās.

Programmas ietekme noteikti būtu daudz lielāka, ja tā nebūtu tik ļoti universāla un neatbalstītu visdažādākās tematikas iniciatīvas, bet orientētos uz unikālu jomu vai tematiku, piemēram, Eiropas vēstures piemiņas pasākumi, tajā pašā laikā jauniešu projektus novirzītu Erasmus+ programmai, bet starpkultūru dialogu citām sadarbības atbalsta programmām, piemēram, Radošā Eiropa.

Programmas līdzšinējā ieviešana

Stiprās puses:

Programma pati par sevi ir unikāla platforma, kas veicina pilsonisko iesaistīšanos starp ES un citu Eiropas valstu iedzīvotājiem. Programma aizpilda to iztrūkstošo posmu, kas palīdz aktivizēt iedzīvotājus paust savu viedokli un iesaistīties sabiedrībai nozīmīgos notikumos. Starp Programmas stiprajām pusēm var minēt arī to, ka tā nav fokusēta uz konkrētas jomas atbalstu, nav tieši orientēta uz kādu ES politisko mērķi, bet ir universāls instruments jebkādas

pilsoniskās iniciatīvas realizēšanai un finansiālam atbalstam. Iespēja pilsoniskās sabiedrības organizāciju un pašvaldību un to padotības iestāžu savstarpējai mijiedarbībai ir vēl viens pozitīvs novērtējums Programmai. Tāpat īpaša ir pašvaldību sadraudzības aktivitāte un atbalsts vēstures piemiņas pasākumu projektiem ir unikāli rīki, kas nav atrodami citās ES atbalsta programmās.

Vājās puses:

Dažiem Programmas apakšpasākumiem, īpaši Pašvaldību sadraudzībai bieži vērojams neliela ietekme uz projekta ilgtspēju. Pasākuma ilgums ilgst pāris dienas un kā vērojams Programmas pirmsākumos projekta ietvaros vienīgais ieguvums bijis obligātais nosacījums noslēgt sadarbības līgumu vismaz starp diviem partneriem, kas vismaz teorētiski nodrošināja iesaistīto partneru turpmāku sadarbību. Tomēr šībrīža apstākļos, kad Programma neuzliek nosacījumus slēgt ilglaicīgus sadarbības līgumus rada riskus, ka daudzi projekti pēc noslēguma neturpina sadarbību vai neveicina projekta gala rezultātu tālāku izplatīšanu.

Programmas relatīvi mazais budžets ir viena no vājākajām vietām, ko nepieciešams būtu palielināt visiem projektiem kopumā, bet nepaauģstinot projekta maksimālo piešķiruma apmēru, kas ir stabils un pietiekams tādas kapacitātes projektiem.

Ieguvumi:

Kopumā ņemot Programmas realizētajiem projektiem ir lielāka ietekme uz sabiedrību, atkarībā no iesaistītās mērķauditorijas, aktivitāšu mehānisma un ieviestajām metodēm. Augsta ietekme bijusi tiem projektiem, kas iesaistījuši jauniešus vai jaunāko paaudzi, iesaistījuši mazāk aktīvo sabiedrības daļu, izveidojuši ilgtspējīgu tīklojumu un sasaistījuši projektus ar īpašu uzsvāru uz politikas veidošanas procesiem nacionālā un Eiropas līmenī.

Zaudējumi:

Programmai paplašinoties un samazinot finansējumu jaunajā darbības periodā (2014-2020) ir palielinājusies konkurence un tādējādi samazinājusies uzticamība Programmai no ilggadējo dalībnieku puses, īpaši to, kuri nav saņēmuši atbalstu vairākkārt. Projektu pieteicēju iedrošināšana rakstīt projektu Programmas ietvaros ir kļuvusi sarežģītāka un tikai atvieglotais administratīvais darbs pie projekta ieviešanas un vienkāršotais pieteikumu/atskaišu iesniegšanas process spēj noturēt vēl interesi no neatlaidīgākajiem ilggadējiem projektu pieteicējiem. Tajā pašā laikā tendence ik gadu atbalstīt krietni apjomīgākus (finansējuma ziņā) projektus mazina motivāciju nelielām nevalstiskajām organizācijām un pašvaldībām sagatavot projektu pieteikumus šajā Programmā.

Labās prakses piemēri (atbalstītie projekti)

Eiropas Komisija līdz 2010.gadam ik gadu piešķir īpašas balvas nominācijā “Zelta Zvaigznes” (Golden Stars award) veiksmīgākajiem un kvalitatīvākajiem projektiem programmas ietvaros. Izvērtēšanas komisija sastāvēja no Eiropas Parlamenta Reģionālās Komitejas, Ekonomikas un Sociālās Komitejas, kā arī konkrētās jomas ekspertiem.

Balvas saņēmušie projekti ne vienmēr bijuši augstāk novērtētie pēc izvērtēšanas punktu skaita vispārīgajā projektu vērtēšanas atlasē finansējuma piešķiršanai, bet arī tie, kuri konkrētajā gadā bijuši prioritāri, jeb atsaucās uz būtiskākajiem notikumiem.

Atbalstītais projekts Eiropā

Gads: 2007

Atbalsta darbība/apakšpasākums: Pilsoniskās sabiedrības projekti

Projekta nosaukums: The Baltic adventure! Youth travelling on the roads of enlargement²⁷

Projekta iesniedzējs (valsts): Europahuset Gävleborg, (Zviedrija)

Apraksts:

²⁷ Active European Citizenship Golden Stars awards 2007, Europe for citizens Forum - Together for Intercultural dialogue, Brussels, 8 November, 2007

Projekta tēmas:

- ES paplašināšanās;
- Aktīvu Eiropas jauniešu pilsoniskums un līdzdalība;
- ES pamattiesības un pilsonība;
- Sadzirdēt jauniešu viedokļus Eiropā.

Projekta apraksts:

Projekta galvenais uzdevums bija aktīvi iesaistīt jauniešus un sadzirdēt to viedokļus. Projekta darbība sakrita ar neseno ES paplašināšanos 2004.gadā. Zviedrijas nevalstiskā organizācija "Europe House" projekta ietvaros palīdzēja jauniešiem no 4 Baltijas reģiona valstīm uzzināt to tiesības ES un atklāt citas valstis ES saimē.

Viena gada projekts tika sadalīts 4 posmos. Pirmajā sagatavošanās fāzē tika veikta dalībnieku atlase starp potenciālajiem sadarbības partneriem: skolām, nevalstiskajām organizācijām. Tieši iesaistīto projekta mērķauditoriju – jauniešus, atlasīja skolotāji, studentu padomes un projekta partnerorganizācijas: Jauniešu iniciatīvu atbalsta centrs no Latvijas, "The Europe House" no Lietuvas un nevalstiskā organizācija "Europe House" no Igaunijas. Otrajā – zināšanu apguves fāzē dalībnieki piedalījās izglītojošajosursos. Apmācības iekļāva sevī starpkultūru dialogu un komandas veidošanas aktivitātes, seminārus par ES, tās pamattiesībām un pilsonību, kā arī pamatinformāciju par ES valstīm. Trešā fāze ietvēra projekta dalībvalstu apmeklējumu – zviedru dalībnieki apmeklēja visas trīs Baltijas valstis, bet Baltijas valstu jaunieši savukārt devās ciemos pie Zviedrijas kolēģiem. Šajos ārvalstu apmeklējumos jaunieši ciemojās skolās, ārstniecības iestādēs, dažādās vietējās nevalstiskajās organizācijās, studentu padomēs, vietējās valsts institūcijās un citās vietās. Pēdējā projekta noslēdzošajā informācijas izplatīšanas fāzē jaunieši savās valstīs sagatavoja izdales materiālus, uzlaboja savas savstarpējās komunikācijas spējas un rīkoja dažādus informatīvus pasākumus skolās un citās iestādēs, kurās informēja par projekta laikā iegūto un atklāto.

Projektā izmantotās darba metodes un ietekme:

Šis projekts aktīvi iesaistīja 41 jauniešu no četrām dažādām Baltijas jūras reģiona valstīm un izglītoja tos par citu valstu kultūru, kā arī par ES vērtībām un tiesībām. Projekta laikā jaunieši ieguva praktiskas iemaņas savu viedokļu apkopošanā un tālākā izplatīšanā. Kopumā ar šo projektu netieši tika uzrunāti arīdzan aptuveni 2500 skolēni no visām projektā iesaistītajām valstīm. Tāpat projekta rezultāti tika plaši aprakstīti dažādos izdales materiālos un tapušajos informatīvajos līdzekļos.

Atbalstītais projekts no Latvijas

Gads: 2007

Atbalsta darbība/apakšpasākums: Pašvaldību sadraudzība

Projekta nosaukums: Twinning bridge between Old and New Europe²⁸

Projekta iesniedzējs (valsts): Ludzas pilsētas dome (Latvija)

Apraksts: 2007.gadā Ludzas pilsētas dome izstrādājusi Town twinning projektu Twinning bridge between Old and New Europe, kura ietvaros Ludzā tika organizēta starptautiskā konference, kur delegācijām no Baltkrievijas, Krievijas, Latvijas, Lietuvas, Vācijas, Itālijas un Gruzijas bija iespēja dibināt kontaktus, apspriest kopīgās attīstības perspektīvas.

Partneri: Itālija (6 cilvēki), Vācija (25 cilvēki), Lietuva (7 cilvēki)

Finansējums: 9 639,30 *euro*

Atbalstītais projekts Eiropā

Gads: 2007/2008

Atbalsta darbība/apakšpasākums: Pašvaldību sadraudzība

Projekta nosaukums: Bialogard for the meeting Magic 27 – the Future of Common Europe²⁹

Projekta iesniedzējs (valsts): Bialogard (Polija)

Apraksts: Projekta tēma saistīta ar ES paplašināšanās procesu.

²⁸ Ludzas pilsētas pašvaldības gada publiskais pārskats par 2007.gadu, Ludza 2008

²⁹ European Commission, Active European Citizenship: Golden Stars Award 2008, Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities 2008 ISBN 978-92-79-10181-6

Mērķi:

- Rosināt ilgstošu sadarbību starp jauniešiem no dažādām partnerībā esošām pašvaldībām;
- Veicināt jauniešu interesi Eiropas integrācijas un demokrātijas procesos;
- Iepazīt jaunās ES dalībvalstis – Rumāniju un Bulgāriju (pievienojās ES 2007. gadā).

Starptautisko tikšanās pasākumu organizēja Bialograd pašvaldība no Polijas ar sadarbības pašvaldībām Aknīsti (Latvija), Gnosjo (Zviedrija), Olen (Beļģija) un Caracal (Rumānija).

Projekta aktivitātes:

Šī jauniešu sanāksme iekļāva sevī vairāku veidu aktivitātes: prezentācijas, lekcijas, seminārus, spēles, sporta sacensības un sesiju ar uzdevumu attīstīt nākotnes projektus starp projektā iesaistītajām pašvaldībām. Dalībnieki sagatavoja ceļojošo izstādi “Town Twinning” ar vietējo mākslinieku darbiem, ar bildēm no sadarbības pašvaldībām, kā arī ar suvenīriem. Ceļojošā izstāde apmeklēja visu projektā iesaistīto valstu pašvaldības 12 mēnešu periodā.

Katra projektā iesaistītā delegācija sastāvēja no 10 jauniešiem un 2 pieaugušajiem gidiem. Kopumā aptuveni 100 dalībnieki tieši līdzdarbojās projekta sanāksmju organizēšanā un dalībā tajās.

Projekta ieguvumi: Dalībnieki ieguva zināšanas par ES paplašināšanās procesu. Ceļojošās izstādes izveide un tās organizēšana bija papildu pievienotā vērtība projekta ietvaros. Šis projekts ļāva uzrunāt un motivēt dalībniekus līdzīga rakstura nākotnes sadarbības iespējām.

Atbalstītais projekts no Latvijas

Gads: 2008

Atbalsta darbība/apakšpasākums: Pašvaldību sadraudzība

Projekta nosaukums: Starptautiska konference Kultūra kā pilsētas attīstības veicinātāja³⁰

Projekta iesniedzējs (valsts): Liepājas Kultūras pārvalde (Latvija)

Apraksts: Projekta ietvaros norisinājās starptautiska konference ar sekojošām diskusiju tēmām:

- Kultūra kā pievilcīgas pilsētvides veidošanas veicinātāja;
- Reģionālās kultūrpolitikas koncepcijas;
- Radošās industrijas, radošā ekonomika, kultūras ietekme uz ekonomiku;
- Jauniešu kultūra – iespējas, problēmas, risinājumi;
- Eiropas Kultūras Galvaspilsētas (EKG) projekta auditorija – tiešā – netiešā, apzinātā – neapzinātā;
- Lokālais un globālais konteksts pilsētas kultūrvīdē;
- Inovācijas un attīstība EKG kontekstā;
- Eiropas pilsoņu identitāte, Eiropas kopīgās kultūras vērtības.

Konferences saturiskā plānošana: referentu izvēle, referentu un diskusiju tēmu izvēle, foto izstāde, semināra sadraudzības pilsētu pārstāvjiem par sadarbības projektu attīstību organizēšana.

Projekta sagatavošanās fāzē notika ielūgumu izsūtīšana un līdzdalības apstiprinājumu saņemšana no sadraudzības pašvaldībām. Projekta norise tika nodrošināta sasaistē ar citiem projektiem – Starptautiskais Ērģeļmūzikas festivāls, Liepāja EKG 2014, Liepājas Kultūrpolitikas stratēģijas izstrāde 2009-2014.gadam. Projekta ieviešanā tika izveidota darba grupas, brīvprātīgos studentu piesaiste un apmācība, kā arī reprezentatīvo personu aicināšana (Kultūras ministre, ārvalstu vēstnieki, ārvalstu kultūras atašeji u.c.).

Metodes auditorijas piesaistei:

- Prāta vētras darba grupas ietvaros;
- UBC tīkls, kultūras komisija;
- Liepājas sadraudzības pilsētu tīkls;
- Latvijas kultūras centru tīkls (izmantojot www.kulturaskarte.lv);
- EKG un kandidātpilsētu tīkls;
- Darbs ar presi lokālā un nacionālā līmenī;

³⁰ Liepājas Kultūras pārvaldes (Dace Bluķe) prezentācija 2010.gada 2.jūlijā, Liepājā

- NVO un privāto kultūras organizāciju uzrunāšana;
- Preses konference;
- Drukas materiāli – konferences brošūra;
- www.liepaja.lv; www.liepaja2014.lv;
- Kultūras sadarbības līgums starp Liepājas un Kotkas pilsētām.

Projekta partnerība: Klaipēda (Lietuva), Gdaņska (Polija), Guldborgsunda (Dānija), Darmštate (Vācija), Stavangere (Norvēģija), Kotka (Somija), kā arī Turku, Narva (Igaunija), Malme, Lunda (Zviedrija), Rīga, Cēsis (Latvija), Esene (Vācija), Stavangere (Norvēģija) un citas pašvaldības

Atbalstītais projekts Eiropā

Gads: 2009

Atbalsta darbība/apakšpasākums: Pašvaldību sadraudzība

Projekta nosaukums: Women's Participation in Political Life³¹

Projekta iesniedzējs (valsts): Gyomaendrőd (Ungārija)

Apraksts:

Projekta tēmas:

- Vienlīdzīgas iespējas un sieviešu līdzdalība politiskajā dzīvē vietēja un Eiropas mērogā;
- Sadarbības partnerību nākotnes perspektīvas;
- Starpkultūru dialogs un kultūras daudzveidības veicināšana.

Sanāksmi organizēja Gyomaendrod pašvaldība no Ungārijas ar sadarbības partneriem no Rumānijas, Vācijas, Polijas un Slovākijas.

Projekta aktivitātes:

Galvenais uzvars šī pašvaldību tikšanās pasākuma ietvaros bija vērsts uz sieviešu līdzdalību politiskajā dzīvē. Šī tematika tika izvēlēta, jo ļoti daudzas sievietes ir ļoti aktīvas ikdienas sabiedriskajos notikumos. Šī iemesla dēļ tika organizēta konference ar labo prakšu piemēriem un izaicinājumiem, kā pārvarēt šķēršļus sievietes līdzdalībai un karjeras attīstībai ikdienas politiskajos procesos. Papildu pamata aktivitātēm projekta ietvaros tika prezentēta bagātīga programma ar kultūras pasākumiem, kas ļāva dalībniekiem iepazīt citu kultūru un pieņemt kultūras dažādību, kas ir raksturīga mūsdienu Eiropā. Iepriekš minētā konference iesaistīja tādas brīvprātīgo organizācijas kā Ungārijas Sarkanais Krusts. Lektori vairākkārt konferences laikā uzsvēra sievietes nozīmīgo lomu brīvprātīgā darba jomā.

Konferencē piedalījās aptuveni 100 dalībnieki no organizētājvalsts un uzaicinātajām pašvaldībām, kā arī vietējie dalībnieki. Visa projekta pasākuma laikā to apmeklēja liels daudzums interesentu – to skaitā liels daudzums bija skolotāji, mākslinieku grupas, vietējie dalībnieki un jaunatne.

Projekta rezultāti:

Šis pašvaldību tikšanās pasākums palīdzēja iezīmēt nozīmi sievietes līdzdalībai demokrātiskajos procesos Eiropas ikdienā. Iegūtā pieredze un nākotnes perspektīvas šajā jomā ir labs ieguvums no pasākuma, kas iezīmēja pirmos soļus turpmākajām iniciatīvām.

Atbalstītais projekts no Latvijas

Gads: 2009

Atbalsta darbība/apakšpasākums: Pašvaldību tīklojums

Projekta nosaukums: Tilti apkārt Baltijas jūrai³²

Projekta iesniedzējs (valsts): Bauskas pilsētas dome (Latvija)

Apraksts: Sadraudzības pašvaldību tikšanās notika Bauskas pilsētas 400. gadadienas ietvaros.

Tēma: "Kultūras mantojuma loma mazu pilsētu attīstībā".

Projekta galvenie mērķi:

³¹ European Commission, Active European Citizenship: Golden Stars Award 2009, Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities 2008, ISBN 978-92-79-14401-1, DOI 10.2766/60800

³² Bauskas novada domes (Ilze Tijone) prezentācija 2011.gada 24.oktobrī, Jelgavā

- Sadraudzības pilsētu iedzīvotāji tiekoties un sadarbojoties veido tuvāku Eiropu;
- Baltijas jūras pašvaldību iedzīvotāji dalās pieredzē, mācās no vēstures un veido kopēju nākotni.

Projekta specifiskie mērķi:

- Veicināt Eiropas vērtības;
- Sekmēt kultūras un valodu dažādību;
- Veidot visiem pieejamu pasākumu.

Rezultatīvie rādītāji:

- Noorganizēta sadraudzības pilsētu konference “Kultūras mantojuma loma mazu pilsētu attīstībā”;
- Vasaras nometne Ripinas pilsētas labākajiem skolu jauniešiem Bauskā (30 audzēkņi un 4 pedagogi);
- Konference Bauskas un Ripinas jauniešiem;
- Izdota svētku avīze “Bauskas Vēstis” *Bauskai 400* latviešu un angļu valodā (6000 kopijas);
- Izdota jauniešu avīze par projekta rezultātiem (70 kopijas);
- Izdots buklets ar apkopotiem projekta rezultātiem (500 kopijas);
- Daļēji finansēta svētku programma Bauskas pilsētā, konference, 400. gadadienas pieņemšana Bauskas pilī.

Projekta partneri: Hedemoras Komūna (Zviedrija), Ripinas pilsēta (Polija), Pakrojas rajona padome (Lietuva)

Finansējums: 14 051,53 *euro*

Atbalstītais projekts Eiropā

Gads: 2010

Atbalsta darbība/apakšpasākums: Pašvaldību sadraudzība

Projekta nosaukums: Energy and Sustainable Development from a Baltic Sea Perspective³³

Projekta iesniedzējs (valsts): Osthhammar (Zviedrija)

Apraksts:

Projekta tēmas:

- Enerģija un vide;
- Ilgtspējīga attīstība;
- Klimata stratēģiju vietējās rīcības.

Projekta vadošais partneris bija Zviedrijas pašvaldība Osthhammar, iesaistot sadarbības partnerus no Somijas, Igaunijas, Latvijas (Valka), Polijas, Slovākijas, Vācijas un Beļģijas.

Projekta aktivitātes:

Šis tikšanās pasākums sakrita ar Zviedrijas prezidentūru ES. Pašvaldības no astoņām ES dalībvalstīm sanāca kopā, lai diskutētu par ilgtspējīgu attīstību vides un enerģētikas jomā. Kā noslēguma kulminācija projekta ietvaros bija deklarācijas parakstīšana Oregundas līcī uz buru kuģa. Deklarācija tika adresēta pārstāvjiem Apvienoto Nāciju organizētajā konferencē par klimata izmaiņām Kopenhāgenā, Dānijā. Deklarācija ir rezultāts ilglaicīgai sadarbības platformai tādās jomās kā vide, sociālā sfēra, kultūra, izglītība un tūrisms. Projektā iesaistītie partneri jau ilglaicīgi tiekas reizi gadā dažādu ES projektu ietvaros.

Vairāk nekā 120 dalībnieki bija iesaistījušies projekta realizācijā, un vismaz puse no tiem bija jaunāka gadagājuma cilvēki, kas nostiprina vienu no Eiropas pamatprincipiem – iesaistīt jauno paaudzi kopīgu lēmumu pieņemšanā saistībā ar aktuālākajiem jautājumiem un izaicinājumiem. Jaunieši prezentēja dažādus piemērus ilgtspējīgas attīstības scenārijiem vietējā līmenī, piemēram, otrreizējā atkritumu pārstrāde, transporta izmešu samazināšana, ūdens ekonomija un enerģijas optimizācija.

Projekta rezultāti:

³³ GOLDEN STARS AWARDS 2010 EUROPE FOR CITIZENS PROGRAMME, The book of the awarded projects

Šis projekts ir veiksmīgs piemērs tam, kā tieši iesaistīt pilsoņus vietējā līmenī, diskutējot un rodot risinājumus globāliem izaicinājumiem. Tā ir iespēja to viedokļu sadzirdēšanai starptautiskā mērogā un pilnā apmērā izmantot tās tiesības, ko sniedz ES ar tās iespējām. Pasākuma piedalījās plašs lokas ar ekspertiem dažādās jomās, kas sakrita ar projekta izvēlētājām. Labās prakses piemēri, kopīgu stratēģiju izveide un jaunu projektu ideju ģenerēšana ir viens no būtiskākajiem projekta pievienotās vērtības rādītājiem. Projekta ietvaros notika arī plašas informatīvās kampaņas.

Atbalstītais projekts no Latvijas

Gads: 2010

Atbalsta darbība/apakšpasākums: Pašvaldību tīklojumi

Projekta nosaukums: Cultural Heritage, Small Business Development and Tourism for Town Twinning³⁴

Projekta iesniedzējs (valsts): Daugavpils novada dome (Latvija)

Apraksts: Projekts sniedza atbalstu sadarbības pasākumiem starp Daugavpils novada pašvaldību (Latvija), Zarasai pašvaldību (Lietuva), Rokišķu pašvaldību (Lietuva), Lomzas pašvaldību (Polija), Bad Doberan pašvaldību (Vācija), un San't Angelo in Vado pašvaldību (Itālija).

Projekta mērķis bija veicināt daudzkulturālu pašvaldību aktīvu iesaisti starpkultūru dialoga veicināšanā tajā pašā laikā mācoties no vēsturiskajiem notikumiem, lai veidotu nākotni.

Projekta uzdevums bija veidot tīklojumus starp pašvaldībām, kultūras organizācijām, mazajiem komersantiem un tūrisma industrijas pārstāvjiem, radot iespēju dalīties pieredzē ar mērķi saglabāt kultūras mantojumu, veicināt mazā lauku biznesa attīstību un radot pievienoto vērtību tūrisma produktiem.

Projekta aktivitātes ietvēra gan pieredzes apmaiņu, atvērtas diskusijas un izpēti, kurās iesaistītās grupas rada risinājumus un ieteikumus vietējās sabiedrības attīstībai, veicinot kultūras mantojumu, mazo uzņēmējdarbību un tūrismu.

Sadarbības trīs stūrakmeņi bija kultūras mantojums, mazās uzņēmējdarbības attīstība un vietējās produkcijas pievienotā vērtība, tādējādi radot iespēju dalīties savstarpējā pieredzē, padarīt Eiropas tautas tuvākas vienu otrai, tā kā bija iespēja iepazīt citas kultūras un sazināties dažādās valodās.

Projekta pasākumi:

- Kultūras mantojums "Augšdaugava" (konference, festivāls);
- Mazās uzņēmējdarbības attīstība (Daugavpils novada Dienas, tirgus);
- Tūrisma produktu pievienotā vērtība (seminārs, pieredzes apmaiņas brauciens).

Finansējums: 35 740,40 *euro*

Atbalstītais projekts Eiropā

Gads: 2011 (2010)

Atbalsta darbība/apakšpasākums: Pilsoniskās sabiedrības projekti

Projekta nosaukums: Travelling Social Cuisine³⁵

Projekta iesniedzējs (valsts): National Institute for Social Integration (Lietuva)

Apraksts:

Projekts notika sadarbībā ar partneriem no Latvijas (Daugavpils un Ilūkstes novadu partnerība), Igaunijas un Nīderlandes.

Projekts apkopo sevī dažādu valstu cilvēktiesību aktīvistu no dažādām Eiropas valstīm. Tā mērķis ir veicināt postpadomju valstu Lietuvas, Latvijas un Igaunijas attīstību, kļūstot daudz aktīvākām ksenofobijas un rasisma draudu mazināšanā, kā arī stiprinot šo valstu piederību Rietumeiropas cilvēktiesību sekotājiem.

³⁴ <https://www.daugavpilsnovads.lv/pasvaldiba/kultura/cultural-heritage/>

³⁵ The citizen's effect 25 features about the Europe for Citizens programme, 2012, ISBN 978-92-9201-261-8, doi:10.2797/81827

Projekts sastāvēja no trim ieviešanas posmiem. Pirmajā projekta sākuma posmā tika organizēta “prāta vētru” sanāksme. Sanāksmes dalībnieki kopā ar zinošiem starptautiskiem ekspertiem darbojās kopīgi, lai izveidotu darbības plānu rasisma apkarošanai, izmantojot inovatīvus risinājumus, kā, piemēram “Cultural Kitchen” vai “The Human Library”. Otrajā posmā radītās idejas un priekšlikumi tika ieviesti dzīvē. Tika ieviesta “The Human Library”, kas izpaudās tajā, ka projekta dalībnieki un nejauši garāmgājēji varēja iepazīties ar interesantiem un krāsainiem projekta materiāliem “Human Books”. Citiem vārdiem sakot, šī aktivitāte palīdzēja savest kopā dažādu kultūru pārstāvjus, kuri ikdienā nekomunicē savā starpā. Informatīvo materiālu lasītāji tika iedrošināti izmest sabiedrībā radušos stereotipus simboliskā atkritumu tvertnē. Savukārt “Cultural Kitchen” aktivitāte paredzēja, ka dalībnieki un cilvēki no malas varēja gatavot kopīgi dažādus ēdienus, tajā pašā laikā diskutējot par cilvēktiesībām un daloties pieredzē, kā apturēt ksenofobiju. Projekta aktivitāte “Uncomfortable Cinema” izrādīja anti-rasistiskas filmas, kurām sekoja diskusijas. Romu kultūra tika prezentēta skolās, un skolēni lekciju un priekšnesumu veidā iepazīna savus vienaudžus- citu kultūru pārstāvjus. Projekta noslēdzošajā posmā tika izvērtēti iegūtie rezultāti un to ietekme uz dalībniekiem, kā arī uz sabiedrību kopumā. Projekta ideja bija turpināt līdzīgus pasākumus un attīstīt sadarbību nākotnē.

Kā galvenais projekta ieguvums tiek minēts sadarbības partnerības izveidošanās, jaunu kontaktu iegūšana, sadarbības tīkla attīstība. Tāpat būtisks ieguvums arī tam, ka Rietumeiropa ieguva skatījumu uz to, kāda situācija saistībā ar rasismu un ksenofobiju pastāv postpadomju valstīs. Projekta rezultāti tika izplatīti ar dažādiem informatīvajiem materiāliem un sasniedza plašu interesentu loku.

Projektā iesaistījās vairāk par 50 tieši iesaistītajiem dalībniekiem. Kā viens no projekta redzamākajiem rezultātiem ir 2012.gadā izveidotais Romu Kultūras integrācijas nams (The Roma Integration House) Lietuvā.

Finansējums: 25 000 euro

Atbalstītais projekts no Latvijas

Gads: 2011

Atbalsta darbība/apakšpasākums: Pašvaldību sadraudzība

Projekta nosaukums: Eiropas pilsētu leģendas³⁶

Projekta iesniedzējs (valsts): Valmieras pilsētas pašvaldība (Latvija)

Apraksts: Projekta ideja ir tikšanās laikā ar dažādu māksliniecisko izpausmju palīdzību parādīt savu pilsētu leģendas.

„Stāstus un leģendas veido paši cilvēki, tās ir mūsu pieredzes un domāšanas veida vēsturiskas liecības. Cilvēku darbība var tikt atspoguļota dažādos veidos – caur dziesmām, dejām, mākslu, mūziku, sociālām aktivitātēm; tā var izpausties tradicionāli, moderni, amizanti un pārsteidzoši. Tāpēc projekta mērķis bija aicināt gan vietējos valmieriešus, gan mūsu draugus izstāstīt savus stāstus, padarot vienam otru bagātāku, iedvesmotāku, kā arī lepnāku par savu kultūru un vēsturi.”

– Sanda Deisone, Valmieras pilsētas pašvaldības ārējo sakaru koordinatore

Aktivitātes:

- Radošās darbnīcas – viesu kolektīvi un pašmāju kolektīvi;
- Viesu kolektīvu vizītkartes – “mini” koncerti dažādās vietās pilsētas centrā;
- Koncerts “Eiropas pilsētu leģendas”;
- Viesu kolektīvu improvizācijas dažādās pilsētas vietās;
- NVO forums;
- Ekskursijas un neformālās tikšanās;
- Piedalīšanās Valmieras pilsētas svētku pasākumos.

Projekta būtiskākie rezultāti:

- Iedzīvotājiem dota iespēja savstarpēji sadarboties un piedalīties kultūras norisēs;

³⁶ Valmieras pilsētas pašvaldības prezentācija 2011.gada 22.septembra seminārā, Valmierā

- Sekmēta visu iesaistīto valstu iedzīvotāju un pilsoniskās sabiedrības organizāciju sadarbība, lai bagātinātu starpkultūru dialogu un uzsvērtu gan Eiropas daudzveidību, gan tās vienotību;
- Izveidota izstāde “Eiropas pilsētu leģendas”;
- Sagatavoti publicitātes materiāli;
- Uzsākti kopēji nākotnes projekti.

Partneri: mūziķi un dejotāji no Solna (Zviedrija), Zdunska Vola (Polija), Halle (Vācija), Paņevēža (Lietuva), Vīlande (Igaunija), Oplande (Norvēģija).

Finansējums: 15 000 *euro*

Atbalstītais projekts Eiropā

Gads: 2012

Atbalsta darbība/apakšpasākums: Aktīvi Eiropas piemiņas pasākumi

Projekta nosaukums: A Soá családí narratívái (The Family Narratives of the Soá – The Vitrine Project)

Projekta iesniedzējs (valsts): Anthropolis Antropológiai Közhasznú Egyesület/Anthropolis Association (Ungārija)

Apraksts:

Projekta laikā tiek izmantota digitālā stāstījuma metode. Projekta sākumposmā tiek apmācīti mācībspēki, kas tālāk iesaista skolēnus un studentus. Skolēni un studenti gan individuāli, gan strādājot komandās, meklē izziņas dokumentālos materiālus par izdzīvojušajiem ebrejiem Otrā pasaules kara laikā. Kā informācijas avoti tiek izmantoti pamatā ģimeņu arhīvi. Jaunieši meklēja fotogrāfijas un citus vizuālos materiālus, lai varētu ilustrēt atmiņu stāstījumus. Darba procesā pie tapušajiem materiāliem tika pievienoti saīsināti apraksti un tie tika digitalizēti. Gala rezultātā radās daudzas īsfilmas.

Ar projekta laikā tapušo bukletu var iepazīties šeit: <http://www.tka.hu/konyv/2497/hogyan-vehetunk-reszt-aktivan-europa-kozoz-epiteseben> (31-33 lpp).

Dažas īsfilmas var noskatīties šeit: <http://anthropolis.hu/projektek/vitrimesek/>

Finansējums: 36 400 *euro*

Atbalstītais projekts no Latvijas

Gads: 2012

Atbalsta darbība/apakšpasākums: Aktīvi Eiropas piemiņas pasākumi

Projekta nosaukums: Savējo stāsti, ne svešo³⁷

Projekta iesniedzējs (valsts): Tukuma muzejs (Latvija)

Apraksts: Projekta laikā tika īstenoti 2 galvenie mērķi, ekspozīcijas izveidi un vides objekta izgatavošanu Tukuma pilsētā.

Projekta „Savējo stāsti, ne svešo” rezultātā tapusi jauna ekspozīcija Tukuma pilsētas vēstures muzejā „Pils tornis”. Lai ekspozīciju varētu izveidot, tika veikta Tukuma pilsētas vēstures izpēte, iesaistot dažādas pilsētas iedzīvotāju vecuma, sociālās un etniskās grupas, uz klausot viņu atmiņu stāstus un aicinot viņus dāvināt muzejam priekšmetus ar vēsturisku nozīmi. Projekta nosaukums „Savējo stāsti, ne svešo” apliecina vēlmi skatīt 20. gadsimta vēstures notikumus Tukuma pilsētā plašākā kontekstā, salīdzinot tos, ar norisēm Latvijas un Baltijas, kā arī Eiropas vēstures mērogā, tomēr tai pašā laikā akcentējot konkrētu cilvēku likteņstāstus. Ekspozīcija atklāt 2014. gada 25. martā.

Pavisam ir sešas tematiskas sadaļas un katrs periods tiek akcentēts ar kādu priekšmetu, kam ir savs īpašais stāsts. Šos priekšmetus muzejam ir dāvinājuši daudzi tukumnieki. Viens no stāstiem saistīts ar Tumes nacionālo partizānu grupas dalībnieka Leonharda Stangas mugursomu, kas ir "pieredzējusi" izsūtījumu uz Sibīriju.

Jaunajā ekspozīcijā ir arī citi stāsti un tie ir dažādi. Katram tukumniekam ir savs individuāls skatījums, bet visus vieno piederība Tukumam. Daudzi stāsti vēl joprojām ir neizstāstīti, tādēļ Tukuma muzejs turpina pētniecību un aicina atsaukties ļaudis, kas vēlētos palīdzēt savas pilsētas vēstures izzināšanā.

³⁷ Tukuma muzeja (Agrita Ozola) prezentācija 2013.gada 4.aprīlī, ES Mājā, Rīgā

Šī paša projekta ietvaros tapis vides objekts „Vārti no pagātnes uz nākotni”, kas iezīmē ceļu uz pilsētas vēstures muzeju "Pils tornis", kur tiek atspoguļotas mūsu pagātnes norises. Vides objekts vienlaikus kalpo arī kā informācijas stends, jo divos LED ekrānos tiek atspoguļotas mūsdienu aktualitātes.

Ekspozīcijā iekļauta animācijas filmiņa "Tukuma stāsts", kuras pirmizrāde bija "Muzeju naktī" 17. maijā. Multiplikācijas filmiņu veidojis bērns, kas caur savu redzējumu izstāsta vienas no skaudrākajām pagājušā gadsimta Latvijas vēstures lapaspusēm. Ikvienu paaudzi šo stāstu redz savādāk, kādam tās ir atmiņas par paša piedzīvoto bērnībā, bet vēl kādam citam tas ir stāsts, kas dzirdēts no vecākiem un vecvecākiem. Lai gan multfilmīna nav gara, tā viegli izstāsta gandrīz piecdesmit gadus ilgu vēsturi, rādot to kā pasaku ar laimīgām beigām. Filmīnas "Tukuma stāsts" producents: Tukuma Muzejs, sižets: Agrita Ozola un Una Cine, mākslinieks: Tukuma Mākslas skolas audzēknis Deniss Orlovs, montāža: Tukuma Mākslas skolas animācijas pasniedzēja Evija Ķirķe, balsi ierunā: Tukuma Mākslas skolas audzēkņi Deniss Orlovs un Madara Volfmane.

Projekta gaitā veikta 20. gadsimta pilsētas vēstures izpēte, iedzīvotāju intervijas un sarunas par sarežģītajām vēstures tēmām – vācu un padomju okupācijas periodiem - katra konkrēta cilvēka pieredzes skatījumā, kā arī muzeja krājuma papildināšana ar tādiem priekšmetiem, kas rosinātu mūsu kopējās vēstures atminēšanās procesu un atmiņu dokumentēšanu.

Projekta "Savējo stāsti, ne svešo" ietvaros ir notikušas sarunas, kuras tiek dēvētas par Studiju apļiem.³⁸

Aktivitātes:

- Projekta norises plānošana un monitorings;
- “Studiju apļi”;
- Pētījuma izstrāde;
- Projekta publicitāte;
- Atklāšanas pasākumi;
- Projekta novērtējums un pārskata ziņojums;
- Ekspozīcijas saturs;
- Ekspozīcijas dizains;
- Ekspozīcijas izveide;
- Ekspozīcijas ceļvedis;
- Vides objekta projektēšana;
- Vides objekta izgatavošana;
- Interaktīvā programma.

Finansējums: 80 423,48 *euro*

Atbalstītais projekts Eiropā

Gads: 2013

Atbalsta darbība/apakšpasākums: Aktīvi Eiropas piemiņas pasākumi

Projekta nosaukums: Observatorio de las Memorias Europeas/European Memories Observatory (EUROM)³⁹

Projekta iesniedzējs (valsts): Fundació Solidaritat UB (Spānija)

Apraksts:

Projekta mērķis ir veidot tīklojumu, lai izstrādātu vienotu un plašu Eiropas piemiņas politisko platformu. Projekta galvenā ideja ir integrēt dažādus piemiņas pasākumu procesus, kas atsaucas uz XX gadsimta vēsturiskajiem konfliktiem Eiropā, kuru ietekme ir jūtama vēl joprojām mūsdienās. Ambiciozais plāns ir izveidot plašu tīklojumu (Eiropas observatoriju) lai analizētu atmiņas stāstus, to saglabāšanu un procesu attīstību nākotnē, kas bāzēti uz vietējo, reģionālo nacionālo un starptautisko vēstures politiku (Eiropas un starptautisko). Projekta darbība iedalās trīs pamatakmēnos: mērķis, darba plāns un instruments.

³⁸ <http://www.tukumamuzejs.lv/projekti/507-savejo-stasti-ne-sveso>

³⁹ Šī projekta turpinājums ir finansēts atkārtoti Programmas ietvaros jaunajā darbības periodā (2014-2020)

Mērķis – ir analīze un pētījums par 27 ES valstu (tobrīd Horvātija vēl nebija ES dalībvalsts) piemiņas iniciatīvām. Pie šīs aktivitātes darbojās speciāli izveidota zinātnieku un vēsturnieku komiteja, kā arī starptautiskais tīkls, kas darbojās visās dalībvalstīs. Tīklojuma priekšrocība bija tajā, ka pastiprināti pieauga interese par šo iniciatīvu no vēsturiskās jomas profesionāļu, dažādu asociāciju, institūciju un vēsturiskās jomas organizāciju puses, kas aktīvi dalījās pieredzē, kā arī radīja idejas un veica dažādus nozīmīgus pētījumus. Projekta mērķis ir vienota piemiņas politika visiem eiropiešiem.

Darba plāns – pavēra iespēju sadarbībai starp specifiskajām asociācijām, akadēmiskajām institūcijām, pilsoniskās sabiedrības organizācijām un Eiropas pilsoņiem. Darba plāna ietvaros tika realizēti izbraukumu semināri dažādās ES dalībvalstīs, intervijas, publikācijas, tika organizēta starptautiska un nozīmīga konference Barselonā (Spānijā), izveidota mājas lapa ar lielu dokumentācijas apjomu (Memorial Information Service) un notika arī apmācības jauniešiem vasaras nometnēs dažādās Eiropas valstīs pie nozīmīgām piemiņas vietām.

Instruments – Eiropas piemiņas observatorija (European Memories Observatory) aizsāka dažādu jomas speciālistu kopā sasaukšanu, lai radītu kopīgu izpratni par Eiropas vēstures notikumu nozīmīgumu. Observatorijas darbības princips – būt atvērtam sabiedrībai ir viens no būtiskākajiem demokrātiskās Eiropas sasniegumiem šī projekta ietvaros.

Finansējums: 100 000 euro

Atbalstītais projekts no Latvijas

Gads: 2013

Atbalsta darbība/apakšpasākums: Pilsoniskās sabiedrības projekti

Projekta nosaukums: Volunteering InDEED⁴⁰

Projekta iesniedzējs (valsts): Valmieras novada fonds (Latvija)

Apraksts: Projekta mērķis ir inovatīvā veidā veicināt brīvprātīgo darbu Latvijā un citviet Eiropā caur DEEDin spēli interneta vietnē DEEDin.com un mobilajā telefonā. Projekts kopumā aptver 2500 cilvēkus četrās valstīs tiešā veidā, bet vēl daudz vairāk – netieši. Brīvprātīgā darba iepazīšana, izpratne un popularizēšana ir galvenie sagaidāmie projekta rezultāti, kam pamatā būs vietnē www.deedin.com radītā DEEDin spēle un mobilā aplikācija

“Lielākais izaicinājums, gatavojot pieteikumu programmai „Eiropa pilsoņiem”, ir savu vietējo ieceri „atvērt Eiropai” – iesaistīt kolēģus citās valstīs, padarīt tematiku aktuālu visiem, bet vienlaikus atbilstošu vietējiem apstākļiem. Starptautiskā sadarbība prasa milzu enerģiju, tāpēc mēs noteikti iespēju robežās projektus organizētu arī turpmāk tikai ar pazīstamiem vai ieteiktiem partneriem, kuriem varam uzticēties. Tikpat svarīgs ieteikums ir nebaidīties, ģenerēt idejas un iesaistīties programmā. Sākumā domājām, ka šāda mēroga projektus spēj īstenot tikai lielo valstu vai nacionāla līmeņa organizācijas, bet tagad zinām – laba un ambicioza iecere var aizsākties arī Latvijas reģionos kopā ar citu valstu reģionālām organizācijām.”

– Ansis Bērziņš, DEEDin projekta vadītājs

Partneri: Cluj Community Foundation (Cluj-Napoca, Rumānija), Healthy City Community, Foundation (Banska Bystrica, Slovākija), Community Foundation West Flanders (Kortrijk, Beļģija).

Finansējums: 149 917,59 euro

Atbalstītais projekts Eiropā

Gads: 2014

Atbalsta darbība/apakšpasākums: Pašvaldību tīklojums

Projekta nosaukums: Job Opportunities for Youth with the Network of European Towns⁴¹

⁴⁰ Buklets "Eiropas Savienības programma EIROPA PILSONIEM 2014-2020", Valmieras novada fonda projekta "Volunteering InDEED" koordinators Ansis Bērziņš, 2014

⁴¹ <http://ec.europa.eu/programmes/europe-for-citizens/projects/efc-project-details-page/?nodeRef=workspace://SpacesStore/529e088c-7dc0-4cc9-afcb-7a7ffe0a821c>

Projekta iesniedzējs (valsts): ORAS BAICOI (Rumānija)

Apraksts:

Projekta “Job Opportunities for Youth with the Network of European Towns” (JOYNeet) darba grupā ietilpa 8 Eiropas valstu pašvaldības, viens pētnieciskais centrs, četras nevalstiskās organizācijas, viena tīklojuma komiteja un viens apmācību centrs, kas uzskatāmi parāda, ka projekta daudzveidīgais dalībnieku skaits ir projekta pievienotā vērtība, bagātinot projektu un nodrošinot dažādu organizāciju skatījumu uz projekta specifisko tematiku. Katram iesaistītajam partnerim ir savs skatījums, sava pieredze mazāk pārstāvētās sabiedrības daļas iesaistē ikdienu lēmuma pieņemšanas procesos, īpaši tās sabiedrības daļas, kas nāk no mazāk pārstāvētajām sabiedrības grupām.

Projekta ietvaros tika organizēti 7 sanāksmes, kas orientētas uz jauniešu aktīvu iesaisti darba tirgū (CV sagatavošana, savas biznesa idejas prezentēšana, finansējuma piesaistes iespējas, starpkultūru izpratnes attīstība). 4 sanāksmes bija īpaši veltītas tādām jomām, kā Lauksaimniecība, Rūpniecība un Inovācijas, Amatniecība, kā arī Kultūra un Tūrisms. Jauniešiem ar specifiskā interesēm bija iespēja iesaistīties tiem vairāk interesējošo nozaru sanāksmēs un rast iespēju iegūt zināšanas par doto jomu, papildu veidojot jaunus kontaktus un iegūstot potenciālos sadarbības partnerus nākotnes iniciatīvām.

2 gadu projekta rezultāti tika izplatīti galvenokārt ar 4 pamata rīkiem: mājas lapa, sociālie tīkli, informatīvās lapas un USB atmiņas kartēm, kurās ierakstīti video no projekta ieviešanas un sasniegtajiem rezultātiem.

Projektā iesaistījās organizācijas un institūcijas no Itālijas, Maltas, Ungārijas, Spānijas, Polijas, Bulgārijas, Horvātijas, Apvienotās Karalistes, Portugāles, Grieķijas, Slovākijas un Carnikavas novada dome no Latvijas.

Finansējums: 150 000 *euro*

Atbalstītais projekts no Latvijas

Gads: 2014

Atbalsta darbība/apakšpasākums: Pilsoniskās sabiedrības projekti

Projekta nosaukums: Sociālā kapitāla attīstība kā rīks jaunatnes pilsoniskai līdzdalībai Austrumeiropas valstīs (Social capital development as a tool of youth civic participation in Eastern Europe countries)⁴²

Projekta iesniedzējs (valsts): Sociālās Inovācijas centrs (Latvija)

Apraksts: Projekta mērķis bija veicināt pilsoniskās līdzdalības iespēju izmantošanu ES valstīs ar pārejas ekonomiku, veicinot sociālā kapitāla un Eiropas pilsoņu iniciatīvas popularizēšanu jaunatnes vidū.

Projekta apakšmērķi:

- Veicināt sociālā kapitāla attīstību Austrumeiropā;
- Iedrošināt un izglītēt jaunatni un jaunatnes līderus, izmantot un pašiem radīt rīkus pilsoniskai iesaistei;
- Pētīt sociālo kapitālu un pilsonisko līdzdalību jauniešu sektorā;
- Izplatīt informāciju par projekta rezultātiem.

Programmas kontekstā ir ļoti svarīgi sekot konkrētā gada prioritātēm. Tēmas “Jaunatne un Eiropas vienotība”, “Politisko procesu izpratne un dalība tajos” ir aktuālas vienmēr, tāpēc, izvēloties programmas gada prioritātes, ir vērts domāt par jaunatnes kā mērķa grupas iesaisti. Arī EACEA rīkotajā konferencē 2016. g. jūnijā tika uzsvērts, ka dažādos projektos vairāk jāiesaista tieši jaunatne. Projektu realizācijas laikā ir jāorganizē gan inovatīvi un saistoši pasākumi, gan arī papildu aktivitātes, kas dod iespēju sasniegt projektā izvirzīto mērķi. Pasākumiem jāparedz arī papildus sasniedzamie projekta mērķi, jo, tikai tā ir iespējams sasniegt kvalitatīvu projekta realizāciju. Vispārīgs ieguvums no programmas projektu realizācijas ir jaunas pieredzes gūšana, strādājot ar pilsonisko iesaisti, it īpaši ar jauniešu iniciatīvas rosināšanu un viņu iesaisti projektos. Kā organizācijai, kas darbojas ar jauniešu mērķa grupu, šī projekta realizācija mums deva iespēju labāk izprast jauniešus no dažādām

⁴² Buklets EIROPAS SAVIENĪBAS PROGRAMMA EIROPA PILSOŅIEM 2014 - 2020, 2016, Sociālās Inovācijas centrs, 15 lpp

valstīm un radīt jaunas idejas, lai arī turpmāk varētu sekmīgi strādāt ar jauniešiem, iesaistot viņus pilsonisko procesu norisē.

Finansējums: 147 750 *euro*

Atbalstītais projekts Eiropā

Gads: 2015

Atbalsta darbība/apakšpasākums: Pašvaldību tīklojums

Projekta nosaukums: European Regions Developing European Citizenship⁴³

Projekta iesniedzējs (valsts): Łódzkie Voivodeship (Polija)

Apraksts:

Projekta ideja bija aktīva diskusija un viedokļa paušana par ES politiku un iespējām uzlabot savstarpējo komunikāciju starp Briseles institūcijām, kā lēmuma pieņēmējiem Eiropā un pilsoniskās sabiedrības organizācijām, kuras izvirza savas iniciatīvas un pauž viedokļus par nozīmīgiem jautājumiem ES politikas sfērā. Uzlabojot savstarpējo komunikāciju starp lēmuma pieņēmējiem un pilsonisko sabiedrību projekts izvirzīja galvenos mērķus:

- Veicināt savstarpēju sapratni un līdzdalību debatēs par nozīmīgām Eiropas vērtībām un aktīvu pilsonisko iesaisti;
- Sapratnes par ES vēsturi un kultūras daudzveidību attīstīšanu un uzlabošanu pilsoņu vidū;
- Atbalsts demokrātiskajai līdzdalībai ES līmenī;
- Attīstīt tīklojumu starp vietējām pašvaldībām un pilsoniskās sabiedrības organizācijām, kuras veicina pilsoņu aktīvu iesaisti ES mērogā;

Projekta aktivitāšu plānā bija paredzēts nodrošināt pilsoņu informēšanu par ES un tās iespējām, uzlabot savstarpējo komunikāciju. Tāpat tika radītas iespējas lai savstarpēji sadarbotos gan pašvaldības un tām padotās iestādes kopā ar pilsoniskās sabiedrības organizācijām, izmantojot arī citu ES fondu piedāvātās iespējas. Pilsoņi tika mobilizēti izteikt viedokli un debatēt par būtiskiem jautājumiem Eiropā, kas skar ikviena ES iedzīvotāja ikdienas dzīvi. Pārvarēt pastāvošās birokrātijas un administratīvos šķēršļus, lai realizētu iniciatīvas, ko rosinājušas nevalstiskās organizācijas, pašvaldības un tām padotās iestādes, kā arī Eiropas pilsoņi un to iniciatīvu grupas.

Projekta *Facebook* konts: <https://www.facebook.com/ERDECproject>

Projektā bez projekta iesniedzējiem kā partneri piedalījās arī Daugavpils pilsētas dome un Latvijas Pašvaldību savienība no Latvijas, kā arī dažādas organizācijas un valsts institūcijas no Slovēnijas, Kipras, Grieķijas, Itālijas, Lietuvas, Polijas, Beļģijas, Bulgārijas, Rumānijas un Horvātijas.

Finansējums: 130 000 *euro*

Atbalstītais projekts no Latvijas

Gads: 2015

Atbalsta darbība/apakšpasākums: Aktīvi Eiropas piemiņas pasākumi

Projekta nosaukums: School of Tolerance and History of the Holocaust⁴⁴

Projekta iesniedzējs (valsts): biedrība “Šamir” (Latvija)

Apraksts:

Projekts ir turpinājums 10 gadu ilgajam darbam pie izglītības programmas izstrādes, kas atsaucas uz holokausta vēsturi. Šī projekta mērķis ir sniegt padziļinātas zināšanas sociālo zinību pedagogiem no Latvijas, Lietuvas un Baltkrievijas par holokausta pret ebrejiem un romiem vēsturi Otrā pasaules kara laikā, gan tolerances nozīmi mūsdienu pasaulē, kas atsaucas uz nacistu un ebreju savstarpējām attiecībām tajā pašā vēstures laika posmā. Projekta rezultāts ir 4 mācību stundu ilgs kurss vidusskolas audzēkņiem.

⁴³ Brochure Programme Europe for Citizens, PROJECT MAP, 2014-2016, Europe for Citizens Contact Point Poland

⁴⁴ <http://shamir.lv/newshamir/2016/03/08/english-school-of-tolerance-and-history-of-holocaust/?lang=en>

Projekta mērķi ir:

- akreditēt izglītības programmu „Tolerances skola un holokausta vēsture” Izglītības ministrijā;
- organizēt 3-4 dienu seminārus „Tolerances skola un holokausta vēsture” viena gada ietvaros sociālo zinību pedagogiem no Latvijas, Lietuvas un Baltkrievijas, iesaistot lektorus no Izraēlas un ES;
- novadīt 2 ekskursijas “Ebreju un romu Rīga” semināru dalībniekiem Rīgā, apmeklējot holokausta memoriālus, sinagogas, kapsētas un masu kapus, pieminekļus un bijušā Rīgas geto teritoriju utml.
- turpināt apzināt ielas un ēkas Latvijas pilsētās, lai nodrošinātu informētību un rūpes par pagātnes notikumiem, pievienojot identiskas piemiņas plāksnes — “1941. gada jūnijs/jūlijs. Tiem, kas neatgriezās” uz upuru mājām Jūrmalā, Rīgā un Latgales reģionā;
- sagatavot tolerances diskusiju klubu (webinārs) par mūsdienu Eiropas vēsturi kā atvērta studentiem un klausītājiem no ES un visas pasaules;
- organizēt IV starptautisko konferenci holokausta muzeju un piemiņas vietu pārstāvjiem postkomunistiskajās valstīs. Konference savedīs kopā speciālistus un politiķus, kuri diskutēs par jautājumiem par atbrīvoto ebreju genocīdu Latvijā.

Finansējums: 99 750 *euro*

Atbalstītais projekts Eiropā

Gads: 2016

Atbalsta darbība/apakšpasākums: Pilsoniskās sabiedrības projekti

Projekta nosaukums: Better News Media⁴⁵

Projekta iesniedzējs (valsts): MONDO MTU - NGO MONDO (Igaunija)

Apraksts: Šī projekta galvenais mērķis ir apkarot neiecietību pret imigrantiem un bēgļiem mūsdienu Eiropā, veicināt starpkultūru dialogu, sapratni, toleranci un cieņu pret Eiropas kopīgajām vērtībām.

Projekta specifiskie mērķi ir:

- Uzlabot plašsaziņas līdzekļu lietotprasmi eiropiešu vidū, veicot apmācības citas kampaņas;
- Debatēt par Eiropas plašsaziņas līdzekļu lomu laužot stereotipus, tiekoties ar žurnālistiem un veicinot pieredzes apmaiņu;
- Jauno žurnālistu un žurnālistikas studentu loma cīņā pret naida kurināšanu un ksenofobiju.

Projekts koncentrējas uz plašsaziņas līdzekļu lietotprasmi jaunatnes vidū un publiskajām debatēm par Eiropas vērtībām, toleranci un solidaritāti laikā, kad Eiropā notiek aktīva patvēruma meklētāju krīze. Projektā iesaistīti vismaz 1450 dalībnieki no četrām Baltijas jūras reģiona valstīm: Igaunijas, Somijas, Latvijas un Lietuvas ar aktivitāšu sadalījumu, kurā Baltijas valstu jaunieši un žurnālisti sadarbojas ar jauniešiem un žurnālistiem no Somijas pieredzes apmaiņas nolūkos. Tieši iesaistītie projekta dalībnieki pamatā iesaistīsies tādās aktivitātēs, kā Baltijas Ziemas mediju lietotprasmes skola 2017 (Baltic Winter School of Media Literacy 2017); Publiskās kampaņas, izmantojot tradicionālo un sociālo mediju; Radošie konkursi jaunatnei; Vieslektoru tūres un publiskās debates.

Visas minētās aktivitātes saistītas ar neiecietības pret imigrantiem apkarošanu, starpkultūru dialoga veicināšanu un savstarpēju sapratni. Lai sasniegtu projekta nospraustos mērķu papildu paredzēt piesaistīt pēc iespējas vairāk speciālistu no imigrantu komūnām. Netieši projekts uzrunās vismaz 22800 cilvēku ar dažādu publisko pasākumu un plašsaziņas līdzekļu palīdzību.

Projektā kā sadarbības partneri iesaistījušās organizācijas “Viestinta ja Kehitys - Saatio SR” no Somijas un “Humana People to People in Latvia” no Latvijas

Finansējums: 150 000 *euro*

⁴⁵ <http://ec.europa.eu/programmes/europe-for-citizens/projects/efc-project-details-page/?nodeRef=workspace://SpacesStore/5bf9398e-340b-45c5-abd3-292575b30c10>

Atbalstītais projekts no Latvijas

Gads: 2016

Atbalsta darbība/apakšpasākums: Pašvaldību sadraudzība

Projekta nosaukums: Dažādība mūs vieno (The Diversity unites us)⁴⁶

Projekta iesniedzējs (valsts): Tukuma novada dome (Latvija)

Apraksts: Projekta mērķis ir attīstīt Eiropas piederības sajūtu.

Projekts tika īstenots Tukuma Rožu svētku laikā no 15. līdz 17.jūlijam 2016.gadā, uzaicinot dalībniekus no Tukuma pašvaldības sadraudzības pilsētām – Pluņģes (Lietuva), Andrihovas (Polija) un Šēseles (Vācija). Projekta ietvaros tika veicināta kultūras apmaiņa ES valstu starpā; speciālistu, organizāciju un iedzīvotāju pieredzes apmaiņa; attīstīta Eiropas identitāte un veicināta savstarpējā saprašanās par trešo valstu pilsoņiem.

Projekta ietvaros tika organizētas trīs dienu aktivitātes un veidota sadarbība starp Tukuma, Andrihovas, Pluņģes un Šēseles pašvaldībām. Tā kā Tukuma pašvaldība ir vadošais partneris, tad Tukuma dome organizēja projekta aktivitātes, nodrošināja naktsmītnes un ēdināšanas pakalpojumus, organizēja seminārus un tikšanos ar projektā iesaistīto valstu dalībniekiem.

15.jūlijā tika rīkots forums “Eiropas nākotne un solidaritāte krīzes laikā”, kura laikā tika sagatavota runa un prezentācija ne tikai no Tukuma novada domes puses, bet uzstājās arī uzaicināto pašvaldību pārstāvji, kuriem savu runu/prezentāciju vajadzēja iepriekš sagatavot. Forumā tika apspriesti jautājumi par ES mērķiem un prioritātēm. Forums aptvēra dalībniekiem un Eiropas sabiedrībai svarīgus jautājumus, kas saistoši ikvienam ES pilsonim. Pēc foruma tika rīkotas konstruktīvas debates, kuru mērķis bija apmainīties ar viedokļiem un pieredzi.

16.jūlijā tika rīkots seminārs “Savstarpēja sapratne starp Eiropas pilsoņiem, priekšstati par trešo valstu pilsoņiem”, kur tika organizēta paneldiskusija, iesaistot visus dalībniekus. Seminārs bija saistošs ikvienam dalībniekam, jo prezentācijā un diskusijās iesaistījās dažāda vecuma un dzimuma pārstāvji. Gan forumā, gan seminārā prezentācijas bija sagatavojuši jaunieši, kuri aktīvi iesaistījās diskusijās ar pašvaldību pārstāvjiem un senioriem. Seminārā, rādot labās prakses piemērus, tika veidota sapratne un tolerance pret trešo valstu pilsoņiem, kā arī kopīga rīcība šo jautājumu risināšanā veicinās stereotipu laušanu.

Šīs dienas ietvaros, lai bagātinātu Eiropas pilsoņu skatījumu uz kultūras daudzveidību un paplašinātu ES piederības sajūtu, dalībnieki no Lietuvas (senioru dejojāji un dziedātāji) un Polijas (mūzikas orķestris) piedalījās svētku koncertā.

Šīs dienas vakarā tika organizētas radošās darbnīcas, kuru laikā projekta dalībnieki satuvinājās veidojot savas valsts ziedu kompozīciju ar nosaukumu “Dažādība mūs vieno”. Tā kā kompozīcijas tika veidotas skvērā pie centrālā pilsētas laukuma, tās varēja apskatīt ikviens Tukuma iedzīvotājs un viesis. Kompozīcijas bija apskatāmas vairāku dienu garumā.

17.jūlijā projekta dalībnieki piedalījās pilsētas svētku pasākumos. Pārstāvis no katras pašvaldības piedalījās žūrijā, kur vērtēja Tukuma iedzīvotāju izveidotos braucamrīkus ar nosaukumu “Rožu vāģis”.

Finansējums: 20 000 *euro*

Atbalstīto projektu analīze un secinājumi

Vadoties pēc Programmas attīstības un sasniegtajiem rezultātiem, var ievērot noteiktu virzību projektu saturiskajai struktūrai. Ja Programmas pirmsākumos atbalstīti tika mazākas nozīmes pasākumi, īpaši pašvaldību sadraudzības apakšpasākumā, kuri nereti tika apvienoti ar konkrētās pašvaldības ikgadējo svētku norisi, tad laikam ejot un konkurencei pieaugot, projektu aktivitātes kļūst specifiskākas, vairāk attiecināmas konkrētai tēmai vai projekta mērķim. Arīdžan ikgadējo prioritāšu ieviešana, projektus devusi vērā ņemamu ieguldījumu, jo pēdējos gados gandrīz katrs atbalstītais projekts ietver sevī kādu no definētajām prioritātēm. Tas liek projektu pieteicējiem būt radošiem izdomā un vairāk laika attiecināt aktivitāšu

⁴⁶ <http://tukums.lv/en/156-zias/6235-projekts-%E2%80%9Cda%9Cda%C5%BE%C4%81d%C4%ABba-m%C5%ABs-vieno%E2%80%9D-the-diversity-unites-us>

racionālai saplānošanai. Projekti kļūst vairāk aktuāli, īpaši šībrīža nozīmīgākajiem problēmjautājumiem vai izaicinājumiem. Šāda turpmāka virzība Programmas ietvaros rada papildu slogu uz projektu pieteicējiem, kas savas idejas un iniciatīvas pakārto Programmas nosacījumiem. Lai izvairītos no sekām, kas var radīt nevēlamu projektu apstiprināšanu, nepieciešams gan izvērtēt projektu racionalitāti un motivāciju realizēt konkrēto ideju. Arīdzan finansiālais faktors ir būtisks. Lai mazinātu konkurenci un iedrošinātu potenciālos projektu pieteicējus gatavot sev tīkamas iniciatīvas un idejas ir jāpalielina kopējais Programmas finansējums, tādējādi palielinot iespēju atbalstīt krietni lielāku projektu skaitu. Tajā pašā laikā, programmas prioritātes neizvirzot kā vienu no svarīgākajiem izvēles faktoriem projekta atbalstīšanā.

Iepazīstoties ar atbalstīto projektu piemēriem tika ievērots, ka daudzi projekti izvēlas sadarbības partnerus no tuvākajām kaimiņvalstīm, kas liecina gan par jau iepriekš izveidotu ciešu sadarbību jau ar esošajiem sadarbības partneriem vai sadraudzības pašvaldībām, gan par iespēju samazināt pābraucienu izdevumus, izvēloties projekta dalībniekus, kas nāk no tuvākām valstīm, tādējādi izmantojot lētākus transporta līdzekļus. Šī situācija ir neviennozīmīgi vērtēta, jo Eiropas Komisija iedrošina veidot pēc iespējas plašāka mēroga sadarbības projektus, ne tikai ar kaimiņvalstīm. Pozitīvi ir tas, ka par spīti tam, ka joprojām saglabājas tendence sadarboties projekta ietvaros ar kaimiņvalstīm, Eiropas Komisija šādus projektus atbalsta arī pie šībrīža lielās konkurences, kas ir diezgan laba zīme arī Latvijai, kas jau vēsturiski ir izveidojusi diezgan ciešu sadarbību ar Baltijas valstīm, kā arī tuvākajām ES valstīm.

Vadoties pēc atbalstītajiem projektiem viena no vadošajām projektā iesaistītajām mērķa grupām ir jaunieši un bērni, jo šī auditorija ir potenciāli nozīmīgākā, kas spēs nākotnē izmantot gūto pieredzi un atziņas uz kuru pamata būvēt atbildīgu un lēmumus pieņemt spējīgu sabiedrību. Nozīmīga daļa no projektos iesaistītajām grupām ir mazāk aktīvā iedzīvotāju daļa, jeb līdz šim sabiedriskajos procesos pasīvāk iesaistītie dalībnieki. Programmas mērķis ir šo iedzīvotāju iedrošināšana iesaistīties, iegūt jaunu pieredzi un noderīgu informāciju. Mazāk aktīvā sabiedrības daļa, pateicoties dalībai projektā, apzinās savas iespējas un to nozīmi svarīgu lēmumu pieņemšanā.

Izskatot ieviesto projektu informatīvos līdzekļus secināts, ka daudzi informatīvie resursi, jeb informācijas izplatīšanas paņēmieni ne tikai zaudējuši nozīmi šodien, bet gan jau tajā laikā, kad projekts tika ieviests nav bijuši pietiekami efektīvi, lai sasniegtu plašu interesentu loku. No izskatītajiem projektiem šis varētu būt negatīvākais vērtējums, ko būtu nepieciešams uzlabot, jo mūsdienu informācijas izplatīšana un komunikācija no pārnēsājamiem informatīvajiem materiāliem pārgājusi digitālā vidē, lielākoties uz sociālo tīklu bāzi.

Šī pētījuma ietvaros, iepazīstoties ar labās prakses piemēriem tika noteikti vairāki faktori, kas palīdz kvalitatīvāk sasniegt Programmas noteiktos mērķus:

- Skaidrs pamatojums, ar redzamiem ieguvumiem, kurus var paveikt nelielos laika termiņos;
- Skaidri norādītiem mērķiem un atvēlētajam laika posmam loģiski pakārtotām aktivitātēm;
- Plašāka projekta rezultātu izplatība un ietekme;
- Rentabli tālākie pēcprojekta darbi un iespējas piesaistīt papildu finansējumu projekta turpinājumam;
- Projekta interesēm atbilstošu partneru iesaiste.

Organizācijām, kas pirmo reizi saskaras ar šo Programmu ir sarežģīti sākumā atrast pareizo pieeju, lai savu iniciatīvu pakārtotu kādam no Programmas noteiktajiem mērķiem. Tomēr jāņem vērā, ka šie mērķi ir vispārīgi un nav definētas konkrētas darbības, aktivitātes un citi specifiski veidi, lai varētu droši apgalvot kādam, ir jābūt šīs programmas projektam.

Pie rūpīgas sagatavošanās un pēc iepazīšanās ar Programmas vadlīnijām, var saprast, ka pie labiem apstākļiem gandrīz jebkuru iniciatīvu var pakārtot Programmas vispārīgajiem un specifiskajiem mērķiem. Galvenais uzdevums – kā skaidri un saprotami pamatot savas idejas atbilstību.

Šī Programma ir arī pagaidām vienīgais specifiskais atbalsta rīks no Eiropas Komisijas piedāvājumiem, kas palīdz iesaistīt pilsonisko sabiedrību tieši. Tas nozīmē, ka Programmas galvenā mērķauditorija ir pats cilvēks individuāli vai šo cilvēku grupas. Programma palīdz arī nevalstiskajām organizācijām, tāpat arī publiskajām iestādēm sasniegt tā saucamo “grūti sasniedzamo publiku”, kuru ikdienā sasniegt bez specifiskām iniciatīvām ir liela problēma. Cilvēki, kuri līdz šim nav aktīvi ikdienas sabiedriskajos procesos, piemēram, pašvaldību vēlēšanās, dažādos kultūras pasākumos, iedzīvotāju aptaujās, publiskajās apspriešanās utml., tiek uzrunāti īpaši šādos Programmas projektos. Projekti, kas iesaista šādu auditoriju vienmēr ir augsti novērtēti no Eiropas Komisijas puses, tāpēc tas ir ieguvums visos virzienos, gan projektā iesaistītajām organizācijām, gan pašiem dalībniekiem, gan sabiedrībai kopumā, kas ir pats svarīgākais faktors.

Atsaucoties uz projektu rezultātu izplatību un ietekmi – projektiem, kuri definē, kādas noteiktas politikas ietekmi ir saprotams un racionāls konteksts, sagaidāmie rezultāti un laika mērogojums. Ļoti svarīgi ir panākt, lai projekts tiktu sadzirdēts un plašāk zināms ne tikai vietējā/nacionālā mērogā, bet arī starptautiski. Piedevām projekta ietekme uz politiskajiem līmeņiem, īpaši jau Eiropas mērogā ir ļoti svarīgs punkts, kas projekta kvalitāti padara ievērojami augstu, neskatoties vai izvēlēta tēma šobrīd ir aktuāla vai nav. Tāpēc ieteikums projektu pieteicējiem iesaistīt kompetentus ekspertus vai politikas veidotājus (piemēram, Eiropas Parlamenta pārstāvjus no savai un/vai partnervalstīm) savās aktivitātēs, tādējādi veicinot projekta atpazīstamību un ietekmi.

Arī informatīvo materiālu, jeb projekta publicitātes pasākumu attīstība ir gājusi laikam līdzi. Ja Programmas pirmsākumos pat pieteikuma veidlapās bija īpaši izdalīti DVD un CD materiāli ar projekta rezultātiem, par kuriem varēja iegūt papildu punktus, tad tehnoloģijām attīstoties, informācijas pārnēsātāju laiki nu jau ir pagātne. Šībrīža aktuālākais un arīdzan efektīvākais informācijas nodošanas veids ir sociālie tīkli, dažādas tiešsaistes sistēmas un citi operatīvāki līdzekļi sabiedrības sasniegšanai.

Izskatot atsevišķi pa atbalsta darbībām un apakšpasākumiem, novērojumi liecina par katras atbalsta darbības un apakšpasākumu nozīmi konkrētai mērķauditorijai.

Eiropas vēstures piemiņas pasākumu darbība ir specifiska, tādēļ šīs darbības ietvaros tiek atbalstīti projekti, kas atsaucas uz nozīmīgiem notikumiem mūsdienu Eiropas mērogā ar atskaites periodu no Pirmā pasaules kara līdz pat mūsdienām. Ieviesto projektu jūtīgā tematika ir visos laikos bijusi svarīga sastāvdaļa, kas vieno pagātņi ar mūsdienu sabiedrību. Iniciatīvas, kas šādi pozicionē sava projekta rezultātu ir augsti novērtētas no Eiropas Komisijas puses, jo sasniedz galveno Programmas mērķi – informēt sabiedrību par to, kādā pasaulē šobrīd dzīvojam un mācoties no kādiem, vēstures notikumiem esam radījuši mūsdienu demokrātisko vidi, lai nepieļautu tos autoritatīvos režīmus, kas šķēlušas Eiropas vienotību pagātņē, lai mācoties no pagātnes kļūdām veidotu draudzīgu un atvērtu dzīves telpu ikvienam pilsonim, kas dzīvo Eiropā.

Pašvaldību sadraudzības un pašvaldību tīklojumu apakšpasākumu projekti līdz šim Programmas pirmsākumos bijuši vairāk orientēti uz kultūras pasākumu organizēšanu un jau iepriekš izveidotu partnerību ietvaros konkrētu sadarbības partneru iesaisti projekta pasākumos. Jaunākās tendences liecina, ka pieaugot konkurencei projekti domā inovatīvi, rosinot ne tikai kultūras jomas iniciatīvas, bet gan arī specifikas jomas, īpaši orientētas uz politikas jautājumu apspriešanu un lēmumu pieņemšanu atbilstoši izvēlētajai projekta tematikai

Pilsoniskās sabiedrības projektu apakšpasākumam ir svarīgi veidot ilgstošu sadarbību, lai paplašinātu sev līdzīgi domājošo partneru skaitu citās valstīs ar mērķi turpināt sadarbību arī citos projektos un iniciatīvās. Nevalstisko organizāciju tīklošanās ir svarīga, lai paplašinātu

iespējas šīm organizācijām starptautiskā līmenī. Šīs Programmas ietvaros šāda iespēja pastāv, turklāt ar iespēju līdzfinansēt šādas sadarbības aktivitātes gandrīz 100% apmērā no Eiropas Komisijas puses, kas nav mazsvarīgi organizācijām ar ierobežotiem finanšu resursiem. Turklāt kas ir būtiski visām atbalsta darbībām un apakšpasākumiem šīs Programmas ietvaros – nav noteiktu striktu ierobežojumu organizācijas darbības pieredzei, jo projektu var iesniegt arī tikko izveidota nevalstiskā organizācija vai cita institūcija, kas ir atbilstīga Programmas ietvaros.

Pārskats par izvēlēto tematiku atbalstītajos projektos

Izskatot dažādos gados Programmas ietvaros iesniegtos projektu pieteikumus, nākas secināt, ka lielākoties tie ir bijuši starptautiskas sadarbības īstermiņa projekti bez ilgtermiņa saistībām. Šādi projekti lielākoties dominēja Programmas pirmsākumos, tāpēc lai paaugstinātu Programmas efektivitāti un uzlabotu projektu kvalitāti tika nolemts izvirzīt specifiskās prioritārās tēmas, uz kurām atsaucoties vai iekļaujot savos projektos, varēja iegūt prioritāti pie izvērtēšanas procedūras. Ar katru gadu, pieaugot konkurencei, projektu tematika un sagaidāmie rezultāti ieguva arvien lielāku ietekmi uz izvērtēšanas procesu. Tas arī deva vērā ņemamus rezultātus projektu atdevē. Projekti kļuva atpazīstamāki, to ietekme bija jūtama ne tikai uz tieši iesaistīto projektu mērķauditoriju, bet arī netieši iesaistīto publiku. Programmas popularitāte auga un interese par starptautisko sadarbību sev būtisku jautājumu risināšana kļuva ļoti aktuāla. Viennozīmīgi, ka Programmas pamata joma, kurā tiek realizēti projekti ir kultūra, bet pēdējos gados ir parādījusies tendence īpašu uzmanību pievērst sociālajai jomai, izglītībai un iekšējai, kā arī ārējai politikai. Kultūrapmaiņas projekti pamazām aiziet otrajā plānā vai arī kultūrapmaiņas aktivitātes tiek integrētas citu jomu projektos kā pievienotā vērtība un atsauc uz Programmas pamatideju.

Programma ir universāla. Tā spēj atbalstīt jebkuras jomas un tematikas projektus ar nosacījumu, ka tie atsaucas uz galvenajiem Programmas mērķiem: informēt sabiedrību par ES sniegtajām iespējām, kā arī iesaistīt sabiedrību, aktīvi paužot savu viedokli un uzklaustot citu viedokļus, pieņemot citu uzskatus.

2007.gada projektu sadalījums pa populārākajām tēmām:

- Starpkultūru dialogs (718 atbalstīti projekti);
- Eiropas pilsonība, līdzdalība un demokrātija (397);
- Vienlīdzīgas iespējas (250);
- Sociālā kohēzija (225);
- Ilgtspējīga attīstība (196).

Pašvaldību sadraudzības un tīklojumu apakšpasākumā populārākā tēma bija starpkultūru dialogs, pilsoniskās sabiedrības projektos – pilsonības, līdzdalības un demokrātijas tematika, bet Eiropas vēstures piemiņas pasākumu atbalsta darbībā – Eiropiskās vērtības.⁴⁷

2008.gadā tematiskais sadalījums sekojošs:⁴⁸

- Starpkultūru dialogs (926 atbalstītie projekti);
- Eiropas pilsonība, līdzdalība un demokrātija (458);
- Vienlīdzīgas iespējas (261);
- Sociālā iekļaušanās (246);
- Nodarbinātība (235);
- ES nākotne (204).

⁴⁷ European Commission, Directorate-General for Education and Culture, Youth, sport and citizenship, Citizenship policy: "Europe for Citizens", Report on the activities under the "Europe for Citizens" programme 2007, EFCC/70/2008-EN, Brussels, 20 May 2008, EAC D4/

⁴⁸ European Commission, Directorate-General for Education and Culture, Youth, sport and citizenship, Citizenship policy: "Europe for Citizens", Report on the activities under the "Europe for Citizens" programme 2008, EFCC/120/2009-EN, Brussels, 2 June 2009, EAC D4/

Sākot ar 2009.gadu, īpašs uzsvars tika likts uz prioritātēm, tāpēc sadalījums pa populārākajām tematikām netika veikts. Tomēr nemainīgi starpkultūru dialogs gan 2009.gadā, gan arī visos turpmākajos bijis viens no pamata mērķiem lielākajā daļā no iesniegtajiem un atbalstītajiem projektiem.

Projektu tūlītēja ietekme vai rezultāti pēc to noslēguma retu reizi ir redzami uzreiz, īpaši, ja ņem vērā, ka projekti pamatā ir īstermiņa. Ja projekts ilgst vairāk nekā gadu, tad arī ietekme ir manām projekta ieviešanas gaitā, tāpēc Programmā līdz šim vienmēr ir bijis sarežģīti izvērtēt realizēto projektu ietekmi īsi pēc to noslēguma. Apmeklējot vairākus informatīvos pasākumus, kurus Latvijā ir organizējis šīs Programmas vietējais informatīvais punkts un kuros ar savu pieredzi piedalījās kāds atbalstītā projekta pārstāvis, nācies secināt, ka projekti, kas, noslēgušies nelielu laika posmu atpakaļ, nav spējuši konkrēti definēt ieguvumus no dalības Programmā, bet savukārt tie projekti, kas tika realizēti vismaz gadu pirms piedalīšanās informatīvajā seminārā varējuši detalizēti sniegt informāciju par ieguvumiem un projekta kopējo ietekmi.

Finansējums un tā izmaiņas atbalstītajiem projektiem

Programmas pirmajā darbības periodā (2007-2013) kopējais finansējums bija nedaudz lielāks, nekā tas ir noteikts šībrīža ieviešanas periodam. 215 000 000 *euro* bija pirmā darbības perioda kopējais budžets. Finansējuma sadalījums pa atbalsta darbībām bija sekojošs: 4% uz atbalsta darbību “Aktīvi Eiropas piemiņas pasākumi” un atlikušie aptuveni 76% uz pārējām atbalsta darbībām un apakšpasākumiem un 20% uz Programmas administrēšanas izdevumiem.⁴⁹

Jaunajam Programmas darbības periodam ir noteikts 185 468 000 *euro*⁵⁰, kas ir nedaudz mazāk par iepriekšējo periodu. Programmas finansējuma samazinājums raisīja aktīvas diskusijas par tās lietderību. Jauno darbības periodu iesākot tika pārstrukturēta Programma un vairāki atbalsta pasākumi tika apvienoti vai dzēsti. Eiropas Komisija veicot padziļinātu izpēti secināja, ka atbalsta darbība “Eiropas vēstures piemiņas pasākumi” ir jāredīgē, jeb vēsturisko notikumu spektram jāklūst daudz plašākam. Tādēļ kopējais finansējums jaunajā darbības periodā tika sadalīts sekojoši: 20% atbalsta darbībai “Aktīvi Eiropas piemiņas pasākumi”, 60% atbalsta darbībai “Demokrātiskā iesaistīšanās un sabiedriskā līdzdalība” un 20% Programmas administratīvajiem izdevumiem.

Finansējuma samazinājums un pārstrukturizācija neatrisināja zemā atbalstīto projektu koeficienta palielināšanos. Jau šobrīd Eiropas Parlamentā notiek diskusijas par finansējuma palielināšanu šīs Programmas ietvaros par aptuveni 500 000 000 *euro*.⁵¹ Ja šāds lēmums tiks pieņemts un papildu finansējums atradīsies, tas varētu palielināt atbalstīto projektu skaitu vismaz uz pusi vai vairāk. Tuvākie lēmumi tiks pieņemti pēc Programmas vidusposma izvērtējuma rezultātiem (publiskās konsultācijas).⁵²

Programmas finansējuma sadalījums

Iepazīstoties ar Eiropas Komisijas piešķirtā finansējuma apjomu kopš 2007.gada Programmas abās atbalsta darbībās un to apakšpasākumos (no 18. līdz 22.attēlam) ir vērojams vienots finansējuma piešķiruma ikgadējais apjoms, kas nedaudz pārsniedz 15 000 000 *euro* ar nelieliem izņēmumiem, kā piemēram 2010.gads, kad tika piešķirti finansētajos projektos nedaudz vairāk par 20 000 000 *euro*. Turpinājumā kopējais piešķiramais apmērs pēc 2010.gada pamazām kritās, līdz 2016.gadā tas bija lielāks nekā iepriekšējā gadā. Jāpiebilst, ka

⁴⁹ Decision No 1904/2006/EC of the European Parliament and of the Council of 12 December 2006 establishing for the period 2007 to 2013 the programme Europe for Citizens to promote active European citizenship

⁵⁰ Council Regulation (EU) No 390/2014 of 14 April 2014 establishing the ‘Europe for Citizens’ programme for the period 2014-2020

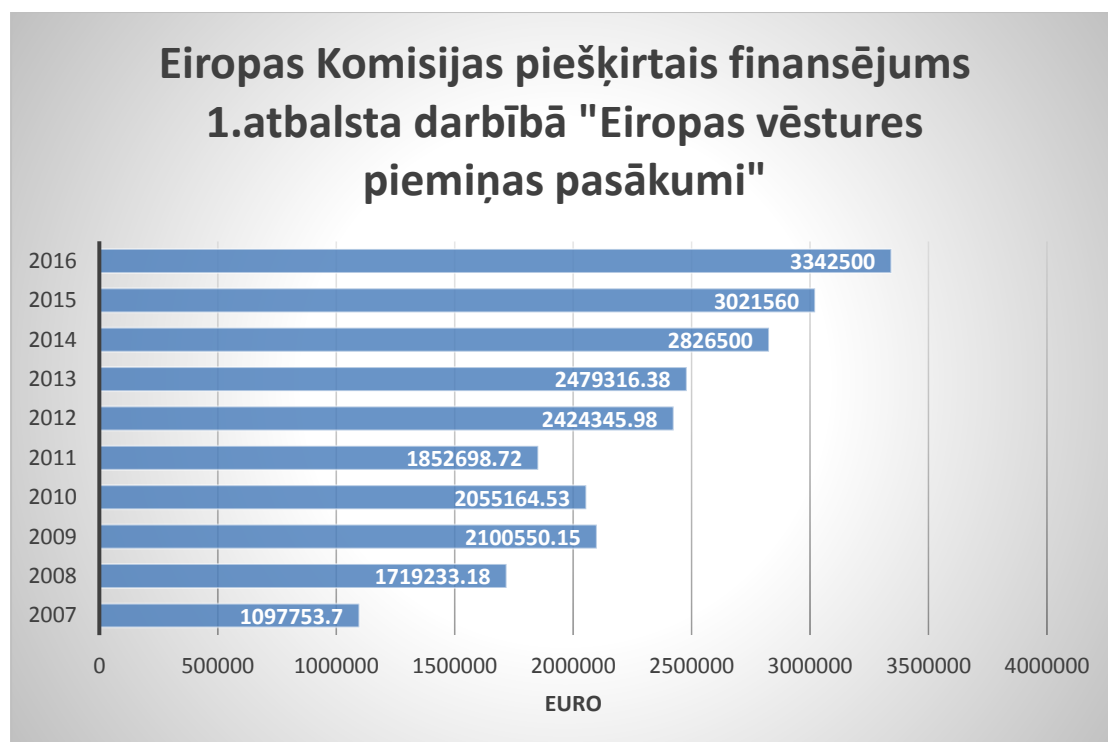
⁵¹ <http://www.ccre.org/en/actualites/view/3457>; <http://www.ccre.org/en/actualites/view/3441>

⁵² <http://ecas.org/parliament-position-europe-for-citizens/>

šāda Programmas finanšu politika pastāv jau kopš Programmas pirmsākumiem, tāpēc potenciālajiem projektu pieteicējiem ir jāvērtē ar līdzvērtīgu finansējuma apjomu arī turpmāk, ja netiks pieņemts pozitīvs lēmums Programmas kopējā budžeta palielināšanai tuvākajos gados. Turklāt, jāņem vērā, ka ik gadu piešķiramais finansējums ir domāts visu atbalstīto projektu finansēšanai no visām Programmas dalībvalstīm. Līdz ar to, šis skaitlis nebūt nav tik iespaidīgs, kā tas sākumā šķiet.

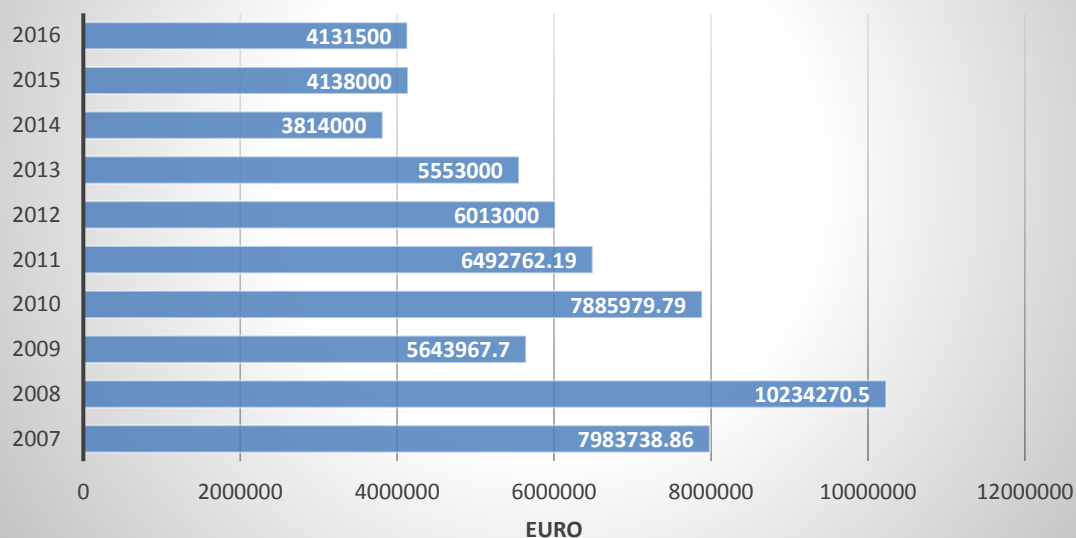

18.attēls

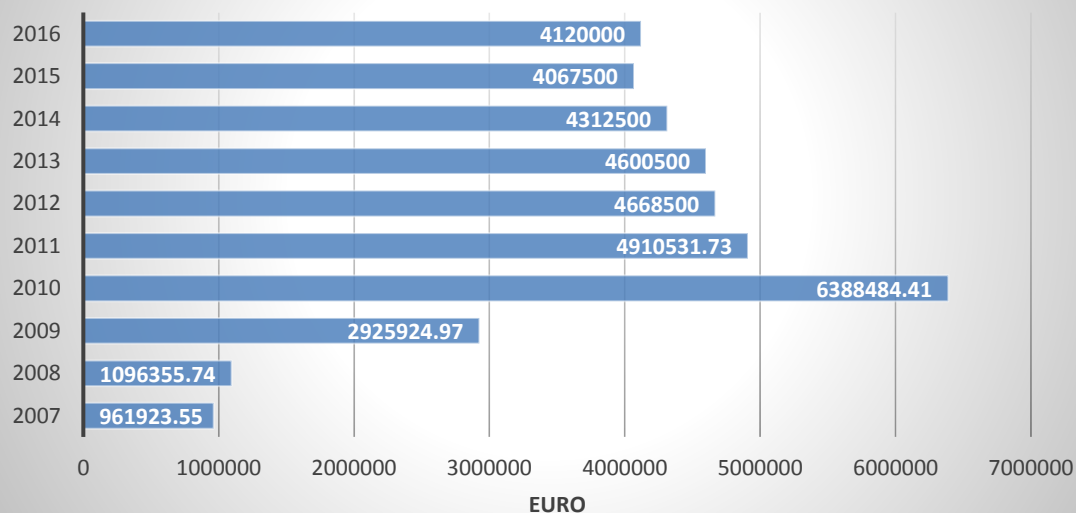
19.attēls

Eiropas Komisijas piešķirtais finansējums 2.1.apakšpasākumā "Pašvaldību saudzība"

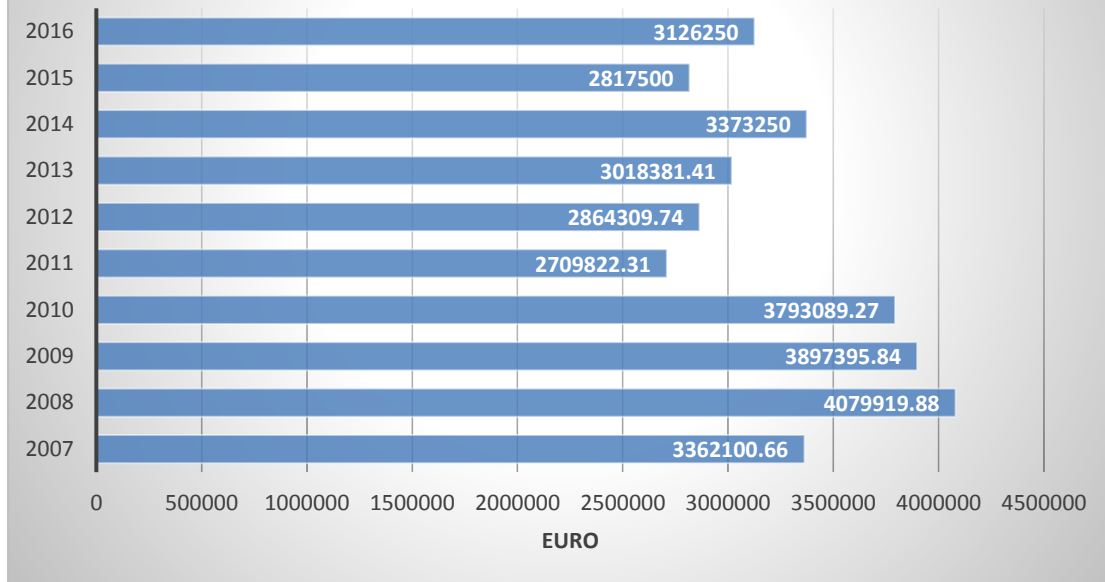
20.attēls

Eiropas Komisijas piešķirtais finansējums 2.2.apakšpasākumā "Pašvaldību tīklojums"

21.attēls

Eiropas Komisijas piešķirtais finansējums 2.3.apakšpasākumā "Pilsoniskās sabiedrības projekti"

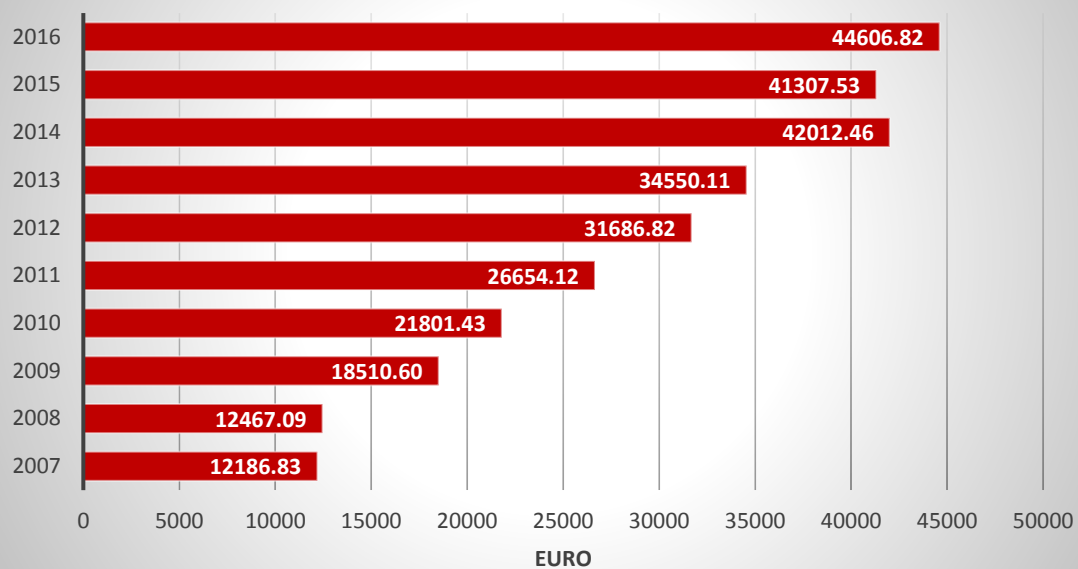

22.attēls

Vēl vērā ņemams fakts ir tas, ka Programma ar katru gadu orientējas aizvien vairāk uz apjomīgākiem projektiem. (no 23. līdz 27.attēlam) Tas arī ir izskaidrojams ar sekojošām izmaiņām pie atbalstīto projektu skaita, kas kopš 2010.gada turpina kristies vidēji pa 45 projektiem gadā. Turpretim vidēji vienam projektam piešķirtā finansējuma apjoms turpina kāpt gandrīz vai ar vienādu ģeometrisku progresiju par vidēji 4 000 euro gadā, vienīgajam kritumam esot 2015.gadā, kad vidējais piešķirums vienam projektam (41 307,53 euro) bija mazāks par iepriekšējā gadā piešķirto (42 012,46 euro). Protams, liela ietekme vidējā projekta finansējuma apjoma kāpumam bijusi gan vienkāršotā finansējuma piešķiršanas formula, gan jaunie nosacījumi par projektu sasniedzamajiem rezultātiem, kas būtiski ietekmējuši arī kopējo piešķiruma summu. Kopumā vidējais piešķirums kopš 2007.gada ir pieaudzis gandrīz četrkārt, kas vēlreiz apliecina, ka Programma orientējas uz apjomīgākiem un finansiāli lielākiem projektu pieteikumiem.

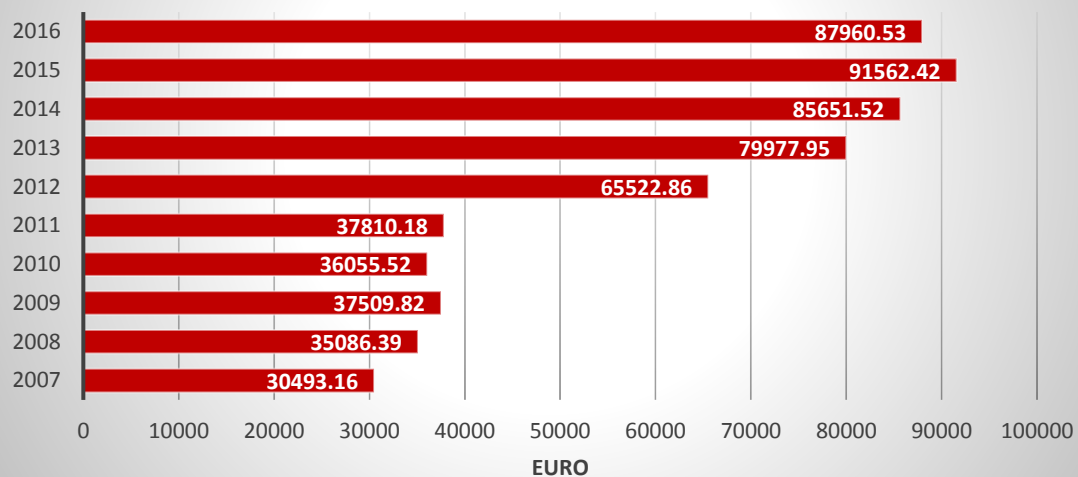
Atsevišķi tika izvērtēta arī katra atbalsta darbība ar to apakšpasākumiem. No veiktā izvērtējuma tika secināts, ka visās atbalsta darbībās un apakšpasākumos atbalstīto projektu pieteikumu skaits krasi samazinājies sākot ar 2011.gadu, bet pieaudzis finansējuma piešķirums katram Programmas darbības un apakšpasākuma ietvaros atbalstītajam projektam. Pārsvārā visām atbalsta darbībām un apakšpasākumiem kopējais piešķirums ir samazinājies ik gadu, ar izņēmumu Eiropas vēstures piemiņas pasākumu projektu darbībā. 2014.gadā, uzsākot jauno Programmas darbības periodu, tās atbalsta darbība Eiropas vēstures piemiņas pasākumi savā pārvaldījumā ieguva 20% no kopējā Programmas kopbudžeta, kas salīdzinot ar iepriekšējā darbības perioda 4% ir krietni ievērojams pieaugums.

Vidējais viena projekta finansējuma apjoms

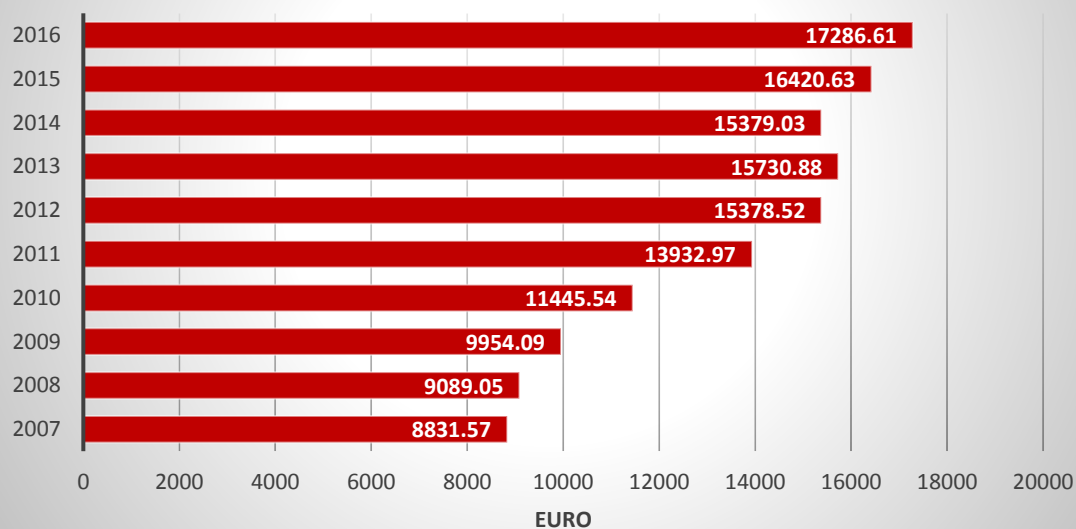
23.attēls

Vidējais projekta finansējuma apjoms 1.atbalsta darbībā "Eiropas vēstures piemiņas pasākumi"

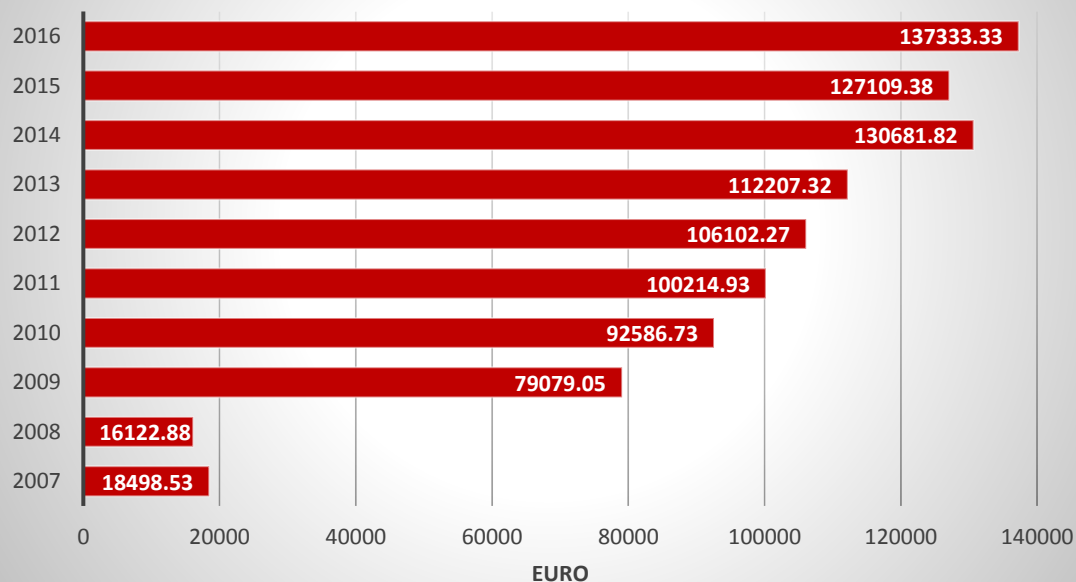
24.attēls

Vidējais projekta finansējuma apjoms 2.1.apakšpasākumā "Pašvaldību sadraudzība"

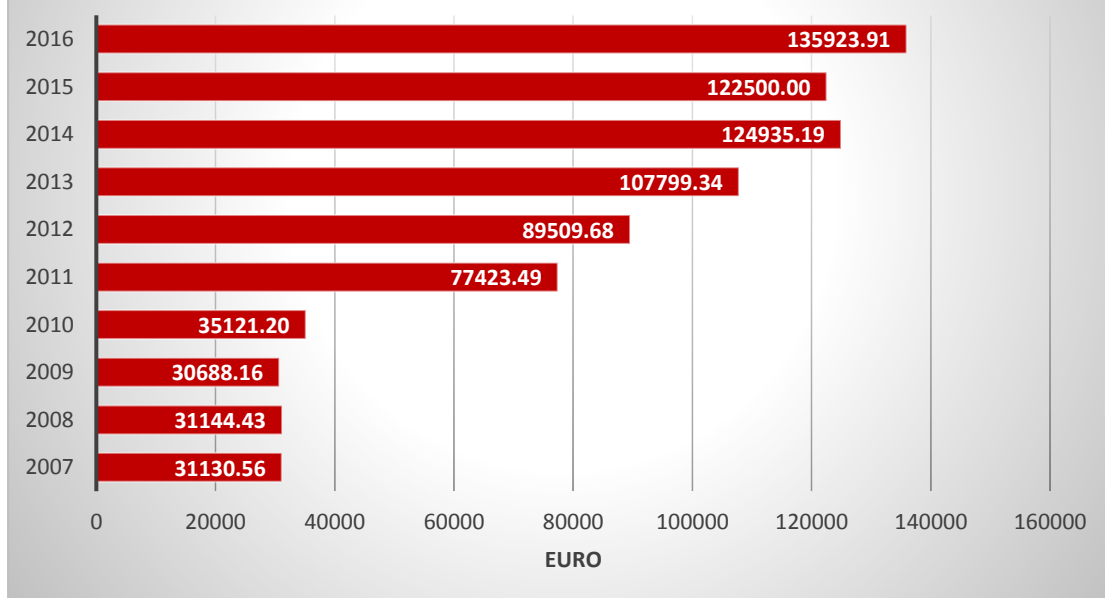
25.attēls

Vidējais projekta finansējuma apjoms 2.2.apakšpasākumā "Pašvaldību tīklojums"

26.attēls

Vidējais projekta finansējuma apjoms 2.3.apakšpasākumā "Pilsoniskās sabiedrības projekti"

27.attēls

Aprēķinot katras atbalsta darbības, apakšpasākuma un Programmas kopumā piešķirtos finansējumus vienam projektam laika posmā no 2007.gada līdz 2016.gada noslēgumam (28.attēls) tika iegūti sekojoši dati:

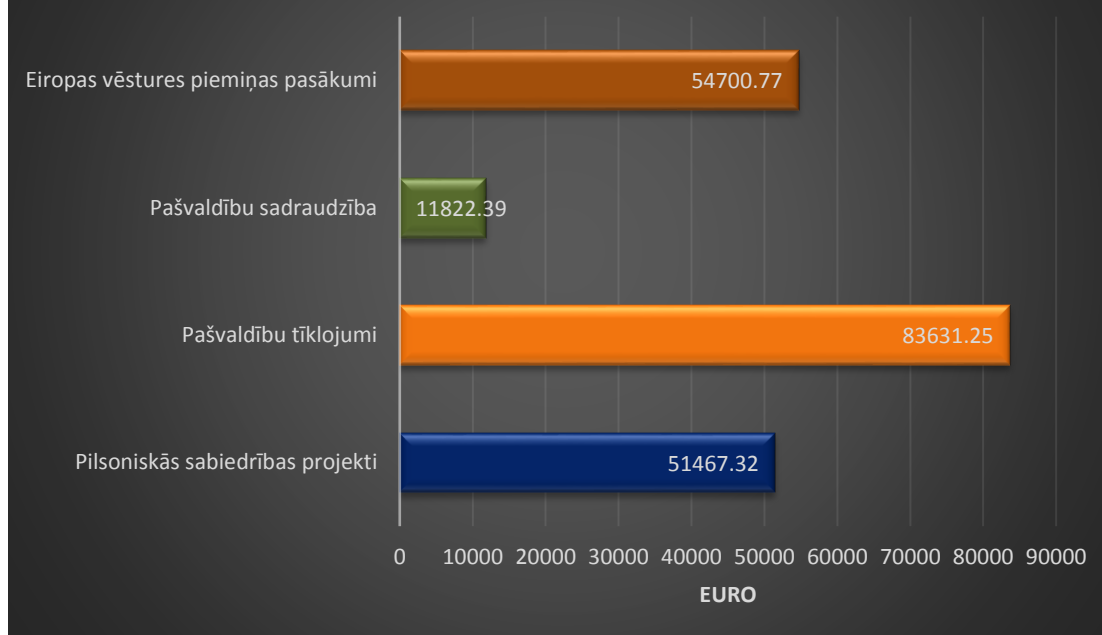
Eiropas vēstures piemiņas pasākumu darbības ietvaros 419 projektiem tika piešķirts finansējums 22 919 622,64 *euro* (vidēji 54 700,77 *euro* vienam projektam)
Maksimālais finansējums šobrīd ir 100 000 *euro*.

Pašvaldību sadraudzības apakšpasākuma ietvaros 5235 projektiem tika piešķirts finansējums 22 919 622,64 *euro* (vidēji 11 822,39 *euro* vienam projektam)
Maksimālais finansējums šobrīd ir 25 000 *euro*.

Pašvaldību tīklojuma apakšpasākuma ietvaros 455 projektiem tika piešķirts finansējums 38 052 220,40 *euro* (vidēji 83 631,25 *euro* vienam projektam)
Maksimālais finansējums šobrīd ir 150 000 *euro*.

Pilsoniskās sabiedrības projektu apakšpasākuma ietvaros 642 projektiem tika piešķirts finansējums 33 042 019,11 *euro* (vidēji 51 467,32 *euro* vienam projektam)
Maksimālais finansējums šobrīd ir 150 000 *euro*.

Vidējais piešķirums vienam projektam Programmā (2007-2016)

28.attēls

Kopīgās un atšķirīgās lietas Programmas attīstībā

Konkurences pieaugums ir viens no būtiskākajiem punktiem, kas Programmai attīstoties ir krasi mainījies kopš pašiem pirmsākumiem. No vidēji 60% atbalstīto projektu pieteikumiem 2008.gadā līdz aptuveni 13% 2016.gadā. Tajā pašā laikā finansējuma apjoms vienam projektam un tieši iesaistāmo dalībnieku skaits ir audzis, kas pierāda projektu pieteicēju ambīcijas realizēt lielāka apjoma projektus. Ne vienmēr visi atbalstītie projekti ir sasnieguši tos rādītājus un mērķus, ko definējuši savos pieteikumos. Eiropas Komisijas projektu ieviešanas uzraudzības eksperti, apmeklējot projektu ieviesējus, vairākkārt ir pārliecinājušies par projektu vājo rezultātīvo rādītāju, kas nav pilnībā atbilstošs projekta pieteikumā minētajiem rādītājiem. Šāda veida ieviešanas vizītes šādos gadījumos ir tiešām nepieciešamas, lai stingrāk vērtētu projektu pieteikumus. Laikam ejot uz priekšu ir jāsaprot, ka tādas lietas, kā kompaktdiski jau ieiet vēsturē, tāpat kā projektu mājas lapas. Šībrīža tendence ir balstīta uz sociālo tīklu attīstību, kuros viegli un ērti ir popularizēt savu projektu un tā ideju ar sasniegtajiem rezultātiem.

Nemot vērā Programmas vispārīgos un specifiskos mērķus, kā biežāk norādītie starp atbalstītajiem projektiem ir tie, kas atsauca uz ES paplašināšanos un izaicinājumi Eiropas integrācijai. Šis novērojums gan ir vairāk attiecināms uz Programmas pirmo darbības periodu (2007-2013). Ievērojamā ES robežu izplešanās radīja nepieciešamību rast iespējas kultūras apmaiņai starp jaunajām un vecajām ES dalībvalstīm. Šāds atzinums tapis iepazīstoties ar publikāciju "Special Eurobarometr", kas tika izstrādāts 2006.gadā, vēl pirms Programmas jaunais formāts iesāka savu darbību. Pētījuma rezultāti apliecina nākamajos gados šīs Programmas atbalstīto projektu izvēlēto tematiku un mērķus. Pētījuma ietvaros notika publiskas aptaujas un to rezultāti liecina, ka 71% no aptaujātajiem apliecina, ka ES paplašināšanās bagātina Eiropas kultūras dažādību. Aptuveni 41% no aptaujātajiem izrādīja bažas, ka ES paplašināšanās var apdraudēt nacionālo kultūru pašnoteikšanos.⁵³ Tāda

⁵³ Special Eurobarometer, Attitudes towards European Union Enlargement, 2006, TNS Opinion&Social

prioritāte, kā Solidaritāte krīzes laikā, parādīja, ka svarīgākais izaicinājums eiropiešiem ir cīņa ar bezdarbu. Ikvienā no Programmas ieviešanas gadiem projekti centušies aizskart vienu vai vairākas prioritārās tēmas, arīdzan aktuālākos notikumus tābrīža ietvarā.

Atbalstīto projektu izvērtējums, ko veikusi Ecorys 2011.gadā parāda, ka Eiropas apziņa, Eiropai svarīgu jautājumu diskusijas, Eiropas starpkultūru dialogs, sadarbības stiprināšana starp dažādām ES dalībvalstīm, kapacitātes stiprināšana, inovāciju atbalsts un labās prakses pārņemšana ir būtiskākās lietas, kas sasniegtas realizējot projektus. Praktiski visas aptaujas, kurās piedalījušies tieši iesaistītie dalībnieki projektos bijušas pozitīvas un aptaujātie norādījuši, ka pateicoties dalībai Programmas projektā, jutušies vienoti ar citiem Eiropas valstu pārstāvjiem.⁵⁴

Programmas pārstrukturizācijas sekas un ieguvumi

Jau Programmas pirmajā darbības periodā (2007-2013) parādījās tendence, ka sastāvot no daudzām atbalsta darbībām un vēl lielāka skaita atbalsta apakšpasākumu, Programmas darbība bija apgrūtināta. Viens no iemesliem bijis nenoteikta mērķgrupas noteikšana katram no atbalsta apakšpasākumiem. Ļoti bieži viens un tas pats projekts varēja izvēlēties uzreiz 3 līdz 4 atbalsta apakšpasākumiem, kuros iesniegt savu projektu. Tādējādi tika meklēti pēc iespējas izdevīgāki uzsaukumi, lai pieteicējam būtu lielāka varbūtība saņemt finansējumu. Lai izvairītos no šādiem iepriekš aprēķinātiem soļiem, bija nepieciešams veikt detalizētu izvērtējumu Programmas atbalsta darbību un apakšpasākumu lietderībai. Pēc Programmas pirmā darbības perioda diviem izvērtēšanas posmiem (starpposma vērtējums un gala vērtējums pirmajam darbības periodam) tika nolemts vienkāršot Programmas atbalsta darbību struktūru. Zaudētājos palika tās dažas organizācijas, kas specializējās nevis specifisku projektu ieviešanā, bet gan, kuras apvienoja savā paspārnē citas nevalstiskās organizācijas vai pašvaldību institūcijas, jo atbalsta apakšpasākumi koordinēšanas funkcijām netika iekļauti nākamajā darbības periodā no 2014.gada, tāpēc šādiem projektiem nācās krietni pārdomāt savas iniciatīvas un atrast iespējas tās realizēt zem atjaunotās Programmas struktūras.

Būtiski arī tas, ka mainoties Programmas struktūrai, arī finansējuma piešķiršanas princips un citi administratīvie procesi šīs Programmas ietvaros arī tika vienkāršoti, kas varētu tikt vērtēts pozitīvi, jo pie iesniegto projektu apjomiem un administratīvo iestāžu kapacitātes tas noteikti atviegloja projektu izskatīšanas un lēmuma pieņemšanas posmus padarīt ātrākus un efektīvākus. Turklāt arī projektu iesniedzējiem pašiem tika atvieglotas projekta sagatavošanas, ieviešanas un atskaitīšanās procedūras.

Programmas projektu finansējuma aprēķina un piešķiršanas veidi, to lietderība

Programmas darbības periodā (2007-2013) vienlīdz aktuālas bija finansējuma piešķiršanas metodes, gan vienotā likme (Lump-sum), gan detalizēta budžeta pieteikumi. Tiem projektiem, kuriem pamatā bija paredzēti pasākumi, kuros tiek aicināti viesi no tuvākām un tālākām valstīm, bija parocīgāka vienotās likmes aprēķina formula. Toties projekti, kuru gala rezultāts bija vairāk taustāms: grāmatas izdošana, citu informatīvo līdzekļu sagatavošana, piemiņas vietas izveide vai labiekārtošana utml., tiem daudz noderīgāka bija detalizēta budžeta pieteikuma sagatavošana. Jāņem vērā, ka detalizēta budžeta projektiem bija jāievēro konkrēta līdzfinansējuma apjoma princips, kas noteica, ka Eiropas Komisijas piešķirtais finansējums svārstās no 50% līdz 90% no kopējām attiecināmajām izmaksām, atkarībā no izvēlētais atbalsta darbības vai apakšpasākuma. Turpretim vienotas likmes aprēķina līdzfinansējuma apjoms netika strikti noteikts. Ņemot vērā jau iepriekš pieminētos faktus, gan to, ka projektiem, kas tika atbalstīti jau sākuma stadijā tika izmaksāts priekšfinansējums (līdz 50% no kopējā piešķiruma) arvien vairāk pieteikumi tika iesniegti ar finansējumu, pamatojoties uz vienotās likmes aprēķinu. Šādi novērojumi bija rezultāts tam, ka ar 2014.gadu, iesākoties

⁵⁴ Interim evaluation of the Europe for citizens programme, Ecorys, 2011

Programmas otrajam darbības periodam, gandrīz visi projektu pieteikumi visās atbalsta darbībās (izņemot strukturālo atbalstu) tika aprēķināti tikai ar vienotās likmes aprēķinu.

Arī tiem projektiem, kuru pamata rezultāts bijis vairāk sataustāms, ne tik daudz uz pasākumiem orientēts, nācās pārorientēties un pakārtoties vienotās likmes aprēķinam. Tas tika panākts, projektu bagātinot ar dažādiem pasākumiem, kuros iesaistās cilvēki, gan vietējie, gan ārvalstu dalībnieki. Pamatojoties uz šo dalībnieku aktīvu iesaisti projektu norisē, tika nodrošināts finansējums arī tādiem izdevumiem, kuru rezultātā tapa arī specifiski produkti, kas saistoši konkrētajam projektam.

Vienotās likmes aprēķins deva iespēju projektu pieteicējiem plānot un efektīvi strukturēt finansējumu, ietaupot līdzekļus uz konkrētām pozīcijām, piemēram, naktsmītnēm un transportu (vienojoties ar partneri par līdzfinansējumu vai izvēloties krietni lētākus pakalpojumus), bet iztērējot projektam piešķirto finansējumu citām projektā nepieciešamajām izdevuma pozīcijām.

Eiropas Komisijas sniegtais informatīvais atbalsts projektu sagatavošanā, to realizēšanā un atskaišu sagatavošanā

EACEA, kā Eiropas Komisijas padotības iestāde, kas ir galvenā administratīvā aģentūra Programmas ieviešanā ir izstrādājusi vairākus līdzekļus potenciālo projektu pieteicēju informēšanai par pieteikumu sagatavošanu un citām ar to saistītajām darbībām Līdzšinējo darbību varētu raksturot dažādi. No pozitīvajiem aspektiem var pieminēt to, ka visa nepieciešamā informācija projektu pieteicējiem atrodas maksimāli koncentrēti EACEA mājas lapā. Līdz ar to potenciālajiem projektu pieteicējiem nav pašiem jāmeklē dokumenti un noteikumi ar “google” palīdzību vai savādāk. Arī EACEA mājas lapas navigācija ar katru gadu tiek vienkāršota un pati lapa ir pārskatāmāka. EACEA darbinieki, kas ir tieši saistīti ar Programmas administrēšanu ir ļoti atsaucīgi un operatīvi cenšas risināt visus jautājumus, kas saistīti ar Programmu. Nedaudz sliktāk ir vērtējami tā saucamie inovatīvie risinājumi, ar kuriem EACEA ik pa laikam nāk klajā. Piemēram, iniciatīva par regulāru labās prakses piemēru bukletu izdošanu tā arī apstājās pie pirmā eksperimentālā izdevuma. Nākamais neviennozīmīgi vērtējams jauninājums bija tā saucamais virtuālais palīgs projekta pieteikuma sagatavošanā, kas arī neguva atsaucību. Šībrīža veiksmīgākais ieguvums ir tā saucamā atbalstīto projektu datubāze, kas ir publiski pieejama un satur pamata informāciju par projektu. Šī datubāze, kuru var atrast mājas lapā: <http://ec.europa.eu/programmes/europe-for-citizens/projects> aktīvi tika izmantota arī veicot doto pētniecisko darbu un bija neatsverams palīgs dažādu atbalstīto projektu izskatīšanā. Arī Programmas ceļveža (vadlīniju) izstrāde, un tā pieejamība visās ES oficiālajās valodās, tai skaitā latviešu valodā, bijis viens no veiksmīgākajiem risinājumiem programmu padarot pieejamāku ikvienam.

Tomēr viens no būtiskākajiem un efektīvākajiem risinājumiem, ko Eiropas Komisija ieviešot šo Programmu izdarīja bija informatīvo punktu izveide katrā no dalībvalstīm. Šādu informatīvo punktu izveide galvenokārt atslogoja EACEA darbu, jo informatīvo punktu pamata uzdevums ir būt tā saucamajai pirmās pieturas aģentūrai, kas sniedz visu nepieciešamo informāciju par Programmu, sākot no pamata informācijas, nosacījumiem un pieteikuma sagatavošanas līdz atskaites sagatavošanai utml. Atsevišķos gadījumos, tai skaitā Latvijas informatīvais punkts veica papildu iniciatīvas, lai Programmu padarītu populārāku un veicinātu tās darbību arī savā reģionā bija partnerības veicināšanas pasākumi, piemēram, sadarbības partneru meklēšanas funkcija, ko nereti izmanto ikviens potenciālais projektu pieteicējs, īpaši ja tam nepieciešama starptautiskā sadarbība. Tieši Latvijas informācijas punkta iniciatīva 2015.gadā, kad visu Programmas dalībvalstu informācijas punkti tikās Rīgā pavēra jaunu platformu sadarbības partnerības veicināšanā, kad informatīvie punkti vienojās par vienotu formu un sistēmu sadarbības piedāvājumu izplatīšanai. Tāpat atsevišķi informācijas punkti apvienojas kopīgos sadarbības veicināšanas starptautiskajos pasākumos, piemēram, Latvija, kopā ar citām Baltijas jūras reģiona valstīm jau piekto gadu pēc kārtas rīko šāda veida divu dienu pasākumu, kuru galvenā ideja ir dažādu organizāciju un institūciju pārstāvju savest kopā, lai prezentētu savas idejas un, iespējams, rastu partnerus nākotnes

projektiem. Bez šādām iniciatīvām informatīvo punktu ikdienas darba pienākumos ietilpst arī dažāda apjoma informatīvo pasākumu rīkošana savās valstīs, konsultāciju sniegšana par pieteikumu sagatavošanu, iesniegšanu un specifiskajiem Programmas nosacījumiem. Latvijas un arī citu valstu informatīvie punkti aktīvi rīko līdzfinansējuma konkursus Programmas ietvaros finansējumu saņēmušo projektu atbalstīšanai no valsts budžeta līdzekļiem. Informatīvo punktu savstarpējā komunikācija ar EACEA un Eiropas Komisiju notiek vienu vai divas reizes gadā speciāli rīkotajās apmācībās vai tikšanās ietvaros, kurus iniciē Eiropas Komisija un EACEA.

Eiropas Komisijas informatīvie pasākumi Programmas popularizēšanas ietvaros

Lai popularizētu Programmu un tās atsevišķās atbalsta darbības, Eiropas Komisija ik gadu cenšas sarīkot vismaz vienu starptautisku konferenci ar atsauci uz vēsturiskajiem notikumiem, lai veicinātu projektu iesaisti Programmas atbalsta darbībā “Eiropas vēstures piemiņas pasākumi”, kā arī pilsoniskās līdzdalības konferenci, kas lielākoties notiek ES Padomē prezidējošajā valstī. Līdz 2010.gadam Eiropas Komisija ik gadu piešķir īpašas balvas nominācijā “Zelta Zvaigznes” (Golden Stars award) Programmā atbalstītajiem projektiem. Diemžēl ierobežotu līdzekļu dēļ no šī pasākuma nācās atteikties, lai cīnītos ar pieaugošo konkurenci Programmas ietvaros. Kopumā Eiropas Komisija cenšas izmantot šo Programmu arīdzan visas ES nozīmīgajos notikumus, piemēram 9.maija (Eiropas diena) svinībās.

Programmas atbalstīto projektu līdzfinansēšana ar resursiem, kas nav Eiropas Komisijas piešķirtais līdzfinansējums

Latvijā jau kopš Programmas pirmsākumiem tiek organizēts līdzfinansējuma konkurss, lai nodrošinātu ar papildu finanšu līdzekļiem projektus, kuri saņēmuši finansējumu programmā, kā arī ES programmā “Radošā Eiropa”. Vidēji, ik gadu no valsts budžeta pieejamā atbalsta summa ir nedaudz virs 87 000 *euro*, kas sadalot uz visiem projektiem, kas gan kā vadošie partneri, gan kā sadarbības partneri ir atbalstīti Programmas ietvaros no Eiropas Komisijas, nebūt nav iespaidīga summa, bet tomēr tā ir papildu motivācija kvalitatīvāk noslēgt projektu. Līdzfinansējuma konkurss norit divās kārās viena gada ietvaros un uz finansējumu Programmas ietvaros var pretendēt organizācijas vai iestādes, kas atbalstītas Programmas atbalsta darbībā “Eiropas vēstures piemiņas pasākumi”. Skaidrojums, kāpēc tieši šāda izvēle, ir saistīts ar to, ka šīs darbības ietvaros bieži ir projekti ar redzamākiem rezultātiem, piemēram, atmiņu grāmatas vai videofilmas izveide vai piemiņas vietas labiekārtošana. Tāpat šīs darbības specifiskais – vēsturiskais konteksts ir būtisks Latvijas kultūrpolitikas nozīmei. Arī citu valstu budžeta iestādes sniedz līdzfinansējumu Programmas atbalstītajiem projektiem un to galvenais mērķis ir līdzīgs – palīdzēt organizācijām nodrošināt līdzfinansējumu veiksmīgākai projekta norisei.

Secinājumi par Programmas darbību

Izvērtējot Programmas pirmo darbības periodu (2007-2013) un jaunā darbības perioda pirmos trīs gadus radušies attiecīgi secinājumi:

- Programmas administratīvais darbs – pieteikumu sagatavošana un iesniegšana – ir kļuvis vienkāršāks un efektīvāks, pateicoties vienotās finansējuma likmes iestrādei, tāpat vienkāršotai atskaitīšanās procedūrai;
- Programmas popularitāte ir augusi – arvien vairāk jauni projektu pieteicēji vēlas iesaistīties Programmas konkursā, lai cerētu uz finansējuma piešķiršanu savām idejām;

- Vienlaikus pieaugot Programmas popularitātei ir pieaugusi konkurence projektu starpā, kas nemotivē tos pieteicējus, kuri vairākkārt ir snieguši pieteikumus un nav saņēmuši finansējumu;
- EACEA un Eiropas Komisijas kurss uz apjomīgāku projektu atbalstīšanu, vadoties pēc statistikas datiem, kuri tapuši šī pētījuma ietvaros ir licis diskutēt par Programmas atvērtību visiem, neatkarīgi no organizācijas finansiālās kapacitātes un pieredzes;
- Jaunais darbības periods Programmu padarījis vēl universālāku, ļaujot pieteikt praktiski jebkuras tematikas projektus. Šis fakts rada bažas, ka unikālie Programmas atbalsta veidi, piemēram, pašvaldību sadraudzība un atbalsts vēstures projektiem var palikt apdalīti no to projektu puses, kuriem ir alternatīvas citos ES fondos un atbalsta instrumentos;
- Pozitīvi vērtējams, ka EACEA nāk pretim pilsoņiem un Programma kļuvusi daudz redzamāka un pieejamāka, ņemot vērā gan atbalstīto projektu aprakstu publiskošanu, kā arī daudzi informatīvie resursi, kurus potenciālais projekta pieteicējs var izmantot sagatavošanās, realizēšanas un pēc realizācijas fāzēs.

Vīzija par programmas darbību pēc 2017.gada, priekšlikumi Programmas uzlabošanai pēc 2020.gada

Programmas nākotnes vīzija ir cieši saistīta ar ES vienotību un tās ieviesto politiku pilsoņu kopīgo interešu aizstāvēšanai. Tendences vadošo politisko spēku nestabilitātē ne tikai Eiropas, bet pasaules mērogā veicina nacionālistisku ideju uzplaiksnījumiem. Par spīti Eiropas vienotībai draudzīgu politisko spēku ievēlēšanai ar lielāku pārstāvju skaitu gan Eiropas Parlamentā, gan katrā no dalībvalstīm atsevišķi, tomēr Eiroskepticisma līmenis turpina pieaugt un tādās valstīs, kā Dānija un Francija jau sasniegušas ievērojamu īpatsvaru. Ja trīs gadus atpakaļ vēl nebija ne mazāko nojausmu par Lielbritānijas izstāšanos no ES saimes, tad šodien tā jau ir realitāte.

Programma ir unikāls rīks vēl spēt saglabāt un rast iespējas kopīgai sadarbībai ES valstu starpā, lai lauztu priekšstatus par atšķirīgo dzīves uztveri un kultūras dažādību. Pastāvot ES, kā dažādu valstu kopienai arī Programmas piedāvātās iespējas nezaudēs savu aktualitāti, jo starptautiska sadarbība jebkādos līmeņos ir panākumu atslēga dažādu kultūru sabiedrības integrācijai un savstarpējas sapratnes veicināšanai kopīgas, vienotas telpas pilsoņu starpā.

Izvērtējot Programmas līdzšinējo darbību, identificējot problēmas un panākumus, tika izvirzīti vairāki priekšlikumi Programmas uzlabošanai pēc 2017.gada, kā arī pēc otrā darbības perioda beigām 2020.gadā:

- **Vairāk orientēties uz specifiskām idejām**, ieviešot atbilstošas aktivitātes, orientējoties uz noteiktu mērķa grupu un izvēlētajām tēmām, tādējādi izvairoties izvirzīt prioritāros notikumus, jeb tēmas, kurām mēdz projekti pakārtoties, zaudējot savas idejas patieso unikalitāti. Pie tik ierobežota pašreizējā kopējā Programmas budžeta šis priekšlikums ir vairāk nekā nepieciešams.
- **Pievērst uzmanību pirmreizējiem projektu pieteicējiem, kā arī atkārtoti sniegtajiem projektu pieteicējiem**, īpaši no valstīm, kas ir mazāk pārstāvētas Programmas ietvaros. Tas nebūt nenozīmē to automātisku ievietošanu prioritāro kārtā, bet gan ne tik kritiski vērtēt pēc atbilstības kritērijiem un īpaši norādīt to trūkumus, kurus būtu nepieciešams uzlabot nākamajai – veiksmīgākajai pieteikumu kārtai. Ja projekta pieteicējs atkārtoti sniedz pieteikumu pēc neveiksmīga iepriekšējā mēģinājuma, tad šādi projekti jāizskata rūpīgi, lai varētu pie vienāda punktu skaita ar vairāk pieredzējušo projektu pieteicēju saņemt finansējumu pamatojoties uz atbalstīto organizāciju balansu. Arī ģeogrāfiskā balansa princips, ko līdz šim ievēro Eiropas Komisija, izvērtējot projektu, pieteicējus būtu nepieciešams saglabāt, tādējādi palielinot iespēju saņemt finansējumu arī tiem projektiem, kas nāk no mazāk pārstāvētas valsts Programmā.
- **Eiropas vēstures piemiņas pasākumu kontekstā nepieciešams atsaukties uz mūsdienu izaicinājumiem**, ko var sasaitīt ar pagātnes notikumiem, pieļautajām

kļūdām, iegūtajiem sasniegumiem. Mūsdienu Eiropa ir veidojusies uz pagātnes notikumu pamata, tāpēc ir ļoti svarīgi projektos ne tikai runāt par pagātņi, bet arī dzīvot paredzēt sava veida bāzes veidošanu, kā eiropieši var mācīties no pagātnes notikumiem, lai būvētu cilvēkiem drošu un pieņemamu Eiropu, kurā tie dzīvo.

- **Izskatīt iespēju vairāk fokusēties uz pilsoniskās/pilsoņu iesaistes projektiem**, tā kā Programmas ietvaros atbalstu saņēmēju skaitā ir arī pilsoniskās sabiedrības organizācijas, kurām ir arī daudz alternatīvu iespēju saņemt finansējumu no citiem ES atbalsta instrumentiem.
- **Sabalansēt piešķirto finansējumu starp liela finansējuma apjoma projektiem un mazajiem projektiem**, lai mazinātu tendenci atbalstīt finansiāli apjomīgākos projektus, tādējādi palielinot iespējas nelielām organizācijām un pašvaldībām rast motivāciju pieteikt savas iniciatīvas.